

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte

*Åtterrapportering från
Europeiska rådets
möte*

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Låt mig ta tillfället i akt att denna dag påminna om det högtidliga som försiggick i den svenska riksdagen för precis 100 år sedan, när dåtidens riksdags båda kammare fattade beslut om allmän och lika rösträtt i Sverige. Det är en stor dag för oss i dag, och jag vill gärna uppmärksamma det.

Fru talman! I slutet av förra veckan träffades EU:s ledare för årets sista toppmöte. Flera frågor stod på dagordningen, men de två dagarna kom återigen att domineras av brexit. Mötet inleddes dock med en diskussion om förhandlingarna om EU:s långtidsbudget. Som jag rapporterade i EU-nämnden inför mötet befinner sig förhandlingarna fortfarande i en inledande fas, och det ligger inga siffror på bordet. Det var ett tillfälle för stats- och regeringscheferna att föra fram sina egna prioriteringar på området. Jag betonade att Sverige vill se en modern och rättvis budget som är anpassad för ett EU utan Storbritannien, där den svenska avgiften hålls nere och där det måste kosta för medlemsstaterna att inte ta ansvar för EU:s gemensamma värden och beslut.

När det gäller tidsplanen för förhandlingarna var vi överens om målsättningen att kunna slutföra dem under det finska ordförandeskapet nästa höst. Det är en rimlig målsättning, men som jag har sagt tidigare ska vi inte binda oss vid ett absolut datum. Det viktigaste är fortfarande kvaliteten på slutresultatet.

Fru talman! Vi avhandlade också några utrikespolitiska frågor. Vi hade först en förberedande diskussion inför det kommande toppmötet mellan EU och Arabförbundet i februari. Diskussionen på det utrikespolitiska området kom sedan att präglas av Rysslands agerande i Ukraina. Vi var överens om att de ekonomiska sanktionerna mot Ryssland ska förlängas. Detta är viktigt. EU:s styrka ligger i vår förmåga att visa enighet och vidta gemensamma åtgärder mot Rysslands agerande.

På mitt förslag tog de sex nordisk-baltiska länderna tillsammans upp och betonade att det ryska agerandet är ett brott mot internationell rätt och att Ryssland måste uppmanas att omedelbart släppa de ukrainska fartygen och deras besättningar. Det är glädjande att EU:s ledare vid mötet kunde ställa sig bakom detta budskap.

Fru talman! När det gäller brexit fick premiärminister May under torsdagskvällen möjlighet att redogöra för sin syn på läget för Storbritanniens utträde ur EU. Det är tydligt att det största problemet fortfarande rör frågan om reservlösningen för att undvika gränskontroller mellan Nordirland och övriga Storbritannien. Theresa May sökte nu ytterligare försäkringar från EU om detta.

Efter premiärminister Mays redogörelse övergick vi till att i kretsen av de 27 övriga medlemsstaterna diskutera hur EU skulle förhålla sig i denna situation. Vi kunde bekräfta att vi stod enade bakom det utträdesavtal som Europeiska rådet och den brittiska regeringen har kommit överens om. Under de förutsättningar som råder är detta avtal det bästa möjliga. Samtidigt var det tydligt att det finns en vilja att utan att omförhandla avtalet göra vad vi kan för att underlätta för den brittiska sidan att få det godkänt i underhuset. Vi kunde därför enas om ett uttalande som tydliggör att avsikten är att den nya relationen mellan EU och Storbritannien ska göra en reservlösning överflödig. Nu återstår att se hur den brittiska regeringen tar detta vidare.

Fru talman! Under fredagen behandlade Europeiska rådet de resterande frågorna på dagordningen. Österrikes förbundskansler Kurz redogjorde för läget i förhandlingarna om de olika rättsakterna på migrationsområdet. Även om det har skett framsteg på vissa områden är det uppenbart att det behöver göras mer, framför allt när det kommer till frågan om omfördelning av asylsökande. Oenigheten mellan medlemsstaterna är fortfarande stor, och som väntat skedde inga framgångar på mötet. Jag underströk från svensk sida att vi måste se detta som en helhet. Mer samarbete behövs för att färre ska tvingas fly, för att stärka de yttre gränserna i EU och för att få ett internt system som fungerar. Det kommer fortfarande att finnas människor som har asylskäl och som kommer att komma till Europa. De ska tas emot och fördelas rättvist här. Vi får inte glömma bort de humanitära aspekterna när vi behandlar migrationsfrågorna. Det handlar om utsatta människors liv och skyddsbehov. Även om framför allt arbetet med det interna systemet går trögt måste vi fortsätta att jobba målmedvetet för att nå ett bra resultat.

Fru talman! Vi följde också upp arbetet med den inre marknaden. Det är bra att Europeiska rådet nu ger en tydlig signal om vikten av att fortsätta att utveckla den. En annan viktig fråga på dagordningen var klimatet. Parallellt med Europeiska rådet pågick FN:s årliga klimatmöte COP 24 i Katowice i Polen. Klimatfrågan är en ödesfråga. Alla länder måste göra sitt yttersta för att minska utsläppen. Här väntas kommissionens förslag till långsiktig klimatstrategi för EU få stor betydelse. Strategin banar vägen för att EU inte ska ha några nettoutsläpp år 2050. Det är som bekant ett mål som Sverige avser att nå redan 2045. Värdet av att gå före i klimatarbetet ska inte underskattas. Vi enades om att Europeiska rådet under våren ska ge övergripande målsättningar för det fortsatta arbetet.

Fru talman! Avslutningsvis hade Europeiska rådets ordförande Donald Tusk inbjudit till ett eurotoppmöte i utvidgad krets, där alltså också Sverige deltog. Där diskuterades bankunionen och reformer av euroländernas krisfond, den europeiska stabilitetsmekanismen. Man var överens om att ge eurogruppen ett första mandat att påbörja arbetet med nya budgetinstrument för euroområdet. Det är bra att deltagandet på dessa möten också

omfattar de länder som inte har euron som valuta; detta är något som vi har verkat för. Ett väl fungerande EMU är viktigt också för Sverige.

Detta, fru talman, var återrapporteringen från mötet.

Anf. 2 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporteringen!

Det var som vanligt många viktiga frågor på Europeiska rådets dagordning. Dessvärre blev det, som statsministern refererade till, tydligt att EU-länderna har svårt att komma överens om mer och bättre gemensam migrationspolitik. Detta visar onekligen på att Sverige inte kan vänta på att EU ska lösa våra problem på detta område och på att fortsatta reformer här hemma är nödvändiga för en långsiktigt hållbar migrationspolitik.

Den fråga som jag vill uppehålla mig vid när det gäller återrapporteringen är långtidsbudgeten. Den är viktig, särskilt för Sverige, för vi behöver se till att det blir budgetrestriktivitet. Det påverkar den svenska medlemsavgiften, och vi har ett starkt svenskt intresse av att förbättra budgetens innehåll.

Vi och regeringen är överens om de övergripande målsättningarna med en stram och minskad budget. I stort sett är vi moderater och regeringen också överens om prioriteringarna.

Jag har försökt snappa upp lite grann om nyhetsrapporteringarna före och efter detta möte. Bland annat påstod Jean-Claude Juncker vid ett tillfälle att ledarna var överens om prioriteringarna. Sedan har jag kunnat läsa i rådsslutsatserna att man ska gå vidare och ta fram vägledning för nästa förhandlingsetapp.

Sedan hörde vi statsministern berätta att han lyfte fram de svenska prioriteringarna, och dem är vi, som sagt, i stort sett överens om. Men kan statsministern utveckla vad i de svenska prioriteringarna som han lyfte fram och om det finns fler länder som delar våra prioriteringar.

Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att det verkar väldigt svårt när det gäller migrationspolitiken. Men låt oss inte glömma bort att det ändå sker framsteg i fråga om ett antal av rättsakterna. De är inte klara, men det sker framsteg. Det kommer att ha betydelse för kommande svensk lagstiftning. Jag tycker ändå att det är värt att påpeka.

Som jag sa är budgetarbetet i en inledande fas. Det österrikiska ordförandeskapet har hanterat denna fråga bra och tagit den framåt. Där har Sverige i en process tillsammans med ett antal like-minded-länder framfört precis det som vi är överens om här i Sverige, inte minst att vi bör ha en modern budget som mer reflekterar framtiden, exempelvis satsningar på innovation, konkurrenskraft, artificiell intelligens och så vidare, och att vi också på riktigt tar i beaktande att det faktiskt är ett medlemsland mindre. Det kommer att innebära mindre resurser, och vi har inte för avsikt att öka den svenska medlemsavgiften. Där någonstans befinner vi oss.

Det finns en grov skiss där man går igenom ett antal områden och har ett antal alternativ om man ska göra så eller så på dessa områden. I detta skede är det en mycket grov skiss, och det finns ingen tydlig prioritering. Däremot ska denna fortsatta process leda vidare. Avsikten är att man under våren förhoppningsvis ska komma fram till en ram när det gäller vad det handlar om. Flera hade den typen av inlägg om att vi måste sätta en ram

Prot. 2018/19:31

17 december

Återrapportering från
Europeiska rådets
möte

för hur mycket vi har råd med och principer för de olika områdena för att sedan framåt hösten kunna fylla detta med detaljer. Vi är alltså långt ifrån någon typ av detaljdiskussion. Men vi ger naturligtvis uttryck för och står för de svenska prioriteringarna. Och det finns flera länder som har uppfattningar liknande Sveriges.

Anf. 4 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaret. En grov skiss, är det vad man är överens om när vissa uttrycker att ledarna är överens om prioriteringarna? Det kanske är så. Jag förstår att man är i en inledning. Å andra sidan är det ganska kort tid kvar till hösten.

Men, som sagt, jag och Moderaterna delar regeringens prioriteringar och menar att fokus måste ligga på det som ger mervärde. Vi måste prioritera och stärka samarbetet inom säkerhet, miljö, klimat, handel och forskning – precis det som statsministern lyfter fram.

Jag vill lyfta fram den detaljen att regeringen har lyft fram den sociala pelaren under denna mandatperiod, och vi från Moderaterna har varit kritiska till det. I flera rapporter kan man också läsa att EU-kommissionen motiverar budgetökningar med just det. Då undrar jag: Hur påverkar det regeringens förhandlingslinje att man säger att man vill minska budgeten samtidigt som man talar om satsningar på den sociala pelaren för en ökning av budgeten?

Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det hänger ihop med den andra diskussionen som förs, om att man helst ska fortsätta minska på jordbrukspolitiken. Potten måste bli mindre totalt om ett medlemsland försvinner. Då får man ta hänsyn till det. Vill man göra mer av någonting måste man göra mindre av någonting annat. Det är det som vi för fram. Det finns inslag i dagens budget där vi menar att man inte tillräckligt trycker på att stärka EU:s konkurrenskraft och verkligen gå i spetsen till exempel när det gäller artificiell intelligens, där USA, Kina och andra ligger långt före oss. Detta är alltså helt enkelt en fråga om omprioritering, och det är det som vi för fram i dessa sammanhang.

Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag tänkte ställa min fråga i form av ett julklappstips, och jag hoppas att det går bra. Jag har här en bok som heter *Refuge* och är skriven av Alexander Betts och Paul Collier. Betts är professor of forced migration and international affairs vid Oxfords universitet. Han är också en av världens främsta experter på just migration. En stor del av denna bok är en konsekvensanalys av det gemensamma asylsystemet, vilket statsministern särskilt lyfte fram under toppmötet.

Enligt boken har det gemensamma asylsystemet bidragit till att ge fördelar till den afrikanska överklassen på de fattigas bekostnad genom att ge uppehållstillstånd till personer som har råd med irreguljära resor, det har uppmanat till livsfarliga båtresor och orsakat ett stort antal dödsolyckor, det har finansierat de brottssyndikat som kontrollerar människohandeln, det har ökat värdet på syriska pass – som den syriska regimen säljer vid sina ambassader – och därmed finansierat Bashar al-Asads krigsmaskin, det riskerar att förvärpa våldsanvändningen mot civila i Syrien, eftersom

al-Asad gärna vill rensa landet från oppositionella, det har på ett förödmjukande sätt outsourcat de europeiska gränskontrollerna till en auktoritär stat i östra Medelhavet, det har lockat afrikanska migranter till Libyen, vilket vi alla vet har lett till en renässans för den arabiska slavhandeln och sist men inte minst har det bidragit starkt till att Storbritannien valde att lämna unionen. På s. 125 sammanfattar han hela systemet som ”an ethical train crash”.

Min fråga är om statsministern, för att hjälpa unionen att inte begå samma misstag igen, kan tänka sig att ge denna bok i julklapp till en lämplig tjänsteman i Regeringskansliet.

Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är säkert en helt neutral författare som inte har en uppfattning i migrationsfrågan. Jag vet inte vem det är.

Vi ska dock först konstatera att det gemensamma asylsystemet inte är på plats. Att anklaga det gemensamma asylsystemet för någonting som vi inte ens har fattat beslut om övergår min akademiska förmåga, kan jag säga.

Det är viktigt att vi ser helheten i detta. De tre perspektiven, som jag också nämnde i min återrapportering, är det som vi håller oss till och det som jag hela tiden talar om att EU måste komma överens om. Det är naturligtvis viktigt att se till att människor som inte är flyktingar exempelvis inte tvingas ta dessa farliga resor över Medelhavet och inte tvingas göra de farliga och strapatsrika resorna på den afrikanska kontinenten. Där pågår en insats i samarbete med de afrikanska länderna och i samarbete med Afrikanska unionen för att människor inte ska behöva ta dessa två farliga vägar. Det andra handlar om att se till att vi har tillräckligt starka yttre gränser. Detta arbete fortgår. Och det tredje, som vi inte har lyckats få på plats än, handlar om den gemensamma migrationspolitiken, som bland annat innebär en omfördelning av de flyktingar som faktiskt kommer att komma till Europa och som är flyktingar på riktigt. Detta är inte svart eller vitt. Det är för många som inte har flyktingstatus som tvingas till dessa farliga resor. Men det kommer att vara människor som flyr från krig och elände eller som är förföljda, och dem ska vi ha ett ansvar för att ta emot. De ska ha rätt att söka asyl. Det är det som vi ska stå upp för.

Men att hänvisa till någon akademisk avhandling och säga att det är ett migrationssystem som inte är på plats som har bidragit till detta är enligt min uppfattning att gå för långt.

Anf. 8 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Statsministern känner alltså inte till att vi har ett gemensamt asylsystem på plats. Låt mig då påminna honom om några rättsakter som gäller i dag: skyddsgrundsdirektivet, procedurdirektivet, mottagandepolitikdirektivet, återvändandedirektivet och Dublinförordningen. Svensk asylpolitik bygger nästan helt och hållet på rättsakter från EU. Att statsministern inte känner till detta är minst sagt oroande.

När det gäller en av de personer som har skrivit denna bok – det är inte en avhandling utan ett populärvetenskapligt verk – är det inte en person som tar politisk ställning. Det är en professor vid universitetet i Oxford och en av världens främsta experter på migration. Att avfärda det som en sådan

person har skrivit som något slags inläga i en politisk debatt är minst sagt arrogant.

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag är mycket väl medveten om att det finns ett system på plats. Jag talar om det som vi diskuterar för framtiden och det som vi ska göra framåt. Det är det som är det viktiga. Hur ska vi förändra detta system? Det måste förändras, och det pågår. En del rättsakter har man kommit rätt långt med, andra har man inte kommit någonstans med. Men faktum kvarstår att vi i EU fortfarande har att samarbeta med länderna i vårt närområde och se till att vi har en stark yttre gräns men också att lösa situationen för de människor som kommer att komma till EU och har rätt att söka asyl.

Som jag sa i min återrapportering är det också viktigt att se den humanitära delen av detta. Vi har kunnat se under en följd av år ett krig i Syrien som har inneburit ett fruktansvärt liv för många människor. Många människors liv har släckts, andra människor har tvingats att fly. Det finns människor som flyr av andra skäl. Någonstans måste vi ta ansvar för att människor har rätt att söka asyl.

Anf. 10 ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Tack, statsministern, för redovisningen från mötet i Europeiska rådet!

Låt mig först uttrycka min glädje över att ni kunde enas om ett uttalande vad gäller brexit. Jag tror att det är väsentligt för att stilla den oro som riktigt många människor känner, både britter på den europeiska kontinenten och européer som vistas eller bor i Storbritannien. Det är ytterst väsentligt att vi får ett avtal på plats, och det gläder mig att ni kunde enas om detta.

Fru talman! Under EU-nämndens sammanträde uttryckte jag ett önskemål om att man inte bara skulle tala om hårdare tag, gränskontroller och liknande vad gäller migrationspolitiken. I de slutsatser som nu är presenterade kan jag tyvärr konstatera att ord som medmänsklighet och humanitet över huvud taget inte är tryckta på papperet. Uttryckte statsministern i sitt inlägg på detta område något om ett önskemål om att inkludera också det i slutsatserna från mötet?

Den andra frågan jag skulle vilja ta upp gäller den frågeställning som vi kallar säkerhet och försvar. Flera av oss som var närvarande på EU-nämndens sammanträde förde en diskussion om hur vi ska ha det med den transatlantiska länken – om vi ska ha strategisk autonomi, som det uttrycktes i det utkast som då fanns på bordet och som jag kan konstatera är kopierat från det utkast som då fanns.

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vad gäller brexit är jag också glad. Det är fortfarande ett enormt problem, för det är svårt att hantera balansen mellan att å ena sidan stå upp för avtalet och säga att vi vill hjälpas åt och å andra sidan inte kunna ge de juridiska försäkringar som den brittiska regeringen vill ha.

Vad gäller önskemål om humanitet tog jag upp det i mitt inlägg. Jag pekade på precis det jag sa i återrapporteringen. Den text som låg på bordet var inte möjlig att ändra. Vi hade nog blivit kvar i 14 dagar om vi skulle

ha öppnat för det. Det fanns många som ville göra ändringar – också från den andra sidan, om jag uttrycker mig så, det vill säga Polen och Ungern. Det var alltså en väl balanserad text. Men jag framförde precis det som Eskil Erlandsson tog upp i EU-nämnden, för jag tycker att det är rätt. Vi måste tänka i båda spåren.

När det gäller autonomi är det som jag sa i EU-nämnden inte så att EU nu ser sig som EU och inget annat. Den transatlantiska länken och det samarbetet – det understryks också i slutsatserna – är viktiga och kommer att fortsätta vara så. Det finns alltså ingen önskan att dra isär det på något sätt och därmed försvaga den transatlantiska länken. Många av EU-länderna är medlemmar i Nato och kommer att så vara. De ser det samarbetet som viktigt men också det samarbete som vi har med Nato, vi icke-Natoländer som är med i EU. Jag ser alltså ingen risk för någon sådan attitydförändring.

Anf. 12 ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Låt mig då ställa min tredje fråga. Den rör de oroligheter som är och har varit mellan Ryssland och Ukraina.

Statsministern meddelade här att man stod upp för en förlängning av de sanktioner som EU har gentemot Ryssland i detta avseende. Var det någon, till exempel statsministern, som tog upp ett önskemål om utökade sanktioner? Det har ju faktiskt skett nya övergrepp mot det ukrainska samhället.

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag tog upp på mötet med de nordisk-baltiska länderna att vi måste markera ytterligare om det som nyss hänt i Azovska sjön. De fartyg som Ryssland helt enkelt har tagit måste återlämnas och deras besättningar frisläppas.

Vad gäller sanktionerna har huvudlinjen varit att försöka behålla dem som vi faktiskt har. Som vi vet finns det länder som vill gå åt andra hållet och börja släppa på dem. I det här fallet var det viktigare att se till att de inte äventyras än att ta upp nya. Vi har uttryckt att det som nu har skett i Kertjsundet och Azovska sjön borde föranleda ytterligare sanktioner. Men av vaksamhet för att inte de existerande sanktionerna ska försvagas har vi valt att inte driva det.

Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Vad gäller långtidsbudgeten kommer svårigheterna senare, när det ska diskuteras pengar. Jag tycker att det är viktigt att riksdagen så småningom samlar sig till ett tydligt beslut om hur långt man kan gå. Jag menar att det bör landa på max 1 procent av bnp i budget och ingen ökad svensk EU-medlemsavgift. Det är rimligt att även EU sparar pengar. Det finns visst utrymme för det.

När det gäller skrivningen om Ukraina delar jag Eskil Erlandssons uppfattning. De skrivningar som finns i dokumentet är tydliga och klara och det är bra att sanktionerna förlängs, men det hade varit önskvärt med skärpta sanktioner mot individer på grund av övergreppet i Kertjsundet.

Så över till migrationen. Där är läget låst, framför allt i allt som handlar om gemensamt ansvar, om kvotflyktingar, om det som löser situationen. Däremot finns det gemensamma beslut om hårdare gränskontroll och mer repressiva åtgärder. Det är uppenbart att denna politik fungerar dåligt. Allt för många dör i Medelhavet.

Min första fråga till statsministern är: Om det fortsätter se ut som det gör nu, vilket beror på politiska majoriteter i länderna, är statsministern beredd att tillsammans med andra länder som vill ta gemensamt ansvar – det kan vara Frankrike, Tyskland, andra länder – faktiskt gå före, som man har gjort ibland inom EU, och skapa ett system som andra så småningom kan ansluta sig till? Detta för att visa att man värnar asylrätt och gemensamt ansvar.

Det är också viktigt att angripa orsakerna till flyktingkatastroferna. Två av de stora orsakerna är kriget i Jemen och kriget i Syrien. Är det inte dags att införa ett vapenembargo på EU-nivå mot de krigförande parterna Förenade Arabemiraten, Saudiarabien och Turkiet? Det är deras angrepp – plus andras, naturligtvis – som driver människor att lämna sina hem i dessa konflikter.

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag kan först bekräfta att vi är överens om inriktningen för budgeten. EU måste spara nu när ett land träder ur men också omfördela så att vi använder pengarna på ett bättre sätt.

Vad gäller Ukraina och eventuella stärkta sanktioner svarade jag när jag svarade Eskil Erlandsson vilket valet var. Jag tycker ändå att det är rätt.

Ja, läget i migrationsfrågan är låst. Men, återigen, det gäller framför allt själva fördelningen. Vad gäller rättsakten som handlar om myndigheter och mottagande och andra rättsakter går det faktiskt framåt. En av de diskussioner som fördes och som pågår var om man ska anta de rättsakter där man har kommit rätt långt eller om det fortfarande ska vara ett paket. Vi kan hamna i en situation där det är bättre att dela upp. Jag vet inte det. Men just nu är vi inte där. Just nu ska det betraktas som en helhet, och det innebär att de sju rättsakterna ska antas i ett beslut. Det är för att inte ge efter för dem som inte vill göra någonting.

Vad gäller frågan om huruvida Sverige ska gå före med några andra är det inte aktuellt. Det blir lätt så att några länder säger ”Vad bra, då slapp vi det här”. Om vi har en för smal bas av länder har vi återigen en situation där några länder blir väldigt attraktiva att söka sig till, och då får vi en sådan situation som vi hade 2015. Hela poängen med det gemensamma migrationssystemet är att alla ska ta ansvar, och sedan får vi se hur den diskussionen slutar. Att gå före är alltså inte aktuellt.

När det gäller vapenembargot har som bekant Tyskland som nation sagt att de inte vill exportera vapen, men inte heller de har drivit på för något vapenembargo. Det finns just nu ingen diskussion om något europeiskt vapenembargo.

Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret!

Om denna diskussion inte finns i dag tycker jag att Sverige borde ta upp den. Det vore en bra inriktning för svensk utrikespolitik att säga att vi ska angripa källan till flyktingkatastroferna. Det är ju ett faktum att Turkiet

bland annat genom etnisk rensning i Afrin bidrar till stora flyktingkatastrofer i Syrienkonflikten. En rad EU-länder, däribland Sverige, exporterar vapen till Turkiet. Även om man just nu inte gör stora vapenaffärer med Saudiarabien pågår sådana med Förenade Arabemiraten, som också deltar i detta bombkrig.

Att säga att vi slutar att exportera vapen är både att verka för konflikternas slut och att faktiskt motverka att människor fördrivs. Miljoner människor har fått lämna sina hem i Syrien och Jemen på grund av detta. Jag skulle vilja uppmana statsministern att kliva fram och ta på sig ledartröjan. Säg att det är dags att sluta skapa nya flyktingar – vi slutar med vapenexporten till dem som för krig!

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag vill först påminna om att Sverige nyss har ändrat vapenlagstiftningen för att göra det svårare för länder som inte följer demokratiska regler att importera vapen. Vi har varit eniga om en svensk lagstiftning, och jag vill fullfölja den och se till att den implementeras på bästa sätt.

Som jag sa finns det inte någon sådan diskussion nu. Det är klart att man alltid kan ställa sig och ropa ut i luften, men det måste finnas något slags resonans för en sådan handling. Just nu finns inte detta.

Vi ska se till att följa vår skärpta lagstiftning på vapenexportområdet. Jag tycker att det är viktigt att vi håller oss till denna lagstiftning.

Anf. 18 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten!

Britterna har i en folkomröstning röstat för utträde ur EU, och efter några års förhandlingar har nu Europeiska rådet och den brittiska regeringen godkänt ett avtal om brexit. Avtalet behöver även godkännas av det brittiska parlamentet och slutligen av EU-parlamentet.

Storbritanniens premiärminister har nyligen skjutit upp beslutet om utträdesavtalet i parlamentet, då hon insåg att regeringen skulle förlora omröstningen på grund av missnöje med nödlösningen om den irländska gränsen.

Det brittiska parlamentet vill nu omförhandla överenskommelsen och vill ha ett slutdatum för den irländska gränsfrågan, som har en reservlösning av tillfällig karaktär.

Fru talman! Att fortsätta förhandla är inget alternativ – detta har vi inför Europeiska rådets möte deklarerat i EU-nämnden. En hård gräns mellan Irland, Nordirland och Storbritannien bör undvikas, och ett ordnat utträde är viktigt för EU och Storbritannien. Det är därför viktigt att hitta en lösning och en väg framåt för en ordnad brexit.

En hård brexit är något som vi till varje pris vill undvika. Det skulle vara förödande för svenskar och svenska företag som verkar i Storbritannien, för Sverige, för EU och för Storbritannien.

Fru talman! Min fråga till statsministern är om EU-27 kan tänka sig att överväga att skjuta upp slutdatumet den 29 mars för brexit för att hitta en väg framåt vad gäller frågan om den irländska gränsen.

Prot. 2018/19:31

17 december

Återrapportering från
Europeiska rådets
möte

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag delar den oro som Robert Halef ger uttryck för när det gäller brexit. Just nu ser det väldigt svårt ut.

Den brittiska premiärministern begärde inte omförhandlingar men däremot ett förtydligande. Hon kallade det för ett starkare – inte bindande – juridiskt förtydligande om EU:s ambition. Det var därför vi kom överens om uttalandet att EU inte har någon ambition att reservlösningen ska vara i kraft för evigt eller under lång tid. Ambitionen för EU är naturligtvis att uppnå en så bra framtida relation med Storbritannien att den inte behövs. Skulle den däremot komma att behövas ska det vara under en kort tid och inte under en lång tid.

Längre kommer vi inte. Vi kan inte ge något juridiskt bindande, för då kliver man över gränsen och gör Irland osäkert. Då riskerar man plötsligt att gränsen går på den irländska ön i stället för i Irländska sjön.

Vi har gått så långt som vi har kunnat göra. Det kommer inte att bli någon omförhandling. Vi vet inte hur detta hanteras i EU. Det har inte diskuterats något nytt datum för utträde. Ytterst måste det ändå vara Storbritannien som återkommer med hur de vill se fortsättningen på denna process. Därifrån har vi ännu inte hört något sådant.

Anf. 20 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! Kampen mot rasism och främlingsfientlighet har också diskuterats under mötet.

Antisemitism, rasism och främlingsfientlighet är ett växande problem i EU och även i Sverige. Bristen på respekt för mänskliga rättigheter och för människovärdet har ökat. Extrema grupper förnekar Förintelsen och sprider via sociala medier hatpropaganda mot judar.

Sverige och EU bör med kraft agera mot antisemitism, rasism, främlingsfientlighet och andra former av intolerans. Alla människors lika och okränkbara värde måste respekteras.

Fru talman! Kristdemokraterna välkomnar EU:s beslutsamhet att bekämpa antisemitism, rasism och främlingsfientlighet. Min fråga till statsministern är: På vilket sätt kommer regeringen att bidra till att förebygga, motverka och bekämpa antisemitism och rasism i EU och i Sverige?

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag delar även denna uppfattning. Vi måste göra allt – på EU-nivå, på global nivå, på nationell nivå, på lokal nivå och på individnivå – för att stå upp mot den antisemitism, främlingsfientlighet och extremism som vi nu ser runt om i världen. Detta är ett gift i vårt samhälle, och vi måste hjälpas åt med alla krafter.

Jag sa i mitt jultal i går att alla demokrater i denna stund har ett beslut att fatta: Endera släpper man igenom detta eller så sätter man emot. Vi ska sätta emot. Därför är jag glad att vi har dessa slutsatser efter Europeiska rådet.

Vi gör i Sverige ett arbete med att förebygga och med att stödja de organisationer och institutioner som är till för att förebygga antisemitism och främlingsfientlighet. Vi arbetar också med att skärpa straffen för denna typ av brottslighet. Jag har själv varit initiativtagare till en diskussion om huruvida vi till och med kan förhindra den typ av organisationer som sprider detta.

Anf. 22 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Tack, statsministern, för redogörelsen från Europeiska rådet vid Luciahelgen!

Jag noterade i statsministerns anförande att han försöker att hålla en lite mer balanserad linje i migrationsfrågan än vad man kan utläsa i slutsatserna. Jag noterade även de replikskiften som har varit, där asylrätt och humanitära aspekter på migrationsfrågan betonas. Det välkomnar jag som liberal.

Tre av slutsatserna från Europeiska rådets möte berör migrationen. Det som står där har jag egentligen inga synpunkter på. Jag delar uppfattningen att det är viktigt med en effektivare kontroll av Europeiska unionens yttre gränser och att det behövs ökade åtgärder för detta samt att det är viktigt att stoppa olagliga gränspassager och så vidare.

Bekymret är det som inte står i slutsatserna. Det står inte ett ord om att det också finns positiva sidor av migrationen. Det står inte ett ord om de enorma flyktingströmmar vi ser nu, inte minst från Syrien och andra krigsområden. Det står inte ett ord om ett värdigt bemötande, om rättssäkra processer, om att motarbeta hat mot immigranter och så vidare.

Frågan till statsministern blir då: Driver Sverige detta tillräckligt hårt? Uppmanar vi verkligen andra länder att ansluta sig för att få in sådana skrivningar? Vilka slutsatser drar statsministern annars av att det inte finns ett ord i slutsatserna om det som statsministern säger från talarstolen här i riksdagen under återrapporteringen?

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är inte första gången migrationsfrågan diskuteras. Det har skrivits ett antal slutsatser genom åren, och det är inte så att alla slutsatser alltid tar upp alla perspektiv.

Jag tog också på mötet upp frågan om humanitet och vikten av att se den andra sidan av saken. Om vi hade gett oss in på att försöka ändra texten hade vi nog fått sitta i två veckor, för det finns andra som vill se frågan gå åt andra hållet.

Jag konstaterar att det i slutet står: ”and on all parts of the Common European Asylum System, respecting previous European Council conclusions”. Frågan är alltså uppe, den finns där och, som jag har sagt, vi har de tre delarna. Vi behöver hjälpa länder i vår omvärld för att människor inte ska behöva göra de farliga resorna, vi behöver ha koll på vår gräns och vi ska ha ett internt system som fungerar solidariskt. Det är detta vi jobbar med.

Anf. 24 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret. Vi lär få återkomma till migrationsfrågan vid många fler tillfällen framöver.

Min andra fråga rör det uttalande som gjordes och som nämns i slutsatserna där EU:s stats- och regeringschefer fördömer alla former av antisemitism, rasism och främlingsfientlighet och understryker vikten av att bekämpa intolerans.

Det är viktigt, och vi välkomnar det givetvis. Men sanningen är att sådana uttalanden också förpliktar. Frågan till statsministern blir: Vilka förpliktelser har Europeiska unionen för att det inte endast ska stanna vid ett viktigt uttalande? Vi ser hur fler och fler judar lämnar Europa. De vågar

inte bo kvar. Vi har sett attacker i Frankrike, i Danmark och även i Sverige, i Göteborg, mot judar. Vilka förpliktelser har unionen, som statsministern ser det, framöver?

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Hela EU:s värdegrund bygger på detta, och därför måste också medlemsländerna leva upp till det. Trycket måste alltid finnas från Europeiska unionen att medlemsstaterna lever upp till det här. Det finns en anledning till att det pågår processer i en del länder som kanske inte alltid är kopplade till just detta, men där länder inte lever upp till de grundläggande värderingarna. Då processar EU för att de ska leva upp till det.

Jag menar att det är viktigt att vi har denna typ av uttalanden, men det är det nationella, det lokala och det individuella som slutligen kommer att avgöra detta. Det är viktigt att EU kan fortsätta att styra i denna riktning, men sedan måste vi som medlemsstater ta stafettpippen och visa hur vi gör. Sverige har en rad åtgärder både på plats och för att fortsätta att arbeta med att stärka kampen mot antisemitism, främlingsfientlighet och rasism.

Anf. 26 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Tack, statsministern, för redogörelsen! Jag ska börja på samma sätt som statsministern, med att uppmärksamma 100-årsjubileet och säga att det känns fantastiskt att stå här i riksdagens talarstol just i dag med en kvinna i talmansstolen och en metallarbetare som statsminister. Jag tycker att det är en fantastisk hyllning till vår demokrati.

Jag ska ta upp klimatfrågan, för jag anser att ett skäl till att vara positiv till EU är just framgångarna på klimat- och miljöområdet. De har åstadkommit genom att vi med hjälp av kvalificerad majoritet har kunnat tvinga länder som inte själva har velat bedriva en offensiv miljö- och klimatpolitik att ta dessa viktiga kliv.

Inom EU förs nu en diskussion om att vi ska fatta fler beslut, på andra områden, med kvalificerad majoritet. Jag tycker att det finns skäl att vara skeptisk till det, men jag vill däremot värna att vi fortsätter att ta så mycket som möjligt av klimatpolitiken med hjälp av kvalificerad majoritet. Det är enormt viktigt, för det finns länder som med hjälp av FN-processen försöker flytta en del av dessa frågor till enhällighet i Europeiska rådet.

Jag vill fråga statsministern om han delar synen att det är viktigt att slå vakt om att vi kan fatta alla viktiga klimatbeslut med hjälp av kvalificerad majoritet så att inte det land som vill minst får hålla i taktpippen. Ska vi ändå se det som en liten vinst att det står att Europeiska rådet ska ge vägledning om den allmänna inriktningen på klimatarbetet framöver inom EU? Det är kanske en liten vinst, för jag tänker att det kunde ha stått något annat där. Är det så, statsministern?

Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Ja, det är en riktig betraktelse av Åsa Westlund. Det fördes en diskussion om att det borde ha stått att Europeiska rådet ska "besluta". Men det kunde argumenteras väl för att detta skulle strida mot fördraget. Europeiska rådet ska göra precis det som står här: provide guidance. Det är såklart viktigt att det ges en inriktning, guidance, på det sättet från regerings- och statscheferna. Men den konkreta lagstiftningen ska formas i rådet, och det är helt enligt fördraget.

Det gjordes alltså försök i den riktningen, men det går inte eftersom fördraget ser ut som det gör. Jag tycker att det är rätt, och det är den linje vi driver. Det är inte så många som driver den andra linjen. Men några gör det, och de lyckades inte.

Anf. 28 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Tack, herr statsminister, för svaret! Många har talat om Ryssland. Det tänker jag därför inte säga någonting om, även om jag instämmer i att det var bra uttalanden från Europeiska rådets sida.

Vi har talat om brexit många gånger, men jag skulle ändå vilja ställa en fråga. Klockan tickar, och vi får inget egentligt besked från Storbritannien om vad de vill. Visserligen har Theresa May presenterat något om ett bindande avtal, men det finns också andra röster i Storbritannien. De verkar vara väldigt delade.

Vad drar statsministern för slutsatser när det gäller detta? Klockan tickar på, och vi har inget avtal för något slags mjuk brexit på plats. Ökar sannolikheten för en hård brexit, och vad föranleder det för den svenska statsförvaltningen?

Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är klart att man får den känslan, för det är svårt att se något tydligt besked från UK om vad de vill ha. Detta var ett av problemen i slutet av förra veckan.

Theresa Mays framställan var att vi skulle kunna försäkra att backstoppen inte skulle vara för evigt. Som jag sa tidigare har vi gjort ett riktigt försök att säga att det inte är någon ambition från EU att ha denna reservlösning pågående i decennier eller för evigt. Det handlar naturligtvis om att ha en så bra relation som möjligt till Storbritannien.

Nu får vi se om det blir en snabb omröstning med anledning av detta besked eller om det kommer att få vänta till andra sidan årsskiftet. Det är oskrivet. Men visst: Känslan av risk för att en hård brexit blir av finns där. Sverige har av den anledningen förekommit det hela och arbetar hårt för att se vad vi då behöver göra.

Anf. 30 AMANDA PALMSTIERN (MP):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten! På Europeiska rådets möte stod migrationsfrågan återigen på agendan, och den är något som många har lyft här i dag. Också jag vill göra det.

Det är verkligen positivt att Sverige driver på för mer samarbete i EU när andra länder vill sluta sig mot omvärlden. Sverige står upp för asylrätten när andra länder backar undan. Det var oerhört bra att statsministern lyfte asylrätten och det humanitära perspektivet på EU-toppmötet. Att erbjuda en fristad för de människor som tvingas fly hade inte varit något problem om alla EU-länder hade hjälpts åt. Flyktingsituationen är inte något som löses av ett land ensamt, utan hela EU måste vara med och ta ett större ansvar.

Här har Sverige en oerhört viktig roll i att driva på i förhandlingarna för en politik som både är rättssäker och värnar asylrätten. Tyvärr kämpar Sverige i motvind, och när nationalistiska krafter är på frammarsch är det oerhört viktigt att Sverige står upp för öppenhet och mänskliga rättigheter.

En positiv nyhet är att EU-parlamentet i förra veckan tog ställning för ett förslag om att införa ett system med humanitära visum för människor på flykt. Vi behöver ju säkra och lagliga vägar för att flyktingar ska kunna ta sig till EU, och detta är en fråga som den svenska regeringen har lyft upp flera gånger under mandatperioden.

Hur kan Sverige under nästa ordförandeperiod, som vi snart går in i, arbeta vidare för att alla länder ska ta ansvar för att stå upp för asylrätten och se till att EU:s gemensamma regelverk blir rättssäkra och humana?

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Migrationspolitiken är som sagt en fråga som vi har haft med under lång tid utan att komma överens. Eller, rättare sagt, delar av den har vi kommit överens om. Det visar sig successivt vad gäller myndigheten, mottagande, återvändande, skyddsgrunder med mera. Det gäller dock inte fördelningen, och det är den vi behöver jobba med under kommande ordförandeperiod också.

Det är ett faktum att det österrikiska ordförandeskapet lyckades bra vad gäller processen med långtidsbudgeten, men att det har gått trögare med fördelningsfrågan råder det ingen tvekan om.

Det kommande rumänska ordförandeskapet är fast beslutet att försöka ta sig an detta. Det pågår diskussioner i flertalet länder om det går att hitta någon annan lösning än den som hittills legat på bordet, och här är Tyskland, Frankrike med flera pådrivande. Vi har en grupp likatänkande länder som driver att EU måste få till en ordning där alla tar sitt ansvar.

Det handlar om att se vad det finns för alternativa lösningar, men det råder ingen tvekan om att det tillträdande rumänska ordförandeskapet är fast beslutet om att driva denna process vidare, hur svår den än är.

Anf. 32 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Fru talman! Jag ska också ta upp klimatet nu när klimattoppmötet precis har avslutats. En regelbok antogs, vilket var fantastiskt bra. Samtidigt vet vi att de samlade åtgärderna i dagsläget är långt ifrån nog för att möta den historiska klimatomställning vi står inför. Som allas vår svenska klimataktivist Greta Thunberg sa: Förändringen är här vare sig vi vill det eller inte.

Det finns dock ljuspunkter i det kommande arbetet, och regelboken öppnar för kontinuerliga förbättringar.

Hur avser statsministern att driva på för att EU ska ta ett ambitiöst och ordentligt ansvar framöver som på allvar möter klimatutmaningen?

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Sverige har varit pådrivande i denna fråga i EU under lång tid, och Sveriges position är bevisligen stark i både EU och världen eftersom Isabella Lövin fick den roll hon fick i Katowice, där hon utförde ett väldigt bra arbete i en mycket svår situation. Detta klarar vi för att Sverige åtnjuter ett förtroende i just dessa frågor, och därför fortsätter vi att ligga på.

Jag menar att den strategi som kommissionen har utarbetat ligger till grund för detta, så att vi kan vara tydliga med att vi måste fortsätta och även driva på för ännu tuffare åtaganden. Vi har nämligen en väldigt svår

situation framför oss om vi inte gör rätt nu. Detta ska Sverige göra, och vi ska även se till att denna strategi verkligen implementeras.

Det är som sagt rådet som fattar de skarpa besluten, och där gäller majoritetsbeslut, inte enhälliga beslut.

Anf. 34 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! Jag tackar statsministern för återrapporten.

Jag ska sätta strålkastaren på den dagordningspunkt på Europeiska rådet som behandlade den inre marknaden. Det är genom starka företag som människor, jobb, skatteintäkter och välfärd växer.

Låt mig ta ett par exempel. AB Furhoffs Rostfria har tillsammans med sina 115 anställda bidragit med skatteintäkter som räcker till ca 58 poliser. Systeminstallation har med sina 66 anställda bidragit med omkring 174 grundskoleplatser. Detta är bara två exempel på företag som tillsammans med sina anställda bidrar till välfärden.

Sverige har över 1 miljon företag, och om vi i politiken kan skapa de allra bästa förutsättningarna för att dessa företag ska växa kommer vi att kunna anställa fler poliser och förbättra kunskapsresultaten i skolan och tryggheten i vården.

Svenska företag behöver dock en välfungerande inre marknad. Tittar vi tillbaka fyra fem år på den inre marknaden ser vi att den inte har utvecklats så bra som den har potential för. Dessutom kommer brexit att ytterligare försvaga situationen för svenska företag.

Därför var det bra att Europeiska rådet i våras lyfte frågan om den inre marknaden. Det är givetvis viktigt för alla EU-länder men kanske speciellt för Sverige som är ett litet och exportberoende land.

Det är av största vikt att den svenska regeringen är aktiv i att förnya, förbättra och fördjupa den inre marknaden, och jag frågar därför statsministern: Hur har regeringen förberett sig sedan i våras när Europeiska rådet bad kommissionen att ta fram den rapport som nu ligger på bordet? Vad framförde statsministern på Europeiska rådet för att vi ska få bättre fart på handeln inom EU?

Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Betydelsen av den inre marknaden kan inte nog understrykas. Det bedöms att den ger ungefär 8 procents tillskott till EU:s bnp, och det innebär enorma värden. Detta är vi helt eniga om, även inom EU.

Det slutsatserna egentligen säger är att EU måste fatta de beslut som är beredda men ännu inte fattade – det kan vara regelförenklingar och annat –, att EU måste implementera de beslut som faktiskt är fattade och att EU måste utveckla den digitala inre marknaden och artificiell intelligens samt dataekonomi och tjänsteekonomi.

Det finns en betoning på dessa områden på slutet, och det är för att vi ska ha de regler i EU som krävs för att den inre marknaden ska fortsätta att utvecklas.

Sverige ska givetvis göra sitt på dessa områden så att vi kan möta och ta del av den inre marknaden. Det är många små företag som har kunnat växa tack vare den inre marknaden, så vi har all anledning att implementera, precis som vi sa i Europeiska rådet. Vi har även all anledning att som nation göra vad vi kan för att utveckla inte minst tjänstesektorn och den digitala ekonomin, och det arbetet pågår.

Prot. 2018/19:31

17 december

Återrapportering från
Europeiska rådets
möte

Anf. 36 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! Denna diskussion kommer att fortsätta på toppmötet i mars, och detta var en grundplatta inför den diskussionen. På grund av regeringsbildningen vet vi inte om det blir statsminister Löfven som kommer att representera oss då, men låt oss förutsätta det. Hur kommer då statsministern att agera från och med nu och fram till toppmötet i mars så att Sverige kan driva på arbetet för att utveckla den inre marknaden?

Jag noterar att den finska regeringen tillsammans med den danska, tjeckiska och irländska har tagit fram en rapport för att visa hur de vill förbättra den inre marknaden. Vad är huvuddragen i den svenska regeringens strategi?

Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är som jag har redogjort för tidigare i EU-nämnden: Det vi bör betona är inte minst den inre tjänstemarknaden, den digitala ekonomin, service och tjänster samt artificiell intelligens, för här ligger Europa långt efter exempelvis USA och Asien. Det kommer att skapa konkurrensnackdelar om vi inte klarar det.

Sverige driver givetvis att hela den inre marknaden måste fungera, och därför stöder vi slutsatserna om att fatta de beslut som ännu inte är fattade och att implementera det som ännu inte implementerats. Men därutöver vill vi särskilt betona det som står i slutsatserna om den digitala marknaden. Detta har vi drivit länge, och här har EU inte kommit tillräckligt långt. Detta är den svenska regeringens huvudstrategi.

Återrapporteringen var härmed avslutad.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2018/19:12 för tisdagen den 11 december i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från näringsutskottet.

§ 3 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Konstitutionsutskottets betänkande

2018/19:KU17 Rättelse i lagar om ändring i offentlighets- och sekretesslagen

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2018/19:MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Näringsutskottets betänkanden

2018/19:NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

2018/19:NU3 Utgiftsområde 21 Energi

Skatteutskottets betänkande 2018/19:SkU1

Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution (prop. 2018/19:1 delvis)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 38 JÖRGEN HELLMAN (S):

Fru talman! Vi debatterar i dag utgiftsområde 3, som avser skatteuppbörd, tullkontroll, indrivning av skulder och skuldsanering. Det är viktig verksamhet på många sätt. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet under punkterna 2, 3 och 4.

Det är naturligtvis viktigt att få in skatteinkomster. De finansierar välfärden och våra viktiga samhällsinvesteringar. Varje försvunnen skattekrona och allt fusk i bidragssystemet undergräver solidariteten och tilliten till samhället. Det förstör kittet i samhällsbygget.

Det har varit många kända läckor på det internationella planet där även svenska medborgare har varit med, till exempel Panama leaks. Det har skett flera sådana läckor under de senaste åren. Men länderna i världen försöker stänga de globala skatteflyktsfönstren till lågbeskattade paradisöar och bergsfurstendömen.

Skatteflyktsfönstret måste stängas. Det gör vi genom de internationella och europeiska överenskommelserna. Vi socialdemokrater välkomnar OECD:s BEPS-projekt, och vi ändrar på lagstiftning och rutiner i projektets spår. Finansbranschen, inte minst bankerna, borde hålla sig för goda för att delta i och möjliggöra denna typ av skatteflykt.

Det görs mycket mer nu för att beivra skattefusket. Vi har redan föreslagit en lång rad åtgärder som också har beslutats här i kammaren. Det är naturligtvis av betydelse för statens inkomster, men lika viktigt är det för konkurrensneutraliteten mellan företag och för att villkoren för de anställda i företagen ska vara rimliga.

Förra mandatperioden tog S-MP-regeringen i samverkan med Vänsterpartiet fram ett tiopunktsprogram mot skattefusk. Efter några av de berömda läckorna blev det två punkter till, så det är ett tolvpunktsprogram. Det har naturligtvis gjorts för att motverka den illojala konkurrensen, så att företagen konkurrerar på samma sätt och så att de seriösa företagen inte underbjuds av fuskarna vid anbud.

Vi har fått höra på Skatteverkets preliminära verksamhetsplan. Jag upplever den som imponerande. Man fortsätter digitaliseringen. Vi som invånare kan i dag deklarerat i telefonen på ett enkelt sätt. Det är något besvärligare för företagarna, men jag upplever att Skatteverket försöker arbeta med förenklingar genom digitalisering. En fördel med digitaliseringen är också att den motverkar fel och fusk på ett enkelt sätt.

Skatteverket kan naturligtvis inte trollda i de här systemen, utan vi behöver se över skattesystemet. Det är över 25 år gammalt. Dagens skattesystem kom innan internet fanns. Vi var inte med i EU. Det är ett helt annat samhälle i dag. Det är klart att alla de över 600 undantagen gör att det är

ett svårgenomträngligt skattesystem. Vi får hoppas, fru talman, att partierna den kommande mandatperioden mäktar med en översyn av hela skattesystemet.

Ett annat ansvar som Skatteverket har är folkbokföring. Vi har nu ändrat folkbokföringslagen och får hoppas att det blir lite mer ordning och reda i de här frågorna. Vi har sett i medierna om kapade identiteter. Främmande personer har folkbokfört sig på andra adresser. Tidvis har Skatteverkets handläggning varit för lång i de här frågorna. Jag hoppas att mycket av det här kommer att försvinna med den nya lagstiftningen och de utvecklade systemen för folkbokföringen.

Sverige ska vara ett öppet land. Men det krävs ordning och reda vid landets gränser. EU står för vår yttre gräns, men vi kommer ändå att behöva gränskontroller länderna emellan för att motverka illegal handel med sprit, narkotika och vapen, som göder grov organiserad brottslighet. Därför startade den tidigare S-MP-regeringen ett tillskott till Tullverket som var det största på mer än ett decennium. Den borgerliga regeringen satsade inte på Tullverket på sin tid. År 2008 var det nära att tullskyddet skulle stängas i hela Norrland. Men beroende på Socialdemokraternas påtryckningar för att kunna klara tullskyddet i Norrland blev det mer pengar i Anders Borgs budget.

När Kronofogdemyndigheten beskrev sin verksamhet för oss upplevde jag att även de, i likhet med Skatteverket, håller på med att utveckla it-stöd och skapa ett modernare it-baserat system. Syftet är att det ska bli lättare att driva in skulder och hjälpa folk med avbetalningsplaner. Det är viktigt att riksdagen följer upp den verksamheten, så att den moderniseras.

Fru talman! Det är ingen vanlig budgetprocess i dag, utan det är en övergångsregering som har lagt fram sin budget. Det har varit väldigt många turer som jag inte har tänkt gå igenom i dag, men en övergångsbudget är ingen permanent lösning. Det är inte fråga om en åsikt som Socialdemokraterna och Miljöpartiet har i regeringsställning, utan det är en administrativ framskrivning av en budget. När den nya regeringen tillträder, vilken den än blir, måste den justera budgetarna med tilläggsbudgetar. Men jag vill ändå vara tydlig och tillägga att de beslut om anslagsförändringar som fattas i dag knappt kommer att ändras av någon regering. (Applåder)

Anf. 39 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Socialdemokraterna lämnar fyra år vid makten bakom sig. Det har varit en tid av god internationell högkonjunktur som har gynnat och stimulerat svensk ekonomi bra, vilket har lett till att vi har haft goda resurser att ta oss an de samhällsutmaningar som vi ser.

Trots det lämnar vi också bakom oss ett år med kanske flest dödsskjutningar någonsin. Under en månad 2018 hade vi över 20 skjutningar. Det är en utveckling som vi måste få stopp på. Någoting måste vi ändra på. Det första sättet att stoppa skjutningarna är att begränsa inflödet av vapen, vilket är nödvändigt. Om tullen omgående skulle få kraftfulla verktyg och mer resurser för att jobba med detta skulle vi också kunna bryta utvecklingen av vapensmugglingen.

Det är någoting som tullfacket själva har efterlyst. De har talat om att de behöver ungefär 500 nya medarbetare för att kunna stävja utvecklingen och kunna jobba mer aktivt med detta. Då blir man något beklämd när man

hör Jörgen Hellman här beskriva det som att det som gjorts varit det största någonsin och slå sig lite grann för bröstet över de satsningar som den tidigare regeringen har gjort.

Utvecklingen kan inte anstå. Jag är helt övertygad om att Jörgen Hellman och jag är överens om att dödsskjutningarna och den utvecklingen måste få ett slut. Vi måste ändra trenden med antalet illegala vapen i Sverige. Min fråga till Jörgen Hellman är: Varför har inte Socialdemokraterna under de fyra år som Socialdemokraterna har haft möjligheten sett till att det har blivit fler personer på plats vid gränsen så att man har kunnat arbeta mer aktivt med detta? Tullfacket efterfrågar ytterligare 500 medarbetare.

Anf. 40 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Fru talman! Tack för frågan! När det gäller bedömningen av förra mandatperiodens ekonomi var det naturligtvis en högkonjunktur. Under den högkonjunkturen förvaltade vi kapitalet bra. Vi hade inga skattesänkningar med lånade pengar, utan vi såg till att amortera. Staten har haft goda överskott under de åren. Det var mot tidigare en mandatperiod med god tillväxt och ordning i statsfinanserna.

När det gäller tullfrågan drömde vi väl alla när vi gick med i EU och muren föll om att det skulle bli ett öppnare samhälle. Vi skulle ha mer integrering av marknaden i Europa. Vi såg alla fördelarna med de öppna länderna. Det finns fördelar med frihandeln, men det kom också en baksida. Du beskriver den baksidan med skjutningar och handgranatattacker.

Med den förändring som har skett i samhället kommer Tullverket att få mer resurser framöver. Samverkan med polis, Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten kommer säkert att förbättras oberoende av regering år från år. Utvecklingen när det gäller våldet i samhället är oacceptabel.

Det var den tidigare regeringen, Cecilia Widegren, som började höja anslagen till tullen. Det gjorde inte den borgerliga regeringen, förutom när vi tryckte på när Norrland inte skulle ha gränsskydd.

Anf. 41 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! När man ser en utmaning är det viktigt att ta sig an den utmaningen. Då räcker det inte att slå sig för bröstet om man gör en satsning som inte är tillräcklig. Det är väldigt tydligt att den avgående regeringen lämnar ett glapp i de utmaningar vi står inför. Här måste vi göra ytterligare.

Vi är glada över att riksdagen i förra veckan fattade beslut om Moderaternas och Kristdemokraternas ramökning till just Tullverket så att vi nu får igång en långsiktig satsning där vi kan se de ytterligare 500 tullmedarbetarna de kommande åren. Det skulle göra att vi inte har gränsstationer som tidvis står tomma och att vi kanske får bukt med den vapeninsmuggling som vi ser.

Det som jag förvånas över är att Socialdemokraterna och Jörgen Hellman fortfarande står lite tomma inför detta och tänker att det man hittills har gjort har varit tillräckligt. Utvecklingen visar något helt annat, Jörgen Hellman. När kommer Socialdemokraterna att vakna upp och ge Tullverket de långsiktiga satsningar som krävs och inte stanna vid god retorik?

Anf. 42 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Fru talman! Cecilia Widegren har något för stora ord i detta. Det är klart att 30 miljoners anslagsökning till Tullverket inte kommer att kunna finansiera 500 nya tullare. Jag tror inte att det överensstämmer med några vettiga löner över huvud taget.

Det är en övergångsregering som har lämnat över sin budget. Jag tror att vi i alla partier i kammaren inser att vi behöver satsa mer på tullen framöver för att samhället ser annorlunda ut än när vi gick med i EU.

Anf. 43 CECILIA WIDEGREN (M):

Fru talman! Statens budgetramar för 2019 ger helt nya möjligheter för Sverige att ta sig an människors oro och samhällets utmaningar. I förra veckan beslutade Sveriges riksdag att på vårt område för skatt, tull och exekution höja anslagsramarna med 120 miljoner totalt. Det är en bra början. Det är bra för Sverige, och vi måste fortsätta den utvecklingen. Grunden ligger nämligen i att de utländska stödligorna ökar i Sverige och döds-skjutningarna blir allt fler. Det måste få ett stopp. Vi måste vända utvecklingen.

Det finns särskilda principer för den budgetproposition som vi har behandlat i riksdagen. De principerna har vi varit överens om. Även om en övergångsregering är bunden vid vissa principer är inte riksdagen bunden vid samma principer. Riksdagen har varken rätten eller ansvaret utan ska enligt grundlagen fatta de beslut som gäller för budgeten. Det är riksdagen som har finansmakten.

Vi har därför i skatteutskottet gjort erforderliga beredningar utifrån de önskemål som finns inte minst i riksdagsordningen vad gäller yttranden och upplysningar för att kunna arbeta vidare med det rambeslut som riksdagen fattade i förra veckan. Skatteverket har bland annat varit tydligt med att de skattebesked som riksdagen ger och kommer att fatta beslut om kan genomföras enligt vad Moderaterna och Kristdemokraterna har framfört.

Efter en beredning som uppfyller de krav som finns enligt riksdagsordningen är det nu tydligt att det sker en satsning på tullen men självklart också på Skatteverket. Låt oss börja där. Det är dags att fortsätta att stävja fusk och missbruk med skattesystemet. Det är någonting som inte får accepteras.

Det är lika viktigt att effektivt kunna motverka skatteflykt. Det är en mycket angelägen uppgift för den legitimitet för skattesystemet som Skatteverket har till uppgift att jobba efter. Skatteverket får nu utökade resurser för att kunna jobba med detta.

Fru talman! I Sverige ska man göra rätt för sig. De som utnyttjar system för fusk och missbruk tar sig rätten att leva på andra människors bekostnad. Moderaterna och Kristdemokraterna anser att detta aldrig kan accepteras när det gäller vare sig dem som flyr skatt eller dem som tar emot bidrag utan att ha rätt till det. Därmed är det bra att det arbetet nu kan intensifieras från Skatteverkets sida.

Fru talman! Låt mig gå in på den största satsningen som Moderaternas och Kristdemokraternas budgetmotion möjliggör. Det handlar om 90 miljoner de kommande åren, Jörgen Hellman, och närmare en halv miljard under ett antal år framåt för att möjliggöra den höjning för våra gränser som helt klart är nödvändig.

Detta år är ett av de värsta åren vad gäller dödsskjutningar i Sverige. Det första och nödvändiga steget för att stoppa de skjutningarna är att påbörja en begränsning av inflödet av vapen. Föregående år skedde 129 skjutningar, år 2016 skedde 119 skjutningar och 2015 var siffran under 100. Vi har alltså helt fel utveckling. Vi går åt fel håll, och det måste få ett stopp.

Situationen har blivit allt värre. Slutsatsen är uppenbar för oss alla. Det kan inte fortsätta. Det är alldeles för lätt att ta in vapen till Sverige, och det har ökat markant jämfört med andra jämförbara länder.

Det första nödvändiga steget för att stoppa skjutningar är att begränsa inflödet av vapen. Om tullen omgående kunde få möjligt att göra en acceleration av det arbete som de jobbar med i dag men som de behöver göra mer av skulle det vara en bra första linje för att påbörja att bekämpa brottslighet och begränsa det dödliga våldet.

Om vi i samhället menar allvar handlar det om att ge resurser, möjligheter och förutsättningar för de människor som varje dag på myndigheten jobbar kring våra gränser. En sådan satsning är inte bara ett effektivt sätt att motverka kriminalitet, utan det minskar självklart också belastningen på polis, sjukvård och socialtjänst.

Fackförbundet Tull-Kust, som organiserar stora delar av tulltjänstemännen, talar om att det råder en akut brist på tullpersonal till följd av många års neddragningar.

Fru talman! Många gränsstationer står tidvis helt obevakade, vilket innebär att vapen och illegal verksamhet ostört kan strömma in över gränsen på ett flertal platser i Sverige under flertalet av dygnets timmar. Detta kan inte anstå; det måste få ett stopp. Utvecklingen måste vändas.

Tullverket är en brottsbekämpande resurs som i dag inte används fullt ut utifrån de kunskaper och möjligheter man har. Fackförbundet Tull-Kust påtalar själva behovet av ytterligare 500 nya medarbetare under de kommande åren för att minska de brister som uppstått under de senaste åren. Moderaternas och Kristdemokraternas budgetförslag möjliggör att den resan påbörjas med de satsningar som sker redan från den 1 januari nästa år, om ett par veckor.

Med ett starkare tullverk skulle införandet av vapen, narkotika och andra olagliga varor till Sverige kunna begränsas. Tullverket tvingas i dag prioritera mellan olika gränsovergångar, trots att Sverige har en höjd säkerhetsnivå och trots den förändrade och försämrade omvärldssituationen.

Fru talman! Människors behov av tjänster från det samhällsliga trygghetsnätverket måste tas på största allvar. Andelen bostadsinbrott som begås av utländska stöldligor har eskalerat. Enligt statistiken begås i dag drygt hälften av alla bostadsinbrott av utländska stöldligor som har byggt upp en logistik och en förmåga att hantera stöldgods, logi och transporter över våra gränser. Tullen är första linjens kamp mot utländska stöldligor. Skulle tullen få utökade resurser för att kunna använda sin förmåga skulle en vändning av den här utvecklingen kunna påbörjas, vilket är helt nödvändigt.

Moderaternas och Kristdemokraternas långsiktiga satsning är en satsning för att förstärka tullen men också en ambition att stärka hela det svenska gränsskyddet. Det har alltför länge varit nedprioriterat och behöver därför självklart ökas för att möjliggöra en långsiktigare trygghetsutveckling.

Fru talman! Jag yrkar bifall till anslagspunkten nr 1. Jag yrkar också bifall till reservation 1 och alliansreservation 6.
(Applåder)

Anf. 44 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Tidigare år har Moderaterna i sina budgetmotioner lagt pengar och ett riktat uppdrag till Skatteverket för att komma åt fusk gällande reseavdraget. Vi kan notera att det i betänkandet i år inte finns något sådant uppdrag. I stället har man riktat in sig på andra uppdrag gällande skatteflykt.

När Skatteverket senast djupdök i den här frågan var 2003 – för ganska länge sedan, 15 år sedan – upptäcktes att fusket med reseavdragen var utbrett. En anledning till det är att det är förhållandevis enkelt att fuska, eftersom systemet ser ut som det gör och det är svårt och tidskrävande för Skatteverket att kontrollera efterlevnaden. Även Moderaterna har utgått från att det finns ett omfattande fusk, eftersom man i tidigare budget haft med på intäktsidan mer pengar som skulle komma in till staten som ett resultat av uppdraget till Skatteverket.

Fru talman! Jag vill helt enkelt fråga Moderaterna och Cecilia Widegren varför man inte har med uppdraget gällande reseavdraget i sin budget.

Anf. 45 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack, Rasmus Ling, för att du tar upp viktiga frågor kring skatteflykt och om missbruk av det gemensamma skattesystemet! Grundläggande för att vårt skattesystem ska ha legitimitet är ju självklart att det efterföljs så väl som möjligt.

Grunden för att kunna göra mer är att man lägger lite mer resurser på Skatteverket. Det gör Moderaterna och Kristdemokraterna i sin budget, till skillnad mot den övergångsregering som Rasmus Ling står bakom. Det är väldigt positivt att våra ramar har gått igenom till skillnad mot de ramar som Rasmus Ling förespråkar.

Vi förutsätter självklart att vi snart får en ny statsminister och regering på plats. Eftersom det är regeringen som utfärdar regleringsbrev och därmed kan ha med detta och många andra uppdrag för att göra vårt skattesystem mer legitimt är detta en fråga som självklart kan anstå till den processen.

Anf. 46 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Moderaterna slaktade anslagen till miljö- och klimatarbete i den budget som gick igenom förra veckan, och att man har tagit bort detta riktade uppdrag följer den logiken. Man bryr sig helt enkelt inte om att styra med miljöskatter. Och att det har varit ett omfattande fusk med reseavdraget bryr man sig inte längre om. Jag beklagar detta.

Jag har en följdfråga. Det sitter en utredning som jobbar med ett förändrat reseavdrag som skulle vara mer rättvist, mer miljöstyrande och vara avståndsbaserat – ett system som Moderaterna tidigare i Landsbygdskommittén har ställt sig bakom. Jag vill nu fråga Cecilia Widegren: Kommer Moderaterna att ställa sig bakom detta när utredningen kommer?

Anf. 47 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Först vill jag rätta miljöpartisten Rasmus Ling, som tydligen inte kan sätta in de miljöåtgärder som Sverige har gjort och kommer att göra i ett perspektiv.

Moderaternas och Kristdemokraternas anslag till miljöbudgeten är lika stort som det var 2016 – då var också Rasmus Ling ansvarig – vilket gör att det säkert är en väldigt bra andel som satsas. Sedan väljer vi andra vägar än Miljöpartiet för att nå de gemensamma mål som vi har satt upp. Men satsningarna på Skatteverket är alltså större i vår budget. Vi vill göra mer för att stävja fusk och missbruk.

De uppdrag som ska gå till Skatteverket kommer att regleras via regleringsbrev från Regeringskansliet när en alliansregering förhoppningsvis har tillträtt.

Anf. 48 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Fru talman! Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna drev igenom en budget förra veckan, och det har väl alla noterat. Men exakt vad de tre partierna prioriterar när det gäller de nedskalade anslagen till de här tre myndigheterna jämfört med deras budgetmotioner framgår inte. I den moderata budgetmotionen skriver man att i frågan om Skatteverkets höjda anslag skulle 40 miljoner gå till att försvåra att pengar göms utomlands och 20 miljoner skulle skapa jobb i samband med avvecklingen av Radiotjänst i Kiruna. Eftersom avvecklingen av Radiotjänst sker måste det innebära att Moderaternas tänkta satsning mot skatteflykt skruvas ned med 75 procent, från 40 till 10 miljoner kronor, under tryck från Kristdemokraterna som låter anslaget till Skatteverket ligga oförändrat.

Min fråga till Cecilia Widegren är: Hur känns det att samarbeta högerut och minska ambitionen med arbetet mot skatteflykt och skatteundandragande?

(Applåder)

Anf. 49 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Inledningsvis vill jag rätta Socialdemokraternas Jörgen Hellman som tydligen var frånvarande, i alla fall tankemässigt, när vi röstade om statsbudgetens ramar. Det var nämligen Moderaternas och Kristdemokraternas ramar som bifölls av riksdagen. Att fler partier – det kunde även ha varit Socialdemokraterna – valde att rösta för budgetförslaget är vi bara glada över. Men i grunden är det en alliansreformagenda som Moderaterna och Kristdemokraterna tillsammans presenterar för riksdagen.

Vårt anslag på området är större än den sittande regeringens. Vi lägger alltså mer resurser för både det som Jörgen Hellman beskriver och för att säkra tull och exekution. Om Jörgen Hellman inte har uppfattat att vårt anslag är större och inte mindre beklagar jag det. Men vi vill verkligen fortsätta – och då berömmar jag här Jörgen Hellmans socialdemokratiska regering – det arbete som har varit kring fusk, skatteundandragande och skatteflykt. Detta måste fortsätta, och därför lägger vi mer resurser till det.
(Applåder)

Anf. 50 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Fru talman! Moderaternas och Kristdemokraternas förslag var ju 90 miljoner mer till Tullverket och 30 miljoner mer till Skatteverket jämfört

med förslaget i övergångsbudgeten. Sverigedemokraterna stödde detta i rambeslutet, men när vi sedan i utskottet justerade betänkandet som vi debatterar i dag deltog inte Sverigedemokraterna i beslutet, trots att partiet stått för det övergripande rambeslutet i kammaren dagen innan.

En fråga till Cecilia Widegren är: Hur känns det att ha Sverigedemokraterna som en samarbetspartner? Känns det som en stabil samarbetspartner när man klarade att rösta igenom en ram i kammaren men inte orkade följa efter i utskottet?

(Applåder)

Anf. 51 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Jörgen Hellman verkligen var närvarande när jag just beskrev att i förra veckan var det alltså Moderaternas och Kristdemokraternas budgetförslag som vann kammarens gehör. Sex andra partier hade självklart möjlighet att rösta på vårt budgetförslag – vi bjöd in alla att göra det. Ett parti valde att göra det, och några valde att lägga ned sina röster.

Vi lägger fram mycket politik här på kammarens bord och även i utskotten, och så många som möjligt får rösta på den moderata och i det här fallet också kristdemokratiska politiken som i grunden handlar om en alliansregerings reformagenda som vi förbereder med en förhoppning om att vi också snart har en alliansregerings statsminister på plats som kan genomföra den politik som vi vill få genomförd.

Anf. 52 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 2 angående Tullverkets befogenheter och verksamhet. Berörande anslagen inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution har riksdagen ställt sig bakom ett annat budgetförslag och dess utgiftsramar och beräkningar av inkomster. Därför har Sverigedemokraterna valt att inte delta i beslutet om anslag inom utgiftsområde 3, utan vi redovisar vår ståndpunkt i ett särskilt yttrande.

Inom politiken uppstår motsättningar mellan ideologier och idéer, och det finns tydliga ideologiska skillnader inom skattepolitiken. Tidigare har detta präglats av en endimensionell konflikt mellan höjda eller sänkta skatter, men nu lever vi i nya tider där konfliktlinjen håller på att förändras eller åtminstone kompletteras med ytterligare en dimension som handlar om den globala makten och det nationella självbestämmandet.

I dag menar vissa politiska aktörer att större inslag av federala strukturer är vägen framåt, medan vi sverigedemokrater ser en betydande risk med den europeiska skattepolitik där man strävar efter att i små steg successivt förflytta makten över skattepolitiken till EU. Det långsiktiga målet är ambitionen att inrätta en EU-finansminister med makt över den svenska skattepolitiken.

Här vill vi uppmana till ett uppvaknande. Även om det för andra skulle vara ett yrvaket uppvaknande i grevens tid är det hög tid att ställa sig frågan om vi vill att Sverige ska vara en suverän och fri nation eller om vi ska uppgå i en europeisk mångkulturell federation. Sverigedemokraterna förespråkar frivilliga mellanstatliga skatteavtal som utgångspunkt.

Det finns också ideologiska skillnader i synen på tullpolitiken där vissa väljer att prioritera mångmiljardbelopp till en storskalig massinvandring

medan Tullverket står handfallet med i jämförelse fattiga resurser för att klara sina mest grundläggande uppdrag. De politiker som nästan tycks ha glömt bort att tullen faktiskt existerar, eller som har inbillat sig att Tullverket inte behövs längre, har oftast lite svårt att se hur tullen faktiskt bidrar till ökad trygghet i samhället. Tullverket är en käpp i hjulet för många illegala verksamheter.

Vi menar att det är en viktig politisk motsättning att peka på att Tullverket med en mycket skarp förmåga till begränsning och kontroll av in- och utflöden står i bjärt kontrast till den politik som förts med näst intill öppna dörrar vid Sveriges gräns. Vår position är mycket tydlig i det här, och vi vill understryka att det nu är bråttom att stärka Sveriges gränser ytterligare både i juridisk och i fysisk mening. Tullverket är en väsentlig del av det.

Vi kan också se att det finns ideologiska skillnader inom skuldpolitiken. De som betraktar det växande skuldsamhället som ett kritiskt problem där Kronofogden i förlängningen får hantera de negativa effekterna av det – samtidigt som flera politiska aktörer på detta område lyser med sin frånvaro – visar inte uppmärksamhet för samhällsproblemet i stort och saknar förslag till åtgärder. Det kan vara passande att referera till ett uttryck som en tidigare statsminister använde: ”Den som är satt i skuld är icke fri.” Svenska folket håller på att skuldsätta sig, och vi behöver bara titta bakåt till 1990-talet för att se hur det gick då. Då var det stat, kommuner och fastighetsbolag som hade skulderna på sina balansräkningar. Den här gången är det hushållen.

Den politiska skiljelinjen går mellan dem som inte ser det här eller blundar och dem som med öppna ögon kan se hur kreditinstituten har expanderat sina verksamheter och därmed försatt svenska hushåll i ökad skuld i tider av sjunkande marknadsräntor och en penningpolitik som inte tar hänsyn till problemet. Detta har också stärkts av skattesubventioner på lånade pengar.

Men trots skillnaderna finns det också likheter mellan åtminstone en del av partierna i riksdagen vad gäller skatteutskottets frågor, och där bör det finnas möjligheter att komma överens. Vi har hört lite exempel på det nu, för för första gången någonsin tycker jag att både socialdemokrater och moderater talar sig varma för inte minst tullen.

Inom skattepolitiken verkar Sverigedemokraterna för internationella skattesamarbeten på global mellanstatlig nivå och inom områden som välfärdens finansiering, företagsvänligt förfarande, skattetransparens, skattekontroller och förstärkt skattemoral. Vi vet att flera partier i den här kamraren gärna ansluter sig till detta.

Vad gäller tullens fysiska förfarande och materiella resurser förespråkar vi exempelvis utökade möjligheter till beväpning av tulltjänstemän vid behov, befogenheter att kvarhålla gods och personer i väntan på polis med mera. Det behövs fler skannrar i antal och satsning på förnyad teknik mot bakgrund av insikten om att farliga varor flödar in i Sverige och att stöldgods flödar ut.

Beträffande tullbrott och strategier emot dessa vill Sverigedemokraterna intensifiera arbetet inom Tullverket mot den organiserade kriminaliteten genom fler poliser i tullens arbetslag. Vi vill ge Tullverket ökad befogenhet att beivra organiserad smugglingsverksamhet och med detta en

ökad förmåga att stoppa illegal utförsel, se över resurs- och tidsfördelningen inom Tullverket och ge större tyngd åt arbetet med utförsel. Särskilt frågan om Tullverkets resurser för hantering av smuggelgods finns det för övrigt en stor uppslutning kring att vi måste åtgärda.

Gällande handeln behövs ökade satsningar på digitalisering och annan it-utveckling som krävs för att uppfylla kraven inom unionstullkodexen. För Kronofogden behövs ett mer ingående arbete för att motverka över-skuldsättning.

Detta är en kort sammanfattning av de förslag som vi sverigedemokrater har lagt fram i årets budgetmotion och i flera tidigare budgetmotioner, som vi redogör för i de förslag som behandlas i det här betänkandet och som vi budgeterat för.

Jag yrkar bifall till reservation 2.

(Applåder)

Anf. 53 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Enligt Sverigedemokraterna ska även tullen gå riktigt hårt ut när det gäller brott och straff. Man ska beväpna tulltjänstemännen och så vidare. Men när det gäller de värsta av brottslingarna, mångmiljardskurkarna som stjälar våra gemensamma skattemedel och placerar dem i skatteparadis, är Sverigedemokraterna väldigt veka och inte särskilt tough on crime. De ger sig på människor på flykt som söker asyl, men när det gäller skatteflyktingarna som plundrar och tömmer vår välfärd har SD gång på gång lämnat walk over. De går ofta emot förslag för att förhindra skatteflykt och penningtvätt, och de ger fritt utrymme till skattesmitarna att planera och göra sina grova skatteupplägg.

Sedan formulerar ni problem att det är på grund av invandrare som våra äldre inte får lingon till potatisen på äldreboendet. I själva verket försvinner över 130 miljarder i skatteflykt, oftast planerat av välbeställda som tar från vår välfärd. Det är väldigt många kilo lingon.

Varför vill inte SD göra något när det kommer till skatteflykt? Ni blockerar varje förslag som gäller att motverka skatteflykt.

Anf. 54 DAVID LÅNG (SD) replik:

Fru talman! Det var många felaktigheter jag var tvungen att lyssna på innan öronen nästan trillade av.

Sverigedemokraterna har lagt fram förslag om till exempel ökade skattekontroller, och vi har röstat för praktiskt taget alla vettiga förslag som har kommit från regeringen just när det gäller att bekämpa skatteflykt, skatteundandragande och skattesmitning. Om vi någon gång har röstat nej till ett regeringsförslag är det för att vi har lagt till ett mindre tillägg till förslaget, ibland till och med för att skärpa reglerna ytterligare. Och då har vi röstat på vårt förslag.

Att säga att vi har röstat nej är lika oseriöst som att säga att Vänsterpartiet har röstat nej till att Sverige ska ha en statsbudget, Tony Haddou. Det var inte de ramar som ni röstade på som vann, och alltså har ni röstat nej till att vi ska ha en statsbudget.

Det är en lika oseriös argumentation. Jag hoppas att vi kan sluta med det.

Anf. 55 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Man ska kunna kräva lite hederlighet i debatten. Sverigedemokraterna säger att de ser det som är lite mer effektivt. För bara några veckor sedan kom propositionen om ett genomförande av till exempel CFC-regler i EU:s direktiv mot skatteundandragande. Då reserverade sig Sverigedemokraterna.

Ni beskriver beskattning som ett trubbigt verktyg, David Lång. Ni säger också att ni inte vill ge företag och näringsliv ökade administrativa kostnader. Näringslivet och kapitalet ska alltid gå före vår gemensamma välfärd och vanliga löntagare. Varför står ni alltid till näringslivets förfogande? Ni hittar alltid till deras organisationer men bryr er inte alls om vår välfärd. Varför?

Anf. 56 DAVID LÅNG (SD) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna är ett parti med höga välfärdsambitioner. Vi verkar självklart alltid för hög skattemoral och hög effektivitet och för att motverka skattefusk och skatteundandragande.

Det har kommit något förslag där det onda så att säga har övervägt. Det kanske var administrativa kostnader. Det är sant att när vi identifierar förslag som enbart motiveras med att motverka skatteflykt finns det en risk att vi röstar nej. Man kan ju lägga fram vilka förslag som helst och motivera det med att det ska motverka skatteflykt, trots att det finns anledning att bedöma att det inte kommer att göra det.

Vi har dock röstat ja till alla skarpa förslag som de facto motverkar just skatteflykt och skatteundandragande.

Anf. 57 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Jag kommer att hålla mig till Skatteverket och Kronofogdemyndigheten. Min centerkollega i skatteutskottet, Helena Vilhelmsson, kommer att tala om tull och Tullverket.

Det finns ett antal mål med skatter. Skatter genereras till vår offentliga sektor. Skatter genereras av fördelningspolitiska skäl, miljöskäl och andra konsumtionsstyrande skäl. Det är eftersträvansvärt – ja, det är nödvändigt – att skatterna är enkla och att det finns förutsebarhet och rättssäkerhet i skatteuttaget.

I grunden handlar det dock om en viktig målsättning för oss lagstiftare: att det finns legitimitet bakom skatteuttaget. Därför är det positivt att Skatteverket i flera år har rönt ett allt större förtroende bland medborgare och företag. Förtroendet för våra fiskala myndigheter hos såväl privatpersoner som företag för med sig en enklare vardag för privatpersoner och minskat regelkrångel för företag.

Fru talman! Enligt Förtroendebarenometern placerade sig Skatteverket förra året i den absoluta toppen på rankingen som inbegriper alltifrån företag till föreningar och myndigheter. När förtroende mäts för enbart myndigheter kommer Skatteverket i årets mätning direkt efter Säpo. Det är givetvis glädjande. Det visar att arbetet som har lagts ned på medborgardialog har gett resultat.

Samtidigt har arbetet mot skattefusk och skatteundandragande varit orhört viktigt och behöver förstärkas. RUT- och ROT-avdrag är exempel som har bidragit till att i grunden förändra attityden till skattefusk och svartarbete. Men givetvis behöver mer göras.

Här kan också nämnas det arbete som görs på internationell och europeisk nivå och inom OECD och EU. Skatteverket har där en mycket aktiv roll. På vissa områden har man också haft en ledande roll.

Fru talman! Fungerande skattesystem och betalningssystemen är grunden för ett ekonomiskt system. Det är våra tre fiskala myndigheter som ska säkerställa att detta fungerar. De skatter vi beslutar om måste uppfattas som rimliga, och syftet med att de tas in ska inte kunna missförstås. Legitimitet, rättssäkerhet och transparens måste genomsyra alla aspekter av lagstiftningen. Det gäller även myndigheternas tillämpning.

Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten är centrala för det svenska rättssamhället. Både individer och företag måste känna förtroende för det myndigheterna gör. Då är förutsebarhet och tydliga regler helt avgörande. Att på ett rättssäkert och effektivt sätt säkerställa att beslutade skatter inbetalas är grunden för finansieringen av vår offentliga verksamhet. Det är också en fråga om likabehandling och värnandet av tilliten till det offentliga.

Här finns det skäl att påpeka att Skatteverket ska förhålla sig till det som riksdagen har beslutat i lag. Skatteverket ska inte göra egna, mer fiskala tolkningar eller som kontrollmyndighet börja styra näringsverksamhet. Låt mig ta några exempel från föregående mandatperiod. Ett sådant är kassaregisterlagstiftningen. Skatteverket har sagt att verksamheter som bedrivs på sådan plats att man inte kan använda kassaregister, på grund av avsaknad av elström eller mobiltäckning, inte är undantag. Det är inte acceptabelt.

Ett annat exempel är den lagstiftning som förändrades föregående mandatperiod när det gäller förutsättningar för både flyg- och båtverksamhet, företrädesvis båttransporter i skärgården. Det har visat sig att Skatteverket gör en väldigt fiskal tolkning. Man backar och gör positionsflyttningar. Men man gör det inte i en sådan grad att det tar bort skillnader mellan att bedriva näringsverksamhet i till exempel vår skärgård och på landbacken. Det är inte acceptabelt att förutsättningar för att bedriva verksamhet skiljer sig åt beroende på var i landet företaget är lokaliserat.

När det gäller den lagstiftningen har man haft en kategorisering i sin tillämpning där man pratar om privat verksamhet och näringsverksamhet. I det som företag har att förhålla sig till används begreppen privat verksamhet och näringsverksamhet. Ni som lyssnar på det här hör själva att det är ohållbart. Det finns anledning för riksdagen att påtala de här missförhållandena och göra tillkännagivanden för en kommande regering.

Fru talman! Servicen hos våra tre myndigheter Tullverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten har kontinuerligt förbättrats och ska fortsätta att förbättras. Det för med sig ett alltmer utbredd användande av e-tjänster. Det är givetvis bra. Det gäller att tjänsterna fortsätter att utvecklas som moderna och välfungerande tjänster.

Fru talman! Statens närvaro i hela landet är central för samhället i stort. Myndigheter har en viktig roll när det gäller att se till att en decentraliserad lokalisering tillämpas. Man är till för alla medborgare och alla företag. Det är också viktigt att man genom närvaro medverkar till utveckling och tillväxt runt om i landet.

Teknikutvecklingen underlättar för myndigheter att just bedriva en decentraliserad verksamhet och finnas runt om i hela landet. Myndigheters

närvaro bidrar också till att förbättra arbetsmarknaden. När det privata näringslivet ska rekrytera personer, företrädesvis nyckelpersoner, är det viktigt att det finns en blandning av privata arbetsgivare och myndighetsarbetsgivare på plats.

För tre år sedan aviserade Skatteverket en nedläggning av verksamheter på ett antal ställen i landet. Det var nio plus två orter. Detta gjordes inte av ekonomiska skäl, utan man motiverade det med att Skatteverket skulle finnas där företag fanns och där företag kommer att finnas i framtiden. Orter som drabbades var till exempel Värnamo i Gnosjöregionen, Enköping och Lycksele – för att nämna några. Skatteverket backade sedan, och det var lovvärt.

Kronofogdemyndigheten gör nu samma resa, dock i något mindre omfattning. Man ska koncentrera och centralisera verksamhet. Man aviserade flytt av verksamhet från Hudiksvall, Mora och Arvika. Man flyttade verksamhet till orter som Uppsala, Falun, Gävle, Sundsvall och Karlstad.

Det har satts upp vissa kriterier för att Kronofogdemyndigheten ska vara närvarande. Centralorten, kommunen, ska ha minst 20 000 invånare. Man ska ha högskola eller universitet. Sådana kriterier gör att Kronofogdemyndigheten tackar nej till att finnas på många orter i landet som med fördel skulle kunna bidra till en bra lokalisering av Kronofogdemyndigheter. Men vad som värre är att man tydligt går emot vad riksdagen och regeringar av olika färg har uttalat vid flera tillfällen.

Det som nu görs innebär ju att man från Kronofogdemyndigheten – som vissa påtalar – nyttjar situationen när vi bara har haft en övergångsregering. Vad som skulle kunna belägga att det stämmer är att flytten och nedläggningen av kontorsverksamhet ska vara genomförd senast den 31 mars 2021.

Fru talman! Avslutningsvis tycker jag att detta är ytterst anmärkningsvärt. Det måste bli stopp för att myndighetschefer trotsar politiska beslut och politiska signaler från regering och riksdag. Man måste se till hela landet. Man ska inte bidra till urbanisering och inte heller bidra till den regionala klyvningen. Här måste Kronofogden göra om och göra rätt.

Med detta sagt vill jag hänvisa till Centerpartiets särskilda yttrande i skatteutskottets betänkande avseende utgiftsområde 3.

Anf. 58 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Vi har ett särskilt yttrande i utskottets betänkande – detta med anledning av hur budgeten har hanterats. Dessa ramar och utgiftsområden som debatteras i kammaren ska sedan en övergångsregering verkställa. En övergångsregering uppdras alltså att verkställa andra partiers ekonomiska politik, i detta fall en budget som slår hårdast mot sjuka, arbetslösa, bostadslösa, jämställdheten och miljön. Satsningarna görs på de allra rikaste och deras livsstil som helt enkelt ska skattesubventioneras ännu mer.

Inte ens fri kollektivtrafik för barn och unga under sommarlovet kunde undvaras och inte heller förstärkningen till LSS som Kristdemokraterna stoltserat med. Det blev inte de 1,6 miljarderna. Pengarna behövdes uppenbarligen till ännu större skattesänkningar för Sveriges allra rikaste. Väldigt sjyst prioriterat, KD!

Det finns naturligtvis syften med att en budgetprocess ska få gå igenom under ordnade former. Ett syfte är att Myndighetssverige ska fungera ungefär som tidigare så att kommande regering kan genomföra sin inriktning med stabilitet och ordning. Det var ju det där med att regering och budget hänger ihop.

När regeringen tidigare samarbetade med Vänsterpartiet och när vi tryckte på för progressiva och rättvisa förändringar blev det en budget med ett fokus som tydligt förbättrar vår gemensamma välfärd. Vänsterpartiet har fått igenom mycket i budgetförhandlingarna. Det handlar om sådant som konkret förbättrar livet för de människor som berörs.

Vi menar allvar med att Sverige måste bli mer jämlikt och då måste de rika betala sin del. Ska vi bygga en ekonomi för alla, ja, då måste vi också omfördela makt och pengar med ett rättvist skattesystem. Välfärden behöver mer resurser och färre jobbskatteavdrag.

Fru talman! Senare i eftermiddag beslutar vi om ramarna för tre myndigheter under skatteutskottet. Vänsterpartiet har tidigare förhandlat om rättvisemiljarder för att Sverige ska hålla ihop. Från bruksorter och glesbygdskommuner till städer och stadsdelar. Det handlar om insatser för jobb, utbildning och service.

Vi vill att alla ska kunna bo där man själv önskar i Sverige. Det kräver dock likvärdiga förutsättningar i hela landet.

Vår strategi bygger på solidaritet, långsiktighet och ett tydligt ansvar för staten att se till att grundläggande samhällsservice finns i hela landet, bland annat genom omlokalisering av statliga myndigheter och utbyggd infrastruktur. Man måste garanteras tillgång till grundläggande samhällsservice oavsett var man bor. Det kan till exempel handla om tillgången till läkemedel, en trygg förlossningsvård, fungerande bredband och en generell välfärd.

Under lång tid har servicen utarmats i delar av Sverige. Tron på marknadskrafterna har varit starkare än viljan till politiskt ansvarstagande. Den offentliga servicen har dragits tillbaka, vilket fått till effekt att butiker har tvingats stänga igen och jobb försvinner. Så kan det inte få fortsätta. Politiken måste ta sitt ansvar, och statliga myndigheters närvaro måste finnas även på mindre orter runt om i landet.

Kronofogden är en av de myndigheter som vi beslutar om i dag. De senaste decennierna har myndigheten gått från 95 till 37 lokala kontor. Myndigheten har kraftigt dragit ned på sin lokala närvaro.

Nyligen fattades också beslut om att lägga ned verksamheten i Hudiksvall, Mora och i Arvika. Då förvinner också servicen, inte minst vad gäller det förebyggande arbetet eller att få ekonomiskt stöd. För oss är det självklart att även mindre orter ska kunna ha statlig service och närvaro.

Fru talman! En annan myndighet som vi beslutar om i dag är Skatteverket. Det är en central myndighet i kampen mot skatteflykt. Vi har en höst bakom oss med flera stora avslöjanden om skatteflykt och penningtvätt med kopplingar till större svenska banker.

Innan dess har flera avslöjanden radats upp: Luxemburg Leaks i slutet av 2014, Panama Papers under 2016 och Paradise Papers förra året. I höst har det avslöjats om cum-ex-filerna som handlar om aktiehandel, om förflyttning av ägande vid utdelningspunkten för att få återbetald kupongskatt. Varianterna för skatteundrandragande har varit aggressiva och avancerade, och här behöver lagstiftningen skärpas till ordentligt, framför allt

när det har framkommit att även jurister, advokatbyråer och skatterådgivare tillsammans med banker hjälper till med olagliga skatteupplägg.

Trots att mer än 130 miljarder kronor plundras från vår gemensamma välfärd och en stor del flyttas direkt till skatteparadis finns det partier i riksdagen som hellre betraktar människor som flyr krig som ett problem. Tiggare och de allra fattigaste debatteras som ett problem. Vill ni debattera flyktingar och kostnader, ja, här har ni skatteflyktingar som plundrar den svenska välfärden! Det är utan tvekan vårt största samhällsproblem.

Vi behöver kriminalisera skatteflykt och dess medhjälp. I dag är det inte kriminaliserat, utan de bestämmelser mot skatteflykt som vi har finns i skatteflyktslagen. Men det enda som händer om man döms för att ha brutit mot den lagen är att man ska betala den skatt som man skulle ha betalt. Banker som gör sig skyldiga till skatteflykt ska förlora sin rätt att verka som bank i Sverige.

Vi menar att skatteflykt och medhjälp måste kriminaliseras och att fängelsestraff ska kunna utdömas. Lagstiftningen måste skärpas till på flera nivåer. Stora resurser försvinner, och det blir vi andra som får stå för notan.

Men det finns trots allt en sådan logik i den budget som ligger: att ta från de fattiga och ge till de rika. Eller som Moderaternas och KD:s egna beräkningar visar: en statsskuld på 94,4 miljarder redan år 2021.

(Applåder)

Anf. 59 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Vi fick här höra att riksdagsordningen inte är ett så viktigt verktyg som vi i kammaren kanske kunde tro. Jag delar inte Vänsterpartiets uppfattning.

Det är helt rätt att vi har en övergångsregering som har följt ett antal principer vad gäller en övergångsbudget. Men riksdagen har den finansiella makten, och det är här vi i demokratisk ordning har möjlighet att lägga fram våra politiska förslag.

Så har vi också gjort. Vad jag vet har Moderaterna och Högerpartiet gjort det så länge de har funnits i denna kammare. Denna gång hade vi och Kristdemokraterna dessutom möjlighet att få gehör för våra budgettramar. Det hela bygger på en alliansreformagenda.

Vi tog helt enkelt övergångsregeringens budget och plockade därifrån bort det absolut sämsta. Det handlade om slag mot företagande och entreprenörskap. Vi har sett till att de som jobbar får mer i plånboken. En sjuksköterska som jobbar extra en fredagskväll ska inte betala mer än 50 procent i skatt för det. Det är dessa förändringar vi har gjort. Vi har alltså justerat i övergångsregeringens budget. Allt annat, som gäller till exempel tillgångar till myndigheter, ligger faktiskt på riksdagens bord.

Något jag undrar över och som jag saknade i Vänsterpartiets appell här är hur ni tänker ta er an de samhällsutmaningar som står utanför dörren.

Tidigare har det konstaterats att vi i år har haft flest dödsskjutningar någonsin. Vi vet också att tullens verktyg att jobba i första linjen för att begränsa vapensmuggling möjliggör att vi får in färre illegala vapen till Sverige. Vänsterpartiet har dock inte medverkat till att Tullverket fått de erforderliga resurserna till detta. Varför har ni inte det?

Prot. 2018/19:31

17 december

*Skatt, tull och
exekution*

Anf. 60 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Cecilia vet mycket väl att övergångsbudgeten inte är politisk. Det är inte en V-MP-S-budget. När principerna togs fram var partierna överens om att det skulle bli en övergångsbudget. Moderaterna lämnade rummet.

Vi vet vad ni har gjort. Ni har gjort er beroende av Sverigedemokraterna. Ni har anpassat och specialdesignat en budget så att Sverigedemokraterna skulle kunna rösta på den. Det är så ni vill ta makten. Ni vill skapa oordning. Det tycker jag att ni ska stå för.

När vi träffades på Finansdepartementet kallade Moderaterna det att utveckla praxis. Men ärligt talat har ni inte gjort annat än att inveckla praxis.

Vad gäller det förebyggande arbetet finns ju ingenting i er budget. Det är genom förebyggande arbete vi vill motverka kriminalitet. Framför allt handlar det om att det måste finnas en riktig skola där barn och unga kan gå och få den utbildning de har rätt till.

På samma sätt är det med offentlig service och generell välfärd. Man ska ha alternativ i välfärden så att man kan få en god skolgång. Men ni tycker inte att det är det viktigaste, utan ni talar i stället direkt om de kriminella.

Ja, de finns. Vi stod bakom förslaget då regeringen gav Tullverket ökat anslag. Det ser vi som viktigt. Vi vill inte ha någon införsel av vapen eller droger till Sverige. Vi tycker dock att framför allt det förebyggande arbetet är väldigt viktigt. På det området är Moderaterna inte så starka.

Anf. 61 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag noterar att Vänsterpartiets Tony Haddou inte svarar på den specifika fråga jag ställde.

Detta har ingenting med övergångsbudgeten att göra. Vänsterpartiet har under fyra år applåderat Stefan Löfven och Socialdemokraterna och sagt att de har haft de bästa förslagen för Sverige. Det är med dem ni har budgetförhandlat.

Detta har dock inte räckt till. Kanske har Tony Haddou inte sett att utanför våra dörrar sker dödsskjutningar på ett sätt som vi tidigare inte har haft. Fler illegala vapen kommer in i Sverige än någonsin tidigare. Detta vill vi sätta stopp för.

Fackförbundet Tull-Kust och Tullverket har bett om utökade resurser och att få möjligheter att göra detta. Det har regeringen och Vänsterpartiet inte svarat upp mot. Nu har riksdagen dock fattat ett sådant beslut, så nu kan vi påbörja arbetet med att vända utvecklingen. Vänsterpartiet är dock svaret skyldigt. Varför har ni inte medverkat till detta? Ni hade fyra år på er.

Anf. 62 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag tror att Cecilia mycket väl vet vad vi har fått igenom i budgetförhandlingarna. Vi tycker att det är bra politik, framför allt när det gäller ökad välfärd. Därigenom kan bland annat barn och unga få en trygg skolgång.

Ni däremot bryr er inte om just det förebyggande arbetet. Ni talar i stället om till exempel marknadshyror. Tror ni på allvar att barn och unga

får en trygg skolgång eller god samhällsutveckling om de under uppväxten kan hotas av vräkning? Nej, det får de inte.

Det är alla förebyggande åtgärder som ni inte bryr er om men som vi i stället har brytt oss om när vi har budgetförhandlat. Vi vill att man ska kunna växa upp i Sverige med likvärdig välfärd, oavsett var man bor i landet. Ni har enbart utgått från marknadens logik. Den som har tjockast plånbok ska få det bäst. Detta tror vi inte på.

Anf. 63 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Detta utgiftsområde rör, som vi tidigare har hört här, tre mycket viktiga och centrala myndigheter i samhället. Det handlar om Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten. De tre myndigheterna har tillsammans en budget på ungefär 11,5 miljarder kronor. Vi i Kristdemokraterna och Moderaterna har genom vår budgetreservation tillfört ytterligare 120 miljoner kronor. 30 miljoner går till Skatteverket, och 90 miljoner går till tullen.

Övergångsregeringen har lagt fram en övergångsbudget och har gjort det på ett sätt som är fullt rimligt. Men riksdagen är ingen övergångsriksdag. Det är en riksdag med fulla befogenheter och med fullt ansvar. Grundlagen är tydlig med att finansmakten vilar hos riksdagen. Det är riksdagen som har befogenheten att besluta om skatter och utgifter. Kristdemokraterna har tillsammans med Moderaterna sett till att riksdagen nu använder dessa grundlagsstadgade befogenheter.

Fru talman! Skatteverket är en central myndighet för att vårt samhälle ska fungera. Det är glädjande att myndigheten åtnjuter högt förtroende bland allmänheten. Det är bra att myndigheten har en hög servicegrad, inte minst genom digitala tjänster som förenklar för privatpersoner att till exempel deklarerar.

Just betalning av skatt är inte det enda som har förenklats tack vare digitaliseringen. Tvärtom förändras samhället på bred front av olika digitala tjänster, och en helt ny ekonomi håller på att växa fram i delningsekonomin. Vi har nog bara sett början av denna utveckling.

Här behöver det offentliga Sverige hänga med. Myndigheter behöver vara uppdaterade, och regelverk behöver vara utformade så att det är enkelt att göra rätt. Arbetet med att förbättra stöd och administration till användare inom delningsekonomin stärks nu i och med Kristdemokraternas och Moderaternas budget.

Fru talman! De allra flesta i vårt samhälle vill göra och gör rätt för sig. Den skatt som ska betalas betalar de. Det bidrar till ett samhälle med högt förtroende inte bara för myndigheten utan också för andra människor. Förtroende och tillit är grundstenar i ett välfungerande samhälle, och det är väldigt viktigt att motverka fusk och missbruk av systemet. Därför är motverkandet av skatteflykt och skattefusk en viktig uppgift för Skatteverket, något som vi nu förstärker.

Fru talman! Tullverket är en myndighet som behöver växa under den här mandatperioden. Tyvärr, måste jag säga, eftersom det är en konsekvens av illegal handel med bland annat vapen och narkotika och av att stöldligor för ut stöldgods ur landet.

Tullverkets brottsbekämpande verksamhet måste förstärkas både för att hindra införsel av varor som vi inte vill ha här och för att hindra utförsel

Prot. 2018/19:31

17 december

*Skatt, tull och
exekution*

av stöldgods som de rätta ägarna gärna hade behållit här. Tullverket behöver också ökade befogenheter att gripa misstänkta för att vi ska kunna stävja den brottslighet som finns.

Men det händer även andra saker i vår omvärld som gör att vi måste stärka tullen. Nya hinder för handel sätts upp när Storbritannien nu lämnar EU på ett sätt som vi ännu inte kan överblicka konsekvenserna av. Det riskerar att drabba svenska företag och därmed också arbetstillfällena i Sverige, eftersom Storbritannien är en av våra allra viktigaste handelspartner.

Detta ställer krav på det svenska Tullverket, då handeln med Storbritannien nu riskerar att kräva resurser på ett sätt som inte gjorts på länge. Också därför måste Tullverkets budget förstärkas.

Fru talman! Kristdemokraterna och Moderaterna ville genom att lägga fram en gemensam budgetreservation att riksdagen skulle ta tag i de samhällsutmaningar som finns på flera områden. Det finns förstås ytterligare saker som en ny regering snarast måste ta tag i, men i och med att riksdagen antog vår gemensamma budgetreservation tas nu ändå flera steg i rätt riktning. Det är jag mycket glad för.

(Applåder)

Anf. 64 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Över Europa sköljer en våg av konservativ nationalism. I flera av våra grannländer ser vi hur främlingsfientliga partier allteftersom fått allt större inflytande. Det blir då också tyvärr tydligt vilka effekterna blir. Det går att se i Danmark, Polen och Ungern.

I EU-parlamentet sitter Kristdemokraterna och Moderaterna i samma partigrupp som ungerska Fidesz och italienska Forza Italia.

I onsdags valde Moderaterna och Kristdemokraterna att gå samman och att söka stöd från Sverigedemokraterna för den budget som röstades igenom. Det har varit tydligt vid flera tillfällen att Kristdemokraterna inte anser att det är något problem. Vi har hört talepunkten om övergångsriksdag. Man söker stöd för sin egen politik. Då är det inte något problem att någon annan röstar på den, som man säger.

Fru talman! Jag har några frågor till Kristdemokraterna. Delar ni oron över den utveckling som vi ser i många av Europas länder gällande nationalism och konservatism? Vad tänker ni göra för att den utveckling som vi ser i de länder som jag nämnde inte ska få genomslag också i Sverige? Om ni delar denna problembeskrivning undrar jag vilket ansvar ni anser er ha i detta.

Anf. 65 HAMPUS HAGMAN (KD) replik:

Fru talman! Ja, vi har valt att gå fram med den politik som vi anser är bäst för Sverige. Jag ser inget konstigt i det. Vi har kompromissat. Vi har förhandlat med Moderaterna. Vi hade gärna förhandlat också med de andra allianspartierna om den politik som vi anser är bäst för Sverige.

I september 2013 lade Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet fram ett förslag om att stoppa den uppräkningsgräns som den dåvarande alliansregeringen hade i sin budget. Den nedre skiktgränsen är det som i dagligt tal kallas för gränsen för statlig skatt. Alliansregeringen ville alltså höja gränsen för när den statliga skatten skulle börja betalas.

Det rödgröna förslaget fick den gången stöd av Sverigedemokraterna. De tre rödgröna partierna och Sverigedemokraterna stoppade alltså tillsammans den skattesänkning som Alliansen ville genomföra.

Jag tolkar det anförande som Rasmus Ling nu har hållit som att han anser att det var fel av de rödgröna partierna att lägga fram sin politik den gången och att få Sverigedemokraternas stöd för den.

En motfråga kan väl vara: Innebär detta att Miljöpartiet nu kommer att avstå från att lägga fram förslag som kan få Sverigedemokraternas stöd?

Vi har gått fram med den politik som vi anser är bäst för Sverige. Vi har gjort det ihop med Moderaterna. Vi skulle gärna förhandla med ytterligare allianspartier. Det är mitt svar på frågan.

Anf. 66 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Det var dock inget svar på den fråga som jag ställde om hur man ser på den övergripande utvecklingen i Europa och om vad man ska göra för att den utvecklingen inte ska få genomslag i Sverige.

Det hade varit en sak om man hade lagt fram enstaka förslag och vunnit majoritet i enstaka omröstningar. Men här handlar det om att det formeras ett nytt konservativt block. Man går alltmer samman.

Det gamla, socialt inriktade kristdemokratiska parti som en gång fanns under ledning av Alf Svensson är väldigt fjärran från det kristdemokratiska parti vi ser i dag.

Jag skulle vilja uppmana er att ta ansvar och hålla rent högerut. Ni borde inte ge främlingsfientliga partier makt över Skatteverket, Kronofogden eller Tullverket – inte över någonting någonstans.

Anf. 67 HAMPUS HAGMAN (KD) replik:

Fru talman! Jag gläds över de fina orden om Alf Svensson, som en gång i tiden faktiskt var min chef. Det är en bedömning av Alf som jag delar.

Kristdemokraterna är ett kristdemokratiskt parti. Det bygger på alla människors lika och okränkbara värde, på tanken om att alla människor är unika och har ett värde för den de är.

Vi är oroliga för alla krafter som på olika sätt motverkar människors unika och okränkbara värde, oavsett om de finns här hemma i Sverige, om de finns i andra delar av Europa eller om de finns någon annanstans i världen.

Vi har, som sagt, samarbetat med Moderaterna. Vi bedömer att det är ett parti som står väldigt nära oss. Vi vill även samarbeta med Liberalerna och Centerpartiet, som vi också har en gemensam värderingsbas med. Det är de partier som vi samarbetar med. Vilka partier som röstar för vår politik kan vi inte ha några synpunkter på.

Anf. 68 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Tack, Hampus Hagman, för anförandet! Min fråga handlar framför allt om de myndigheter som vi behandlar i skatteutskottet – jag ska komma till dem.

Men det känns trots allt som att ni inte hade någon plan när ni röstade bort Stefan Löfven, och ni verkar inte ha någon större plan just nu, om det inte är att ta stöd av Sverigedemokraterna.

Budgeten som ni lägger fram är på många sätt motsägelsefull, inte minst i relation till vad ni har sagt tidigare.

Ni säger att ni vill jobba exempelvis mot hedersrelaterat våld och förtryck men stänger Jämställhetsmyndigheten. Ni säger att ni vill jobba mot utanförskap, men ni skär ned ordentligt i Delegationen mot segregation. Ni säger att ni vill få ut fler i arbete, men ni skär ned ordentligt i Arbetsförmedlingen, inte minst i arbetsmarknadsprogrammen för just långtidsarbetslösa och nyanlända. Ni vill bygga mer, men ni drar bort det statliga investeringsstödet. Ni vill förstärka LSS. Men Kristdemokraterna satte sig i Moderaternas baksäte, och man vet egentligen inte om det är SD som kör eller inte. Vad gäller miljö- och klimatfrågorna hade jag inte så mycket högre förväntningar, så det är fair enough.

Nu kommer jag till de myndigheter som vi i dag behandlar. Tidigare regering har ju arbetat med att omlokalisera våra myndigheter så att hela Sverige kan leva och så att man kan få offentlig service även på mindre orter. Vad har ni för plan för våra myndigheter på landsbygden?

Anf. 69 HAMPUS HAGMAN (KD) replik:

Fru talman! Jag får säga att jag är glad över att Tony Haddou ändå valde att ställa frågor om de myndigheter som vi har i detta utgiftsområde. Jag noterade att det fanns väldigt mycket som du, Tony Haddou, ville debattera som inte ligger inom ramarna för detta utgiftsområde. Det är väl i och för sig förklarligt i och med att den budget som ni röstade på i förra veckan innebar att till exempel Tullverket skulle få vänta ytterligare på besked om hur de ska hantera de problem som eventuellt kan uppstå på grund av brexit. Det här har vi nu hanterat tack vare att vi lade fram vår politik för kammaren tillsammans med Moderaterna.

Fru talman! Precis som Tony Haddou säger är det viktigt att det finns myndigheter runt om i hela landet. Jag tycker själv att det är en väldigt viktig fråga och har därför skrivit en enskild motion om att jag vill flytta en myndighet till Göteborg. Det ska finnas service i hela landet. Det är helt grundläggande.

(Applåder)

Anf. 70 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Anledningen till att jag tog upp det här med myndigheterna är att det handlar om vad ni säger och hur ni sedan agerar.

Göteborg är inte direkt någon mindre ort eller ligger i glesbygden. Men det är bra att Hampus Hagman lyfter upp detta. Ett exempel är ju Kronofogden, som nu har beslut om att lägga ned på orter som Hudiksvall, Arvika och Mora. Det är ett beslut som vi i Vänsterpartiet helt enkelt vill riva upp. Kommer ni att agera för att riva upp ett sådant beslut så att man inte lägger ned offentlig service på mindre orter, Hampus Hagman?

Anf. 71 HAMPUS HAGMAN (KD) replik:

Fru talman! Som jag sa är det viktigt att det finns myndigheter i hela landet, till exempel i Göteborg – även om det inte är glesbygd – men också i de delar av landet som faktiskt är glesbygd.

Vilka myndigheter det handlar om och exakt vilken myndighet som ska ligga var kan jag inte gå in på i nuläget. Men Kristdemokraterna kommer att arbeta för och bidra till att myndigheter ska finnas i hela vårt avlånga land.

Anf. 72 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Som stockholmare väljer jag att inte kommentera huruvida Göteborg är landsbygd eller inte.

Det är klart att fundamentet för ett välfärdsland är att man har ett skattesystem och ett skatteuttag och att de viktiga myndigheter som finns runt om skattesystemet fungerar. Tidigare i debatten har vi hört personer från vänsterkanten klaga på marknadens logik och om hur vi ska ta hårdare tag mot enskilda människor och enskilda företag. Jag tycker att det är beklagligt.

Från mitt perspektiv är själva poängen med den här debatten att se till att vårt skatteuttag blir bättre och att det blir smidigare och enklare för företag och enskilda människor. Vi ska se till att vi har en skattenivå som är konkurrenskraftig i övriga världen, och vi måste uppdatera våra system och lagar så att också de som ägnar sig åt delningsekonomi får en rimlig byråkrati och kan utveckla sitt företagande.

Den tidigare regeringen höjde skatten med 45 miljoner kronor om dagen. Med 45 miljoner om dagen ökade man bördan på företagare, på enskilda människor, på dem som skapar resurser och välstånd – på dem som är fundamentet för vår välfärd. Samtidigt sprätte man pengar på subventioner till redan välbärgade. Man sprätte pengar på busskort till alla barn, även de barn vars föräldrar tjänar mycket pengar. Man sprätte pengar på elcykelsubventioner till alla människor, även de personer som tjänar mycket pengar.

Om man vill arbeta med jämlikhet och för ett rättvist skattesystem som uppbär stort förtroende från medborgarna, då tror jag inte att det är så man ska arbeta. I stället ska man se till att ha en låg och konkurrenskraftig skatt som tas ut på ett sätt som uppfattas som konstruktivt och inte tynger företag och enskilda människor med för mycket byråkrati.

Det har pratats ganska mycket om skatteflykt här. Jag och Liberalerna står självklart bakom att den skatt vi lagstiftar om att man ska betala, den ska man också betala. Vi måste ha internationella system och regler som ser till att ingen kommer undan att betala skatt så som man ska.

Men vi måste också se till att vi har skattenivåer som är så pass konkurrenskraftiga att Sverige är ett land som man vill flytta till och arbeta i och inte fly ifrån därför att skatten är för hög. Om vi vill motverka skatteflykt måste vi både sänka skatten så att färre personer vill fly, eller blir tvungna att fly, och ha tuffa regelverk och myndigheter som klarar av att upprätthålla lagen.

Fru talman! Jag tillhör ett parti som är positivt till internationalisering, till frihandel, till globalisering och även till urbanisering, som någon skällde på här tidigare. Jag är även positiv till det europeiska samarbetet. Jag tror att detta är saker som vi kan få ut frukterna av och även stärka genom att det europeiska folket tillsammans kommer överens om lösningar på hur skattesystem ska se ut, hur vi ska motverka fusk och hur vi ska motverka gränsöverskridande brottslighet.

Prot. 2018/19:31

17 december

*Skatt, tull och
exekution*

Det var som sagt någon här som pratade om marknadens logik. Faktum är att skattesystemets yttersta roll är att upprätthålla kapitalismen som system: kapitalism i meningen allmän och lika äganderätt, det vill säga att alla människor ska ha lika och likadan rätt att äga, att alla människor ska kunna handla med samma varor på lika villkor och att man ska veta att ingen kan sno de saker som man äger ifrån en.

Det är därför som det är så viktigt med en tull som fungerar, en tull som både har befogenheter att kontrollera sådant som kommer in i landet och sådant som lämnar landet. Alla ska nämligen ha samma rätt att handla, och ska kunna handla, med samma varor på lika villkor.

Det är också viktigt eftersom att vi behöver stoppa det som är kriminellt att föra in, till exempel narkotika och illegala vapen. Den förra regeringen lade ganska mycket krut på att försöka hindra människor från att använda legala vapen av olika slag, vilket är jättemärkligt, för kriminella gäng använder ju inte legala vapen. De använder illegala vapen, och dessa förs in över vår gräns. Där har den förra regeringen varit svag och inte satsat tillräckligt mycket på tullen, vilket gång på gång visar sig i de skjutningar som vi har diskuterat tidigare i debatten.

De partier som har stöttat den förra regeringen säger då att det här bara är en övergångsbudget. Ja, men det är en övergångsbudget som är baserad på de tidigare åren när man år efter år har misslyckats. Tullen måste vara en frontlinje mot införsel av den här typen av varor, och jag är glad att Liberalerna i sitt förslag – som tyvärr inte vann gehör här i kammaren – ville lägga 150 miljoner kronor mer på tullen. Jag är ledsn över att övergångsbudgeten inte innehöll satsningar på tullen eller att regeringen under tidigare år inte har gjort detta.

Jag beklagar även att Moderaterna och Kristdemokraterna i sin budget inte har gjort tillräckligt stora satsningar på att stärka tullen. Det är klart att när de kommer upp här i talarstolen med så stora ord skulle man också vilja se lite större pengar bakom orden. Jag skulle önska att de åtminstone nådde upp till de 150 miljoner som Liberalerna hade velat se satsas här.

Fru talman! I Tensta, där jag bor, som inte är landsbygd men väl en del av storstaden Stockholm, ser vi konsekvenserna av den förra regeringens politik. Det är i Tensta och i liknande områden som föräldrar är rädda för att deras barn ska bli skjutna och dras in i kriminella gäng och droghandel.

Det är också så att man ser ganska få elcyklar på torget i Tensta eller i cykelrummet i mitt hus. Det är ganska få personer som har fått frukten av den förra regeringens politik. Men det är ganska många fler än på Södermalm, där det kanske finns fler elcyklar, som är rädda för att deras barn ska bli skjutna.

Det är klart att om man vill ha en stat och ett skattesystem som uppbär ett stort förtroende hos medborgarna, då kan man inte sprätta pengar på subventioner till redan rika människor. Då måste man i stället satsa på statens kärnverksamheter. Det ville Liberalerna i sitt förslag göra genom att ta bort pengar från subventioner av sådant som inte är statens kärnverksamhet, till exempel busskort även till rikas barn och elcykelsubventioner. I stället ska vi lägga pengar på sådant som är statens kärnverksamhet, till exempel tullen, och se till att vi inte får införsel av illegala vapen som till slut hamnar i kriminella gäng i mitt område och se till att vi inte har inför-

sel av narkotika som till slut går till att finansiera de här gängen. Det handlar återigen om att vi inte ska subventionera sådant som faktiskt bara kommer människor till del som redan tjänar mycket pengar.

Fru talman! Sverige behöver sänka skatten. Sverige behöver ta ut skatt på ett sätt som är mindre byråkratiskt och gynnar företagande. Vi behöver försvara vårt kapitalistiska system genom att ha en tull som fungerar, och vi måste se till att satsa på det som är statens kärnverksamhet, fru talman. Tyvärr har Liberalernas budget fallit, annars hade jag självklart yrkat bifall till den. Nu vill jag i stället lyfta fram vårt särskilda yttrande.

Anf. 73 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Joar Forssell från Liberalerna höll ett intressant anförande med många bottnar. Jag får koncentrera mig på *en* del, eftersom jag har begränsat med tid.

För den svenska åkerinäringen är situationen ganska tuff; den har hård konkurrens från företag i många länder. Konkurrens är bra, men vi vet att det förekommer fusk och konkurrens som inte är rättvis, vilket är ett problem. Det handlar om att man inte följer de regler som finns, och det kan gälla alltifrån att man inte följer beslutade arbetstidsregler till hur fordonen är beskaffade – vilket även betyder säkerhetsproblem i trafiken. Det kan också gälla fusk med Eurovinjettavgiften, som man måste betala för att ha rätt att köra i Sverige.

Det har diskuterats en del kring att förändra systemet genom att ta bort Eurovinjettavgiften och i stället ha en avståndsbaserad avgift. Det har ibland kallats vägsplitageskatt och ibland kilometerskatt och annat. Det har rört upp en del känslor emellanåt, och delvis tror jag att det är på grund av missförstånd – man tänker att det är någonting som skulle läggas på, inte ersätta. Ett sådant system skulle underlätta möjligheten att kontrollera efterlevnaden. Vi skulle kunna ha ett digitalt system och genom det även förbättra konkurrensen för svenska åkerier.

Därför skulle jag vilja passa på att fråga Liberalerna, fru talman, om de är beredda att mer förutsättningslöst – utan upprörda känslor från början – överväga om ett avståndsbaserat avgiftssystem vore något att införa i stället för det tidsbaserade system vi har i dag.

Anf. 74 JOAR FORSSELL (L) replik:

Fru talman! Jag tror att även Rasmus Ling ganska ofta blir upprörd och känslomässig. Du var säkert en av dem som stod utanför riksdagen för några dagar sedan med stora plakater och känslomässigt skanderade om att M:s och KD:s budget bara ligger på 2016 års nivå när det gäller miljöavgifter, Rasmus.

Jag är också upprörd över detta. Jag är också upprörd över att vi satsar för lite på klimatet och att vi inte har tillräckligt höga skatter på sådant som är dåligt för klimatet. Jag välkomnar alla initiativ som kan leda till att vi får ett bättre skattesystem – ett skattesystem som är svårare att fly undan, som upprätthåller konkurrensen mellan olika företag på sjösta, lika villkor och som ser till att vi kan fortsätta att ha konkurrens från omvärlden.

Fru talman! Det finns och har funnits möjlighet att ha förutsättningslösa diskussioner om detta. Liberalerna är det parti som kanske längst har drivit frågan om en stor skattereform där vi ser över alla typer av skatter och både till exempel höjer skatterna mycket på sådant som är dåligt för

klimatet och sänker skatterna på arbete. Om Miljöpartiet hade släppt prestigen lite mer i regeringsfrågan och anslutit sig till Alliansen ordentligt tror jag att detta kanske hade kunnat vara på plats. Om Miljöpartiet hade kunnat vara lite mer konstruktiva i stället för att inrikta sig enbart på att gå i opposition tror jag att de kanske hade kunnat nå större framgång.

Jag förstår att det är härligt att stå med plakat utanför riksdagen, och jag förstår att det känns bra att ha sin rörelse i ryggen. Men ska vi ha en förutsättningslös diskussion är det klart att vi börjar den inom ramen för ett större arbete, där vi ser över skattesystemet generellt och värnar konkurrensen. Det är jag helt öppen för att göra tillsammans med Rasmus Ling.

Anf. 75 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Liberalerna har ju kanske varit bättre än sitt rykte när det gäller miljöskatter. De har heller inte alltid framhållit det själva utan låtit Centerpartiet vara den gröna rösten, men överraskande ofta ser vi i budgeten att de har haft miljöskatter som alla inte har noterat. Ibland har det kanske handlat mer om omsorg om att få in pengar för att finansiera skattesänkningar som de har velat se, men icke desto mindre – även om de under förra mandatperioden inte orkade stå emot när det gällde handelsgödsel och att minska övergödningen.

Jag skulle verkligen välkomna en större skattereform. Det skulle behövas en kraftfull grön skatteväxling. När det gäller regeringsfrågan handlar det för oss i Miljöpartiet inte på något sätt om prestige; vi har varit och kommer att vara konstruktiva i detta. Problemet är bland annat att våra båda partier, Liberalerna och Miljöpartiet, inte fick tillräckligt många röster för att det skulle kunna bli en allianslösning.

Anf. 76 JOAR FORSSELL (L) replik:

Fru talman! Det är märkligt att säga så om att vi vill sänka skatten samtidigt som vi vill höja skatten på sådant som är dåligt för klimatet. Vi höjer skatten på sådant som är dåligt för klimatet för att sänka andra skatter; det är ju det som *är* grön skatteväxling. Det är det som är skillnaden mellan ditt parti och mitt, Rasmus Ling: När vi talar om grön skatteväxling går vi fram med sådana förslag på riktigt. När Miljöpartiet talar om skatteväxling höjer de skatten på sådant som är dåligt för klimatet, fru talman, samtidigt som de sätter sig i en S-regering och höjer skatten på allt annat också. Det är oseriöst att kalla det grön skatteväxling.

Jag motsätter mig kraftfullt idén att Centern skulle vara Alliansens gröna röst. Tvärtom är vi det parti i Alliansen som tar bort subventionerna av diesel och sådant som är dåligt för klimatet runt om i hela landet. Det är vi som ser till att kraftigt höja skatterna på miljöskadlig verksamhet, varhelst den är. Det är det vi och ingen annan i Alliansen som gör.

Anf. 77 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Våra tre fiskala myndigheter – Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Tullverket – är mycket viktiga för hela den svenska rättskedjan. Jag var nyligen på ett heldagsbesök på Tullverket i Helsingborg, och det jag fick ta del av berörde och manar till eftertanke.

Tullverket är kanske den av de tre fiskala myndigheterna som i störst utsträckning agerar brottsbekämpande. Tullverket har två huvudsakliga

uppgifter: dels själva uppbörderna, det vill säga att ta ut tullar, skatter och andra avgifter, dels den rent brottsbekämpande, där bland annat olaglig införsel av alkohol, smuggling av droger och smuggling av vapen finns att beivra. När jag fick ta del av omfattningen det handlar om när det gäller till exempel smuggling av alkohol fick det mig att hisna. Vi pratar om miljonaffärer, där det knappast är fråga om privat bruk och där några av de största förlorarna är våra ungdomar, som i dag betydligt enklare kan få ta tag i alkohol än vad som var fallet tidigare.

Det är säkert uppenbart för alla här i kammaren att Tullverket behöver verktyg för att stärka sitt arbete med att skydda våra gränser och bekämpa brott. Det handlar även om att kunna upprätthålla goda förutsättningar för våra företag att bedriva handel med andra länder. Men det behöver inte enbart handla om ökade anslag, fru talman – minst lika viktigt är det att vi här inne, genom ny lagstiftning, kan ge Tullverket de verktyg myndigheten behöver. En ändring av lagparagrafer kan ge större befogenheter och ha stora effekter för hur verkets praktiska arbete bedrivs.

Som många har nämnt handlar det exempelvis om att ge tullen befogenheter att stoppa stöldgods på väg ut ur landet. Men det görs inte enbart genom en ändring i en lagparagraf, utan med detta följer även behov av resurser och kanske stora organisationsförändringar. Centerpartiet föreslår dessutom att Tullverket ska ges befogenheter att söka igenom post- och kurirförsändelser efter illegalt gods – också annat än narkotika. Många har berört smuggling av vapen, och Centerpartiet tycker att det ska få en egen brottsrubricering. Vi vill även att handgranater ska räknas som vapen.

Det ligger i sakens natur att lagstiftningen inte kan släpa efter om brott ska kunna beivras. I en globaliserad värld sätts tullens verksamhet på prov, och det är viktigt att med riktade åtgärder bekämpa organiserad brottslighet, samtidigt som vi upprätthåller en öppenhet mot omvärlden. Riksdagen behöver säkerställa att Tullverket har en lagstiftning som är ändamålsenlig för verksamheten.

Tullverket beslagtogs under förra året betydligt större mängder narkotika än under åren innan. Det rör sig om en ökning på bred front, där inte minst beslagen av amfetamin och cannabis sticker ut, mycket tack vare stora beslag i den tunga godstrafiken.

Vi fick under vårt besök se hur en mobil skanner sökte av en lastbilscontainer – en dyr men mycket effektiv investering för att hitta gömd narkotika i bilar och containrar, på platser som skulle vara omöjliga att misstänka eller att se med blotta ögat. Jag är övertygad om att varje krona som satsas på Tullverket ger nära nog lika mycket tillbaka. Vi vet vilka konsekvenserna blir av att ungdomar får enklare tillgång till alkohol; detsamma gäller droger.

Fru talman! Den svenska rättskedjan måste fungera, och här är våra tre fiskala myndigheter lika centrala som polisen, Kriminalvården och Åklagarmyndigheten. Det är ingen lösning att ensidigt satsa på fler poliser – man kan ibland få uppfattningen att detta är den enda åtgärden.

Alliansregeringen tog i maj 2014 initiativ till en utredning för att följa upp effektiviteten hos några av myndigheterna i rättskedjan. Den utredningen lades tyvärr ned efter valet 2014, men jag kan konstatera att behovet av att stärka rättskedjan har ökat sedan dess.

När de som begår brott hittar nya vägar att arbeta måste även myndigheterna göra likadant. Därför krävs ett kontinuerligt arbete på många områden. Jag ser stora behov av att under de kommande åren säkerställa att rättskedjan inte bara fungerar bra utan också blir starkare.

Fru talman! Inför eftermiddagens votering yrkar jag bifall till reservation 3 från Centerpartiet och reservation 6 från Alliansen.

Anf. 78 RASMUS LING (MP):

Fru talman! I onsdags beslutade Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna om de budgetramar som ska gälla för de kommande åren. Det är en budget som har kallats för en servettkiss, och vi vet inte fullt ut vilka konsekvenser den får eftersom många av förslagen är illa beredda och inte har konsekvensbedömts.

För att ta ett exempel budgeterade man för hela året när det gäller att ta bort den fria entrén på statliga museer. Det gick inte eftersom tiden är för kort, så i utskottet fick man ändra detta och spara på ett annat område. Under denna vecka kommer ett trixande att pågå i alla utskott för att i möjligaste mån få detta på plats så gott det går.

Efter valet har hittills ingenting hänt i regeringsfrågan som har gjort att vi har kommit närmare en lösning, men väldigt mycket har ändå hänt politiskt. Moderaterna sa sig före valet inte vilja samarbeta med Sverigedemokraterna på någon nivå, men i två kommuner, Bromölla och Sölvesborg, har man ändå röstat fram det partiet till att leda och inneha posten som kommunstyrelsens ordförande, det tyngsta uppdrag som finns i en kommun.

I Staffanstorps i Skåne tog Moderaterna makten tillsammans med Sverigedemokraterna, inte för att det behövdes utan för att man ville. Man hade med lätthet kunnat få majoritet tillsammans med ett eller flera allianspartier, men man ansåg sig ligga närmare Sverigedemokraterna politiskt. Detta säger en hel del om hur det politiska landskapet har ändrats väldigt fort.

Den moderata, kristdemokratiska och sverigedemokratiska budget som gick igenom riksdagen i onsdags är också en budget som med kirurgisk precision, som man brukar säga, inriktar sig på att montera ned åtgärder som har vidtagits av den tidigare rödgröna regeringen för att förbättra miljön och minska utsläppen. Hade detta inte varit så sorgligt hade det nästan varit imponerande. Att i klimatkrisens tid och under det då pågående toppmötet i Katowice göra det billigare att flyga genom att avskaffa den försiktiga flygskatten, utan att ha några alternativ, är obegripligt.

Samma sak gäller den momssänkning som har införts på enklare reparationstjänster. Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna valde att höja moms igen. Något som skulle gynna återvinning och återbruk valde man att ta bort, liksom den nedsatta moms på naturguidningar. Detsamma gäller indexeringen på miljöskatter, som gav förutsägbarhet och gjorde att det inte blev drastiska förändringar utan att höjningen skedde steg för steg och år för år, så att hushåll och företag fick chansen att hitta alternativ. Detta är väldigt tråkigt, fru talman.

Eftersom ramarna har satts hänvisar jag till det särskilda yttrande som lagts fram.

Fru talman! Moderaterna och Kristdemokraterna har fått igenom sin budget i riksdagen tack vare Sverigedemokraterna. Detta innebär att Sverige backar i tiden på ett sätt som står i brutal kontrast till det läge vi befinner oss i. Vi vet att det krävs en stark grön politik för att hålla oss under 1,5-gradersmålet, och för detta behöver vi kraftigt begränsa våra utsläpp.

Svenskarnas flygresor har fördubblats på mindre än 30 år, och vi flyger nu cirka fem gånger mer än ett globalt genomsnitt. Vi är mer än 100 000 svenskar som kommer att avstå från att flyga under det kommande året. Men det krävs mer av politikerna. Ett steg är att sluta subventionera flyget.

I dag är flyget subventionerat genom att man har skattefritt bränsle och undantag från flera av EU:s kemikalieregler. Flyget säljer taxfree, vilket också gynnar branschen. Ute i landet betalar skattebetalare stora delar av kostnaden för utbyggnad och underhåll av flygplatser. Mitt under klimat-toppmötet i Katowice får Moderaterna och Kristdemokraterna igenom en budget där det blir billigare att flyga genom att den nästan pinsamt låga flygskatten avskaffas och flyget ges ännu större skattefördelar.

Fru talman! Samtidigt som människor, bland andra skolelever, strejkar för klimatet här utanför och försöker få politiker att prioritera vår tids största ödesfråga svarar Moderaterna och Kristdemokraterna genom att vilja göra bensin och diesel ännu billigare. De ökar alltså aktivt de fossila subventionerna genom att frysa den så kallade indexeringen, en årlig uppräkning av bensinskatten. Detta gör utsläppen från bilar ännu billigare. Det här händer alltså mitt under en pågående klimatkris, där vi måste satsa all vår politiska kraft och viljestyrka på att ställa om samhället, bort från business as usual.

Att våga påstå att detta görs för att gynna landsbygden är ett hån mot alla markägare som nu enligt Moderaternas och Kristdemokraternas budget inte kommer att få ersättning för sin värdefulla mark. Samtidigt tas stödet för att kunna sätta upp rovdjursstängsel bort.

Moderaterna och Kristdemokraterna gör det dyrare med naturguidning på landsbygden genom att höja momsens från dagens 6 procent till 25 procent. Detta kommer att innebära försämrade förutsättningar för en grön bransch som bidrar med kunskap och upplevelser. Med en ökad urbanisering saknar nu många kontakten med naturen, och det är precis denna typ av branscher som behöver stärkas, inte försvagas.

Moderaterna och Kristdemokraterna gör detta främst för att gynna dem som redan är rikast i Sverige. Deras skattesänkningar ger 23,5 gånger mer till den rikaste tiondelen jämfört med den fattigaste tiondelen. De som tjänar mer än 42 000 kronor i månaden ska nu betala 500 kronor mindre i skatt. Den högerkonservativa budgeten skär från den gröna omställningen. Den skär från de mest utsatta, och den skär i hjärtat på alla som jobbar för en grön och rättvis värld.

Som övergångsregering har Socialdemokraterna och Miljöpartiet tillsammans med Vänsterpartiet valt att följa praxis och lagt fram en övergångsbudget. Men den nya praxisen i det här huset verkar vara att följa praxis när det bäst gynnar ens egna intressen. Därför har Moderaterna och Kristdemokraterna med stöd av Sverigedemokraterna valt att släppa kravet på en god beredning av de ärenden som riksdagen ska fatta beslut om.

Prot. 2018/19:31
17 december

Skatt, tull och
exekution

Övergångsbudgeten ryms inte inom de ekonomiska ramar som redan har beslutats. Jag väljer att inte delta i beslutet om vårt utskotts utgiftsområde, och ett mer utförligt resonemang om detta finns i det gemensamma särskilda yttrandet i betänkandet.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

Internationellt bistånd

§ 5 Internationellt bistånd

Utrikesutskottets betänkande 2018/19:UU2
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (prop. 2018/19:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 80 KENNETH G FORSLUND (S):

Fru talman! Till att börja med vill jag peka på det som jag tycker är ett dubbelt förhållningssätt från de fyra borgerliga partierna.

Å ena sidan berömmar de den expeditonsregering som har lagt fram förslaget till budget för 2019. De berömmar den för att ha agerat ansvarsfullt och skapat en praxis för hur en budget kan arbetas fram i det ovanliga läge som Sverige just nu befinner sig i.

Den metod som regeringen har använt och den praxis som expeditonsregeringen har skapat är att räkna upp budgeten för 2018 med pris- och löneökningar, redan beslutade lagändringar, åtaganden här i riksdagen och åtaganden som följer av EU-beslut. Den skattesänkning som föreslås för pensionärer är förankrad hos riksdagens partier. Expeditonsbudgeten skapar ett gott utgångsläge för en nyutträd regering att lägga fram en ändringsbudget som ger Sverige den politiska riktning som den regeringen vill föra vårt land i. Detta berömmar alltså de fyra borgerliga partierna å ena sidan.

Å andra sidan lägger vart och ett av de borgerliga partierna fram budgetmotioner i ett läge där vi borde samla all kraft för att ge Sverige en ny regering. Jag och alla socialdemokrater är naturligtvis ivriga att börja driva vår politik, och så är det naturligtvis även bland de borgerliga partierna. Det är inget konstigt med det. Men i det här läget borde de borgerliga partierna ha lagt band på sig och sin politiska iver och ställt upp på expeditonsregeringens budget och lagt all kraft på att bidra till att Sverige får en ny regering. Att göra rätt saker i rätt ordning är alltid bra, även i politiken.

Fru talman! Nu är vi i den situation vi är i. Moderaterna och Kristdemokraterna har med stöd av Sverigedemokraterna fått igenom sitt förslag till budgetramar.

När det gäller utgiftsområde 7 Internationellt bistånd har Moderaterna tvingats att acceptera Kristdemokraternas krav på att Sveriges bistånd ska vara 1 procent av bni, alltså 50,7 miljarder kronor. Jag välkomnar den uppgörelsen mellan Moderaterna och Kristdemokraterna. Moderaterna har under en rad av år i sina budgetförslag velat ha en långsammare upptrappning till enprocentsmålet enligt den nya beräkningsmodell för bni och bnp som gäller från 2014.

Ärligt talat har jag aldrig trott något annat än att Moderaterna kommer att bli tvungna att återgå till att acceptera enprocentsmålet här och nu om de ska kunna göra några uppgörelser med Kristdemokraterna eller med något av de andra borgerliga partierna. Något mer förvånande är det att Sverigedemokraterna har ställt sig bakom ett budgetalternativ som går tvärtemot den sverigedemokratiska politiken med kraftigt sänkt internationellt bistånd.

Den utgiftsram som Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår är alltså densamma som den expeditonsregeringen har föreslagit. En förändring görs dock: 75 miljoner kronor förs från anslaget 1.1 *Biståndsverksamhet* till anslag 1.2. Detta är ingen stor förändring i sammanhanget och framför allt ingen förändring som inte en ny tillträdd regering skulle kunna göra i sin ändringsbudget om den ansåg det motiverat.

Fru talman! Biståndsramen ligger fast. Förändringen inom den är förhållandevis liten. Vi socialdemokrater deltar inte i beslutet, då det samlade förslaget till budgetramar i expeditonsregeringens budget röstades ned i förra veckan. Det har varit bråda tider i riksdagens utskott sedan dess med att forma utgiftsområdesbudgetar, så även i utrikesutskottet. Även om jag inte stöder Moderaternas och Kristdemokraternas föreslagna förändringar vill jag tacka för den öppenhet och lyhördhet ni uppvisat i diskussionerna i utrikesutskottet och att ni har tagit till er av de synpunkter som har förts fram där.

Anf. 81 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Sveriges största mottagare av bistånd just nu är Tanzania. Biståndet till Tanzania har bland annat som syfte att stärka arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Samtidigt, mitt under samarbetsperioden, upprättade Tanzania en specialstyrka för att bokstavligen jaga hbtq-personer. Den slutsats som vi drar av detta är att den tanzaniska regeringen inte är intresserad av mänskliga rättigheter eller av att samarbeta i någon egentlig mening utan endast är intresserad av pengar. Vi menar att detta så kallade samarbete bör avslutas eller skäras ned väsentligt.

Jag är lite sugen på att få höra vilka slutsatser som Socialdemokraterna drar av den här historien och framför allt varför det här samarbetet fortgår. Varför har ni inte beslutat att avsluta det?

Anf. 82 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Det är alldeles riktigt att Tanzania är ett mycket stort mottagarland när det gäller svenskt bistånd. Det är också ett land där Sverige har varit engagerat under lång tid, i med- och motgång, och också ska fortsätta vara engagerat.

Det är viktigt att komma ihåg att det bistånd till Tanzania som vi ger i dag inte är budgetstöd till den tanzaniska regeringen. Det som nu sker, där man bokstavligen jagar hbtqi-personer, är rent förfärligt och har också lett till att både EU och Sverige har tagit kontakt med regimen och påtalat det fullkomligt vidriga och ohållbara i detta. En av de effekter som det svenska biståndet har i ett land som Tanzania är att vi också har kanaler rakt in i ledningen där vi också kan föra fram kritik, vilket är viktigt att komma ihåg.

Om detta trots allt ska ha någon påverkan på det svenska biståndet till Tanzania i framtiden återstår att se. Men det viktigaste just nu är att försöka

föra dialogen med regimen där om den fullkomligt ohållbara och oacceptabla politik som de för i det här fallet.

Anf. 83 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Jag vill inte vara oartig, men jag måste påpeka att det som Kenneth G Forslund säger inte stämmer. Vår biståndsstrategi för Tanzania just nu innehåller 200 miljoner kronor per år i sektorsbudgetstöd för att stärka det landets finansdepartement. Vi håller alltså på med budgetstöd.

Vad gäller den kontakt som man har undrar jag lite hur den dialog vi för med Tanzania egentligen ser ut. Kände de inte till vår position i frågan när de fattade beslutet och upprättade anti-hbtq-specialstyrkan? Visste de inte att vi tycker att detta är fel? Det låter nästan så när Kenneth G Forslund förklarar situationen med att en dialog förs och att det har påtalats. Men detta är ju något som de måste ha vetat långt innan vi påtalade det och som de uppenbarligen struntar i.

Anf. 84 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Till att börja med vill jag naturligtvis gärna tro att svenska ståndpunkter i exempelvis hbtq- och rättighetsfrågor är väl kända världen över och även i Tanzania. Jag tror i varje fall att de är ganska kända av den tanzaniska regimen.

När det gäller vad vi egentligen har för stöd måste jag rätta dig, Ludvig Aspling. Det är inte budgetstöd vi har, utan precis som du sa är det sektorsbudgetstöd. Det är en väsentlig teknisk skillnad. Sektorsbudgetstöd innebär att man som givarland går in i en sektor som man tror är en del i den offentliga förvaltningen som fungerar på ett mindre dåligt sätt eller rent av på ett bra eller bättre sätt än helheten. Att ge budgetstöd, alltså att ge pengar generellt till landet att självt förfoga över, är något som vi inte gör. Så är det faktiskt.

Det andra är att gå in i en sektor där vi tror att det kan ha en positiv påverkan, och det är vad vi har gjort i Tanzania.

Anf. 85 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! När Sverige står inför stora utmaningar inom välfärdens kärna är det inte mer än rimligt att detta påverkar även biståndet. Trots enorma behov av investeringar inom rättsväsendet, vården, omsorgen och försvaret föreslår Sverigedemokraterna att Sverige fortsatt ska ställa upp med EU:s näst största biståndsbudget. Med vårt förslag skulle endast Luxemburg ha en större biståndsram. Vår budget ligger långt över den nivå som FN rekommenderar, och anslaget för biståndsverksamhet ligger dessutom högt rent historiskt och överskrider utfallet för svenskt bistånd så sent som 2015.

Anledningen till att vi föreslår en lägre biståndsram för 2019 är att procent av bni är ett trubbigt instrument som inte tar hänsyn till det faktum att en lågkonjunktur antagligen står för dörren. Med utgångspunkt i enprocentmålet ökar utgifterna på detta område med ca 10 miljarder över en fyraårsperiod. Det är en ökning som antagligen saknar motstycke i svensk historia och som måste bromsas in, inte bara därför att behoven inom andra områden är skriande utan också för att bibehålla kontroll och kvalitet. Det finns nämligen en uppenbar risk för att en så stor kostnadsökning, i kombination med det faktum att biståndet utsätts för alldeles för lite kontroll

och granskning, riskerar att leda till att stora mängder skattepengar spenderas på ett icke kvalitetssäkert sätt. Tyvärr finns det gott om exempel på detta redan i dag.

Fru talman! Våra största biståndsmottagare är i dag Tanzania, Somalia och Afghanistan. Låt oss börja med några exempel från dessa länder.

Resultatstrategin för Tanzania har bland annat som syfte att öka jordbruksproduktionen och ge det civila samhället verktyg för att övervaka mänskliga rättigheter. En stor del av biståndet går till så kallat sektorsbudgetstöd för att stärka den offentliga förvaltningen.

På jordbrukssidan beslutade Sida under samarbetsperioden exempelvis om ett stöd på 140 miljoner kronor till ett företag som planerade att odla sockerrör. Men efter ett par år och efter att svenska skattebetalare investerat ca 54 miljoner kronor i projektet gick företaget i konkurs och försvann, utan att ha planerat en enda planta på någon av de 20 000 hektar mark som de hade arrenderat. Förutom det groteska slöseriet med skattepengar har projektet fått allvarliga konsekvenser också för lokala småskaliga jord- och lantbrukare, som har tvingats leva i ovisshet om huruvida de kommer att kunna stanna kvar på marken. Detta är ett typexempel på en så kallad lose-lose-situation.

Stödet för mänskliga rättigheter verkar inte heller riktigt bära frukt. Sidas egna rapporter talar om ett tydligt och kontinuerligt krympande demokratiskt utrymme. Särskilt intressant är att resultatstrategin pekar ut sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter som ett område för svenska insatser. Sverige betalade ut 1,2 miljarder kronor i bistånd till Tanzania år 2017, fru talman, bland annat för att stärka just sexuella rättigheter. När Tanzania då samtidigt upprättar en specialstyrka för att bokstavligen jaga hbtq-personer borde detta rimligen vara ett ganska starkt tecken på att den tanzaniska regeringen struntar fullständigt i Sveriges anmodan om mänskliga rättigheter och ser Sverige som en kravlös bankomat. Det borde också stå klart att denna typ av bidragsdiplomati inte fungerar och bör avvecklas eller skäras ned rejält.

I Afghanistan går den största delen av biståndet via ett instrument som heter Afghan Reconstruction Trust Fund och som finansierar återuppbyggnad av Afghanistan och vissa av den afghanska statens löpande utgifter. Förvaltningen av instrumentet utsattes för fullständigt förödande kritik i en rapport från en oberoende amerikansk granskare tidigare i år. Enligt rapporten har Världsbanken systematiskt underlåtit att kontrollera vem fonden betalat ut medel till, samtidigt som de afghanska myndigheterna inte har klarat att rapportera om vem som tar emot pengar. Fonden betalar exempelvis rutinmässigt ut löner till lärare utan att kontrollera att dessa finns på riktigt. Fenomenet med så kallade spöklärare, alltså lärare som får pengar från en biståndsgivare men som inte existerar, är väldokumenterat i Afghanistan.

Givarkollektivet har heller inte klarat att ge ordentliga riktlinjer om vart pengarna ska förmedlas rent geografiskt, vilket har lett till utbetalningar i områden som kontrolleras av talibaner och andra rebellgrupper. Den ansvarige utredaren John Sopko påpekar också att givarkollektivet dels medvetet har sett mellan fingrarna på förskingringen och det faktum att fonden finansierat regelrätta krigsherrar, dels har underblåst korruption genom att skjuta till för mycket pengar, för snabbt och med alldeles för lite kontroll och dessutom har förvärrat den militära konflikten i Afghanistan

genom att undergräva allmänhetens förtroende för den afghanska regeringen och bryta ned moralen hos dess väpnade styrkor. Fru talman! Det är svårt att tänka sig ett värre omdöme om ett biståndsprojekt.

I Somalia går den absolut största delen av det svenska biståndet via ett instrument som kallas UN Multi-Partner Trust Fund, vilket har ett liknande uppdrag och struktur som den afghanska fonden och som föga förvånande dras med liknande problem.

Redan 2009 varnade den väl kände och betrodde visselblåsaren och regeringstjänstemannen Abdirazak Faartag för att enorma summor bistånd flödade in och ut ur Somalias statskassa utan att lämna ett spår. Mellan 2000 och 2008 fanns dessutom bokföring för statens utgifter för endast två av åtta år.

Faartag påpekade också att den somaliska staten skulle vara betydligt mindre biståndsberoende om inte nästan alla tullintäkter från hamnen i Mogadishu försvann spårlöst och om inte givarländer finansierade projekt i områden som kontrolleras av al-Shabab, vilket naturligtvis, som alla förstår, är en ren affärsverksamhet för terrororganisationen.

När Världsbanken öppnade UN Multi-Partner Trust Fund var det i full vetskap om förutsättningarna. FN:s särskilda rapportör för Somalia och Eritrea varnade samtidigt för att korruption, förskingring och bedrägeri i praktiken har blivit ett management-system. Trots detta bestämde sig Sverige för att investera 95 miljoner kronor i fonden 2015 och ytterligare 105 miljoner 2017. År 2017 släpptes också en ny lägesrapport av den särskilda rapportören som slog fast att

- de federala somaliska myndigheterna är oförmögna att åtgärda den utbredda korruptionen
- myndigheterna fortsätter att undvika bokföring av intäkter genom att inte använda statens officiella bankkonton
- mekanismen för att granska avtal inom offentlig upphandling inte fungerar
- bristen på offentlighet i fråga om vem som faktiskt äger företag gör att all offentlig upphandling riskerar drabbas av nepotism.

Men Sverige låter sig inte avskräckas. Miljonerna kommer, såvitt jag förstår, att fortsätta att rulla.

Ett område inom samarbetet med Somalia och Afghanistan som däremot inte har misslyckats är arbetet med att stärka hbtq-personers grundläggande mänskliga rättigheter, detta eftersom något sådant arbete över huvud taget inte ingår i resultatstrategierna. Det leder till misstanken om att den så kallade feministiska regeringens så kallade värdegrund tillämpas något elastiskt visavi länder som hämtar sin hbtq-lagstiftning direkt ur Koranen, någonting som vi ser som mycket svårt att försvara.

Fru talman! Jag vill också att vi särskilt beaktar att detta bara är våra tre största biståndsmottagare och att jag skulle kunna fortsätta på detta tema ett bra tag till om vi inte hade kommit överens om en tidsbegränsning i denna debatt.

Exemplen på slöseri, bedrägeri, kontraproduktivitet och misslyckade satsningar inom biståndet är lika många som de är hårresande. Dessa erfarenheter borde ge vid handen att det är ett utgiftsområde i starkt behov av reform och bantning. Att vi är det enda partiet i denna kammare som verkar inse detta är minst sagt oroande. Det enda vi kan göra för att förbättra situationen är att yrka bifall till vår reservation.

I detta anförande instämde Lars Andersson, Sara Seppälä, Björn Söder och Markus Wiechel (alla SD).

Anf. 86 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Det är inte precis någon kärleksförklaring till biståndet som Ludvig Aspling och Sverigedemokraterna levererar här i kammaren, men det hade vi inte heller förväntat oss. Lösningen är reform och bantning enligt Ludvig Asplings slutsats. Reform kan jag hålla med om. Biståndet och det globala utvecklingsarbetet är under närmast ständig reform, och det behövs. Men när det gäller bantning, Ludvig Aspling, uppgår det totala globala biståndet till 150 miljarder amerikanska dollar varje år. Man beräknar att behoven uppgår till 2,5 biljoner amerikanska dollar. Ludvig Asplings slutsats är att det behövs en bantning. Jag tror att Ludvig Aspling möjligen inte är ensam om den uppfattningen i Sverigedemokraterna. Men globalt sett är han nog ganska ensam.

Min fråga till Ludvig Aspling, mot bakgrund av allt det som vi nu har fått höra, är: Vad är tanken, och hur är känslan i Sverigedemokraterna, när ni har ställt er bakom Moderaternas och Kristdemokraternas budgetramar som på detta område går tväremot er politik? De föreslår ingen minskning av biståndet utan ett bibehållet enprocentsmål, och ni vill ha 0,75 procent. Hur känns det?

Anf. 87 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Jag försöker, Kenneth G Forslund, undvika att tala om känslor i dessa sammanhang. Men vi kommer naturligtvis att följa upp vår reservation. Vi föreslår en minskning. Det innebär att vi kan reservera oss till fördel för vår egen budget på detta utgiftsområde. Vad gäller budgetarna i sig låter jag dem vara till en annan gång. Det är ingenting som vi behöver diskutera här.

Anf. 88 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Jag kan möjligen förstå att Ludvig Aspling inte vill diskutera det faktum att Sverigedemokraterna här i riksdagen har röstat för budgetramar som ger 1 procent i bistånd. Jag är i och för sig glad för det. Men hur är tanken och resonemanget? Det är en mycket central del i Sverigedemokraternas politik att minska det svenska internationella biståndet från 1 procent till 0,75 procent. Ni har röstat för budgetramar som innebär 1 procent.

Anf. 89 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Det stämmer att vi har gjort det. Men samtidigt har vi reserverat oss till förmån för vår egen budget på detta utgiftsområde, och där

har vi en lägre biståndsram. Därför förstår jag inte riktigt oklarheterna i fråga om detta.

Anf. 90 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! För oss är biståndet ett centralt verktyg i arbetet för en inkluderande och hållbar utveckling. Det är en katalysator för att nå målen också i Agenda 2030. Jag är glad över att vi i denna kammare i dag har en bred samsyn om att upprätthålla målet om 1 procent av vår bni till bistånd. Samtliga partier har faktiskt röstat för detta.

Det är inte många länder som ens når upp till 0,7 procent, som faktiskt är den internationella överenskommelsen. Det är en viktig signal från denna kammare att Sverige inte följer efter de allt fler länder som kliver ur sina åtaganden och lämnar internationella överenskommelser.

Klimatmötet som nyss avslutades i Katowice visade återigen hur signalerna från oss och andra rikare länder bygger misstro och rädsla för att vi ställer krav på dem men inte på oss själva. Det har hela tiden varit en av de stora jobbsposterna när man försöker nå gemensamma överenskommelser, oavsett om det är fråga om Agenda 2030 eller Parisavtalet. Man ser att vi har släppt ut mycket av klimatgaserna och att vissa länder lämnar Parisavtalet och dessutom devalverar biståndslöften. Det är klart att det får effekter för trovärdigheten i våra överenskommelser.

Fru talman! Vi har haft att pröva en övergångsbudget, vilket har framgått av tidigare talare, från en övergångsregering. Den som läser Centerpartiets motion om utgiftsområde 7 kommer att finna att vi i stort också har väckt en övergångsmotion. Vi ger några signaler men inte så utförligt som vi brukar göra i vanliga fall.

Vi har i en minimalistisk motion markerat att biståndet är viktigt att upprätthålla på enprocentsnivån. Vi markerar de värden som bör gälla för biståndet. Vi ska möta klimatutmaningen, stärka demokratin och jämställdheten samt respektera mänskliga rättigheter. Sverige ska stödja frihetskämpar, stärka yttrandefriheten, förbättra tillgången till utbildning, inte minst för flickor, och förbättra hälsovården. Vi ska ge ett ambitiöst stöd vid kriser, krig och konflikter för att förebygga, bygga upp och skapa fungerande samhällen.

I dag när Sverige firar 100-årsdagen för demokratins genomförande finns det partier här i riksdagens kammare som faktiskt säger att vi inte ska satsa på demokrati och mänskliga rättigheter och som vill dra ned kraftigt på biståndet, inte minst på detta område.

Fru talman! För 100 år sedan fanns det också här i Sverige partier som tyckte att det var onödigt att satsa på demokrati och mänskliga rättigheter. Men det är klart att ett parti som hyllar auktoritära ledare som Viktor Orbán och andra, vilka inskränker demokrati och mänskliga rättigheter alltmör, ett sådant parti kanske man inte ska vara förvånad över att det inte ser värdet av demokrati och mänskliga rättigheter i andra delar av världen och som gav oss möjligheter att förändra och bygga ett Sverige av i dag. Det är naturligtvis också en viktig väg för att förändra för de fattigaste människorna i andra delar av världen.

Jag vill varna dem som lyssnar på budskapen från för 100 år sedan i Sverige för att följa i dessa spår. Det är en riktning som leder bakåt och inte framåt, fru talman.

Vi har från Centerpartiets sida ett särskilt yttrande. Vi kommer inte att delta i beslutet, och vi noterar att det är en minoritet i utskottet som står bakom det här.

Prot. 2018/19:31
17 december

Internationellt bistånd

Anf. 91 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Jag får väl utgå från att en del av anförandet var riktad mot mitt parti.

Det stämmer att vi gör vissa nedskärningar på demokratibiståndet. Men det är inte för att demokrati inte har ett värde i sig – det värdet är ju en självklarhet – utan för att den delen av biståndet fungerar väldigt illa.

Jag skulle önska att Kerstin Lundgren tog till sig en rapport från Världsbanken som heter *Does Foreign Aid Promote Democracy?* och är författad av en man som heter Stephen Knack. Han finner att sambandet mellan demokratisering och bistånd är ”svagt”.

Två andra forskare på området är Paul Collier och den zambiska ekonomen och biståndsexperten Dambisa Moyo. Båda varnar för att en för snabb och oplanerad demokratisering riskerar att destabilisera länderna. Moyo understryker särskilt att demokratisering av stater som inte har de rätta förutsättningarna leder till större problem än det löser.

Jag skulle också rekommendera Kerstin Lundgren att faktiskt läsa den proposition som vi debatterar i dag. Där står att tre av fyra av strategimålen inom demokrati och jämställdhet inte går i rätt riktning och att en ökad andel går i fel riktning.

Anledningen till att vi skär ned här är att resultaten är dåliga och att de pengarna kan användas till bättre saker i Sverige men också inom andra delar av biståndet, till exempel de humanitära delarna.

Anf. 92 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Demokrati är ingenting som händer över en natt. Det är ett långsiktigt arbete. Det var många kvinnor som kämpade länge för att svenska kvinnor skulle få den rösträtt som har gjort att jag kan finnas här i dag. Det var många som stod upp och slet på många sätt för detta under lång tid.

Det är klart att om man bara har en kortsiktig bild att demokrati ska hända här och nu, då kanske man drar ned. Men om man ser värdet av ett långsiktigt arbete inser man att det kräver att vi håller i och håller ut om vi ska klara att nå målen om demokrati och mänskliga rättigheter. Det var 70 år sedan vi fick FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Det är ganska kort tid i mänsklighetens historia, så vi har anledning att inte ge upp utan fortsätta.

Men det är märkligt, fru talman. Jag har minsann hört – och jag avslöjar nu en hemlighet, men jag är lite nyfiken – att Ludvig Aspling talat om att det är bättre att inte satsa på bistånd till fattiga människor över en viss nivå, för då börjar de röra på sig. Utbildning, kunskap och drömmar om en bättre framtid gör att människor rör på sig. Det vill inte Sverigedemokraterna se, så jag förstår att man vill dra ned – inte lite, som Ludvig Aspling sa, utan 13,1 miljarder. Det är inte fy skam. Det är mycket, fru talman, och det kommer att drabba de fattigaste människorna, drabba klimatet, drabba jämställdheten, drabba hbtq-personer. Där Sveriges bistånd gör skillnad, där kommer Sverigedemokraterna att skära ned.

(Applåder)

Anf. 93 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Kerstin Lundgren borde vara lite mer försiktig med att sprida grova lögner från talarstolen. Jag har aldrig sagt så. Jag har aldrig hört någon från mitt parti säga så. Jag tycker att man ska hålla en viss ton och visa viss respekt när man för dessa debatter.

Vad gäller att inte ge upp finns det ett problem: Vissa människor vägrar att ge upp projekt som inte fungerar. De fortsätter plöja ned miljon efter miljon i saker som inte gör någon nytta. Det är det vi har problem med, för dessa pengar växer inte på träd. Varje krona som vi satsar på biståndsprojekt är en krona som skulle kunna satsas på andra biståndsprojekt eller andra delar av budgeten. När man känner till att ett visst projekt eller ett visst område inte fungerar är det därför inte fel att ge upp, avsluta det och försöka med någonting annat i stället.

(Applåder)

Anf. 94 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Det här är ett parti som säger sig vilja ta fajten mot den liberala demokratin, som drar ned på biståndet till demokrati och mänskliga rättigheter, som är tydligt med att det har en nationalistisk, värdekonserverativ grundsyn. På den basen förstår jag att man landar i ungefär samma tonläge som kunde höras för drygt hundra år sedan här i riksdagen.

Fru talman! Den vägen ska vi inte gå. Jag varnar alla som tittat för djupt i de sverigedemokratiska motionerna för att följa den vägen, för den leder inte framåt utan bakåt.

Anf. 95 YASMINE POSIO (V):

Fru talman! Den här hösten har präglats av en minst sagt rörig och osjyst process. Först avsatte högerpartierna statsministern utan att ha ett hållbart alternativ. Trots att 144 rödgröna ledamöter är fler än 143 alliansledamöter avsatte det mindre blocket regeringen, dessutom med stöd av Sverigedemokraterna.

Därför har vi fortfarande, 99 dagar efter valet, en övergångsregering. Denna övergångsregering har följt spelreglerna och lagt fram en övergångsbudget enligt de anvisningar som mejslats fram. Den ska inte innehålla reformer, vare sig sådana som gynnar de rika eller sådana som gynnar folkflertalet.

Då väljer vissa partier att lägga fram egna motioner, som alla visar sig gynna dem som redan har och lämna småsmulor eller ingenting alls till dem som redan lever på knappa resurser. Eller vad sägs om det senaste jobbskatteavdraget, som ihop med höjd brytpunkt för statlig skatt ger högavlönade ännu mer i plånboken? Vad sägs om hemarbetsbidraget, som gynnar dem med flådiga boenden? Vad sägs om alla som kommer att bli av med jobbet när myndigheter ska bantas eller till och med läggas ned? En undrar ju vad Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna har emot lågavlönade, sjuka och arbetslösa när de ska piskas att arbeta medan rika ska ges en ännu större del av kakan.

Sedan budgetramarna antogs har vi sett folk delta i stora manifestationer mot försämringarna av den svenska välfärden och fjäskandet för de rika. Det har även skrivits namnlistor mot bland annat nedläggningen av

Jämställdhetsmyndigheten. Jag såg inte samma reaktioner mot gratis mediciner till barn, ökat underhållsstöd eller införandet av en jämställdhetsmyndighet.

När det gäller biståndet lyckades Kristdemokraterna få med Moderaterna på att behålla enprocentsmålet, men hur blir det de kommande åren? Och vad hände med Sverigedemokraternas fagra ord om att hjälpa på plats? Nu verkar de ha ändrat sig och kommit fram till att om man hjälper människor på plats kommer de människorna att fly hit. Därför skär de ned på biståndet med 25 procent. Det skulle innebära att fler kommer att tvingas leva i extrem fattigdom, att fler kvinnor kommer att dö i barnsäng och att fler barn kommer att dö under sina första levnadsår. Det visar tydligt vilken människosyn Sverigedemokraterna har.

När det gäller utgiftsområde 7 som vi debatterar i dag har vi haft många turer i utrikesutskottet. Jag kan som exempel nämna bemyndiganderamen, som finns till för att vi ska kunna ha långsiktighet och effektivitet i biståndet. Ju kortare utbetalningsperioder, desto dyrare administration och sämre förhållanden för mottagarna. I det första förslaget som lades fram av Moderaterna och Kristdemokraterna skulle bemyndiganderamen minska med 13 miljarder. Men efter att budgetchefen på UD förklarat vilka oerhörda effekter det skulle få lade sig Moderaterna och Kristdemokraterna på övergångsbudgetens nivå. Så går det när man lägger fram en servett-skiss.

Fru talman! Den extrema fattigdomen i världen har minskat dramatiskt de senaste decennierna. Åtta av tio barn får i dag vaccin mot mässling. Medellivslängden i världen har ökat till 70 år, och barnadödligheten har sjunkit till under 5 procent. Detta visar att det går att förändra om viljan finns.

Men vår värld har avgrunds djupa orättvisor. Klyftorna är stora mellan fattiga och rika länder, mellan fattiga och rika människor i varje land samt mellan kvinnor och män. Den rikaste procenten äger redan lika mycket som de övriga 99 procenten, och klyftorna bara ökar hela tiden.

Oxfams rapport *Reward Work, Not Wealth* visar att 82 procent av förmögenhetstillväxten under 2017 gick till den rikaste delen – till och med den rikaste procenten – av världens befolkning. Den fattigaste halvan, 3,7 miljarder människor, fick ingen ökning alls.

Förra året ökade antalet dollarmiljardärer snabbare än något tidigare år. Och vet ni – 90 procent av dem är män! Deras förmögenhetsökning mellan mars 2016 och mars 2017 hade kunnat utrota den extrema fattigdomen sju gånger om. Sju gånger om!

Fattigdomen, ojämlikheten och ojämställdheten får konsekvenser. De senaste två åren har svälten ökat. Över 650 miljoner människor saknar i dag tillgång till rent vatten. Var 90:e sekund dör en kvinna till följd av komplikationer vid förlossning.

Samtidigt ser vi hur demokratin är på tillbakagång runt om i världen. Reaktionära, patriarkala och rasistiska strömningar, ofta med stöd av en ekonomisk elit, skördar framgångar genom att rikta udden mot de redan mest utsatta och genom att förstöra miljön och klimatet. I denna tid behövs en kraftfull politik för jämlikhet, rättvisa och hållbar global utveckling.

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet har valt att ta ansvar trots att det inte är vårt fel att vi i Sverige i dag har en övergångsregering som är bakbunden från att göra nödvändiga reformer för att skapa ett jämlikt, jämställt och

tryggt samhälle. Därför kommer vi i år inte att lämna några reservationer utan väljer att avstå från att delta i beslutet, med hänvisning till det särskilda yttrande som vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Jag vill ändå tydliggöra vad vi i Vänsterpartiet anser krävs för att få biståndet att bli träffsäkrare och bidra till att skillnaderna mellan fattiga och rika kan minska och så småningom utrotas.

Biståndspolitiken är en del av utvecklingspolitiken. Den är en väldigt viktig komponent för att nå utvecklingsmålen och utrota fattigdomen, men den är långt ifrån den enda vägen. För varje biståndskrona som går från den rika delen av världen till den fattiga går över tio kronor tillbaka i motsatt riktning genom skatte- och kapitalflykt. Utifrån det samlade biståndets relativt sett små summor är det extra viktigt att värna biståndet.

Tyvär måste vi konstatera att utvecklingen på flera håll går i rakt motsatt riktning. Givarländernas avräkningar för kostnader för flyktningmottagande har ökat kraftigt de senaste åren. EU driver på för att använda bistånd till militär verksamhet för att stoppa människor på flykt och har i allt större utsträckning börjat använda biståndet för att pressa fattiga länder att stoppa människor på flykt. Samtidigt driver flera EU-länder på för en bredare definition av privatsektorbistånd som riskerar att leda till att biståndspengar går till företag i rika länder i stället för till fattiga människor i fattiga länder. Det är skamligt.

Fru talman! Utöver det jag redan har nämnt vill vi i Vänsterpartiet, bland mycket annat, att enprocentsmålet ska vara ett minimum. Vi vill säkerställa att minst hälften av biståndet går till flickor och kvinnor och att minst 10 procent går till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Vi vill också införa ett utökat klimatbistånd utöver det vi redan ger i samband med enprocentsmålet. Det är en jämlik, feministisk biståndspolitik på en ekonomisk grund som gynnar många – inte bara några få.

(Applåder)

Anf. 96 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Jag lyssnade med intresse på anförandet och inser att jag har hört det några gånger förut. För Vänsterpartiet är det första maj varje dag, så att säga, även här i kammaren.

Jag har en konkret fråga.

Jag har läst Vänsterpartiets motioner; de är ambitiösa. Det finns till exempel en ambitiös motion för utrikes- och biståndsfrågor och en motion om det krympande utrymmet för civilsamhällets organisationer. Där står bland annat att demokrati och mänskliga rättigheter inte är förhandlingsbara, vilket är något jag verkligen kan skriva under på.

Till skillnad från många andra partier fäster Vänsterpartiet väldigt stor vikt vid frågan om fackliga rättigheter och strejkrätt. Detta är väldigt viktigt och ska också vara en del av det svenska biståndet.

Min fråga är då varför det är så väldigt tyst när det handlar om just strejkrätten och rätten till facklig organisering vad gäller diktaturen Kuba. Där är strejkrätten och rätten att bilda fria fackföreningar bannlysta i grundlagen. Människor sitter fängslade på Kuba för att de vill strejka. Människor sitter fängslade på Kuba för att de vill ansluta sin organisation och kräva kollektivavtal.

Till Vänsterpartiets senaste kongress skrev en av partiets lokalavdelningar att Sverige skulle fördjupa samarbetet med kommunistdiktaturen Kuba. Det yrkade partistyrelsen glädjande nog avslag på – man kunde ju inte vara hundra procent säker på att det skulle gå så, men det gjorde de.

Men en del av deras motivering gör mig aningen fundersam. De säger att de ser Kubas stora sociala framsteg och att landet inspirerar människor världen över i deras kamp för social rättvisa.

Min fråga är: Hur rimmar detta med det faktum att strejkrätten och fria fackföreningar är bannlysta på Kuba?

Anf. 97 YASMINE POSIO (V) replik:

Fru talman! Tack, Fredrik Malm, för frågan, även om det förvånar mig något att denna och liknande frågor ställs om och om igen trots att vi gång på gång ger samma svar.

Anledningen till att motionen inte gick igenom är att detta inte är partiets linje. Om vi, vilket vi skriver både i våra motioner och i vårt partiprogram, menar att demokrati och mänskliga rättigheter inte är förhandlingsbara är de inte det. Därför har vi sagt ifrån, såväl i artiklar som när vi har varit ute och talat med människor eller tagit emot besök från människor som försöker säga att det som händer på Kuba väl ändå inte är så allvarligt. Det stämmer förvisso att läskunnigheten har ökat, att alla får den sjukvård de har rätt till och så vidare, men vi säger fortfarande ifrån. Om inte alla mänskliga rättigheter uppfylls kan inte vi stå bakom det.

Det är dags att börja ändra på frågorna. Det är dags att börja ändra fokusområde och gå på det som faktiskt går att kritisera i stället för att lyfta fram det som några få medlemmar tycker och uttrycker men som inte är partiets linje och som vi gång på gång har påvisat inte är vår politik.

Anf. 98 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Det är jättebra att alla människor kan läsa på Kuba. Problemet är att om de skulle läsa Fredrik Malms blogg skulle de kunna bli satta i fängelse för detta.

Moral är jättebra, men dubbelmoral är inte dubbelt så bra. Faktum är att Vänsterpartiet i de motioner där man talar om rätten att organisera sig fackligt och rätten att strejka nämner Bangladesh, Indien och Kina. Det kan man göra, men man nämner aldrig de vänsterdiktaturer i Latinamerika där dessa rättigheter också inskränks.

Det är klart att Vänsterpartiet då någonstans blir svaret skyldigt. Det var inte så länge sedan – det var faktiskt till och med i år – som Vänsterpartiets banderoll hängde på väggen i samband med ett hyllningsmöte för vänsterdiktaturer i Latinamerika. Det är klart att vi då återkommer till dessa frågor, eftersom de fortfarande är relevanta och väldigt viktiga.

Anf. 99 YASMINE POSIO (V) replik:

Fru talman! Det skulle kunna ses som dubbelmoral om det sas i vårt partiprogram att vi tycker att det ska vara som på Kuba. Det skulle vara dubbelmoral. Men så är inte fallet, och det vet även Fredrik Malm. Att enskilda medlemmar sedan tyvärr gör och säger på det viset håller inte partiledningen – där jag inte sitter – med om. Det är inte heller vår etik.

Anf. 100 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag uppskattar Kenneth G Forslunds konstruktiva och goda ton i debatten.

Det var en lite annan ton i Yasmine Posios inlägg. Jag skulle vilja förtydliga lite när det gäller ramen för beställningsbemyndiganden. Det handlar helt enkel om att det finns två olika metoder för att hantera frågan. Det ena sättet är att man parkerar pengarna här, och det andra sättet är att man parkerar pengarna där. När vi fick garantier för att pengarna just skulle parkeras och inte spenderas hade vi inte heller några problem med att ändra oss. Lite hederlighet, tack!

Anf. 101 YASMINE POSIO (V) replik:

Fru talman! Då får jag väl säga tack för förklaringen, Magdalena Schröder! Samtidigt går det inte att komma ifrån att det är sådant som man hade kunnat ta reda på tidigare, innan man lade fram förslagen. Det visar trots allt vilken servettskiss den här budgeten är.

Anf. 102 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik:

Fru talman! Det stämmer inte. Det låter på Yasmine Posio som att vi ursprungligen har gjort en neddragning på beställningsbemyndigandet i motionen. Men det var en förlängning från den ram som finns i dag och som vi föreslog skulle gälla nästa år. När vi fick reda på att man egentligen behövde 103 miljarder och att regeringen hade räknat upp detta och när vi fick garantier för att pengarna skulle parkeras såg vi inte heller några problem med att ändra oss.

Jag hörde något som lät lite annorlunda än i inlägget. Jag skulle vilja upplysa dig, Yasmine, om att vi politiker inte *har* pengar. Vi *tar* pengar från människor som arbetar. Jag skulle vilja fråga dig: Vad vill Vänsterpartiet göra för att säkerställa att svenska skattebetalare får se resultat av sitt givande i biståndspolitiken?

Anf. 103 YASMINE POSIO (V) replik:

Fru talman! Återigen: Dessa 103 miljarder kom inte som en överraskning för er. De stod med redan tidigare i övergångsregeringens budget. Om ni hade tagit er tid att verkligen grota ned er och tagit reda på vad det får för konsekvenser när ni lägger fram er servettskissbudget hade ni redan från allra första början kunnat se till att detta inte hade hänt.

Vi ser till att säkerställa detta genom att vi följer de utvärderingar som görs dels av olika myndigheter, dels – och till väldigt stor del – av civila organisationer. Det är tack vare att vi ser till att civila organisationer får bistånd och stöd som vi kan få ett ordentligt ansvarsutkrävande. Det gäller inte bara dem som redan har mycket utan också det folk som drabbas av att man inte följer de regler som gäller.

Anf. 104 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna ledamöterna om att tala via talmannen och inte dua varandra i kammaren utan använda för- och efternamn.

Fru talman! Vi har nu att debattera utgiftsområde 7 i statsbudgeten. Det är det som rör bistånd eller utvecklingsamarbete, som det mer korrekt heter.

Det binds även ihop en del med utrikespolitik och en del andra frågor, och det är ett stort område i statens budget. Vi ger i Sverige 1 procent av vår bruttonationalinkomst till bistånd. Den ambitionen har Liberalerna, precis som övergångsbudgeten och även den överenskommelse mellan Moderaterna och Kristdemokraterna som nu ser ut att gå igenom i Sverige. Det är glädjande.

Men det finns rätt stora orosmoln på himlen. Det går en våg av antiliberala idéer över världen. Populistiska och auktoritära strömningar vinner anhängare både i regeringskanslier och på Twitter, om man säger så. Centrala liberala värden som öppenhet, demokrati, frihandel och jämställdhet hotas i dag från flera olika håll. Det är därför nödvändigt, men ingalunda okontroversiellt, att svensk utrikespolitik och biståndspolitik har demokratifrämjande som det övergripande målet.

Vi i Liberalerna vill stärka världens demokratier och öka engagemang-
et för de mänskliga rättigheterna. Globalisering, frihandel och internationellt samarbete skapar fantastiska möjligheter att stärka demokratin och öka friheten för enskilda individer.

Världen behöver ett mer transparent, handlingskraftigt och trovärdigt FN. Europa behöver ett EU som står upp mot populism och som värnar demokratin och dess olika grundpelare. Det är därför viktigt att Sverige inte vacklar på den internationella scenen. Sverige ska tvärtom gå i täten för demokrati och stå emot extremism och populism.

Demokrati behöver vara vägledande i Sveriges arbete internationellt, inte minst inom biståndet. Liberalerna anser att demokratiska reformer långsiktigt löser – eller i alla fall bidrar till att lösa – rätt många av de problem som finns. Om vi får mer yttrandefrihet och pressfrihet kommer fler människor att granska korruption och maktmissbruk. Om vi får fungerande fria val kan invånarna rösta bort ansvarslösa politiker. Demokratiska stater världen över satsar mer på forskning och välfärd än vad icke-demokratiska länder gör. Länder som väljer demokratiska reformer tar en större del av globaliseringens framgångar och en växande ekonomi.

När freden nu på flera håll och många platser hotas är det särskilt viktigt att Sverige och Europeiska unionen i vår utrikes- och biståndspolitik intensifierar just detta arbete och även stöder enskilda individer som vågar stå upp för frihet och som trotsar auktoritära och diktatoriska regimer.

Vi vill från Liberalernas sida arbeta för att det svenska biståndet används mer effektivt och att det gör skillnad för de människor som verkligen behöver det. Det finns en hel del att säga om svensk biståndspolitik – både positivt och negativt. Ofta hör man det negativa, men det finns också mycket positivt, där Sverige på olika sätt bidrar till att människor kan få ett bättre liv och en bättre tillvaro. Det är viktigt att lyfta fram vårt ambitiösa stöd till humanitära hjälporgan. Det bidrar till att människor som tvingas att leva i tält nära ett konfliktområde eller människor som på olika sätt tvingas på flykt eller drabbas av epidemier, jordbävningar och andra naturkatastrofer kan få hjälp.

Det finns dock också en del som är negativt. Dit hör inte minst det svenska biståndet till Tanzania i Östafrika. I årtionden har Sverige varit en

av de mest generösa givarna till Tanzania, men nu tycks vårt utvecklings-samarbete mest handla om nostalgi. Det går på tomgång.

Samtidigt utvecklas Tanzania i en mycket destruktiv riktning med hets mot minoriteter som ett av dess kännetecken. Det är rena häxjakten man bedriver på hbtqi-personer i Tanzania. Det är dags att Sveriges stöd till landets myndigheter avbryts. Tanzania är fortfarande en av Sveriges största biståndsmottagare. Enligt vår biståndsmyndighet Sida gav Sverige 1,1 miljarder kronor i bistånd till Tanzania förra året. Hundratals miljoner av detta stöd går till landets statsadministration och myndigheter, som kontrolleras av samma regim som begår övergreppen. Genom denna typ av kravlöst bistånd bidrar Sverige till att stärka auktoritära regimer. Det kan inte vara rimligt.

Vårt bistånd ska gå till dem som vill stärka demokratin, genomföra reformer och öka friheten för sina invånare men som av olika anledningar inte har kommit ända dit och behöver svensk hjälp för att göra dessa förbättringar.

Det är dock orimligt att Sverige ska pumpa in sina medborgares och invånares skattemedel i regimer och statsadministrationer som motarbetar reformer och mänskliga rättigheter och i länder där utvecklingen går bakåt. Inte på några andra områden tillämpar vi principen att ju värre det blir, desto mer får du – förutom uppenbarligen i vissa sammanhang i biståndet.

Fru talman! Fallet Tanzania är inte unikt. Hbtq-personers rättigheter hotas och är närmast obefintliga i många länder i världen, och det är en följd av diktatur, dålig respekt för individens frihet och urgamla normer som stämplar ut sexuella minoriteter. I 85 länder, alltså i nästan vartannat land i världen, klassas homosexualitet som ett brott. Samtidigt är en rad av dessa länders myndigheter mottagare av bistånd från Sverige, så vi del-finansierar detta förtryck.

Liberalerna vill därför att Sverige inte ska fortsätta att betala ut utvecklingsbistånd till länder som inte utvecklas i demokratisk riktning.

Det är förvånande att den rödgröna regeringen inte har vidtagit åtgärder vad gäller Tanzania. Givetvis måste det få konsekvenser om en regering agerar på det sätt som just Tanzanias gör.

Fru talman! Det finns flera andra exempel på detta. Inte minst gäller det undfallenheten inför de övergrepp som pågår i Palestina, där Sverige fortsätter att plöja in kravlöst bistånd. Detsamma gäller den överdrivna tron på att den totalitära kommunistregimen på Kuba skulle ha något som helst intresse av en dialog för demokratiska reformer. Den har inte visat tillstymmelse till intresse för detta på nästan 60 år, och inget tyder på att det är någon som helst förändring i sikte.

Fru talman! Liberalerna hade både en egen budgetmotion och en egen motion för detta utgiftsområde. Men våra budgetmar föll i en tidigare votering i riksdagen, så jag hänvisar till vårt särskilda yttrande.

Anf. 106 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Det är absolut inget fel på Fredrik Malms värderingar och engagemang, men ibland kan Fredrik Malm bli lite väl kategorisk och uppfyllt av sitt eget engagemang.

Precis som jag förklarade för Ludvig Aspling tidigare handlar biståndet till Tanzania inte om ett generellt budgetstöd som den tanzaniska reger-

ingen får göra vad den vill med. Det är ett sektorsstöd till en sektor i statsförvaltningen som vi åtminstone tidigare har trott kan vara en positiv kraft i utvecklingen av landet. Stödet går till finansdepartementet för att utveckla dess verksamhet.

På vilket sätt menar Fredrik Malm att ett indraget bistånd till det tanzaniska finansdepartementet skulle förbättra situationen för hbtqi-personer i Tanzania?

Jag vill dock inte utesluta att detta i slutänden kan bli en av Sveriges reaktioner på det vi nu upplever, som är fruktansvärt. Men jag tycker att Fredrik Malm, precis som Ludvig Aspling, far fram väldigt fort och kanske också något ogenomtänkt.

Det är inte så att det svenska biståndet till något land är kravlöst. Det går in utifrån strategier och noggrann programmering och det följs upp hela tiden, och i de fall det inte fungerar och man inte följer de regler och värderingar vi sätter upp dras biståndet in.

Anf. 107 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Det är inte så att regimen, skolan och sjukvården i Tanzania är helt åtskilda, utan det är regimen och regeringen i Tanzania som ansvarar för sina myndigheter.

Det finns tre problem med det resonemang Kenneth G Forslund för. Det första är det man kallar funktibilitet, det vill säga att man säger att man inte ger pengar till regimen utan till sjukvården. Regeringen kan ju låta dessa pengar gå dit och sedan använda motsvarande medel till andra sektorer. Det kan handla om att köpa vapen, trycka propaganda mot minoriteter eller vad nu regimen anser vara viktigt att göra. Man kan alltså inte säga att man stöder just en specifik del, för det innebär stora möjligheter för regimen i landet att omdirigera sina egna resurser.

Det andra problemet är att detta stärker regeringen i landet rent allmänt. Jag vet inte om man behöver stärka regeringen i Tanzania så mycket mer, för den har redan styrt i 40 år. Det verkar vara svårt för oppositionen i Tanzania, även om den är enad, att kunna vinna ett val i landet. Det är delvis på grund av att landets styrande elit, som har monopol på makten och har haft så i årtionden, med hjälp av dessa biståndskontakter och den legitimitet det skapar kan visa att man är garanten för olika insatser runt om i landet.

Det tredje och mycket viktiga problemet är att Sverige genom detta bistånd sänder en mycket konstig signal. Sverige säger att det inte spelar någon roll vad en regering, i detta fall regeringen i Tanzania, gör, för man får pengar i alla fall. Det kan inte vara rimligt att Sverige som är en sådan stor och ambitiös biståndsgivare tar så lätt på denna typ av övergrepp.

Anf. 108 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Nej, Sverige tar inte lätt på dessa övergrepp. Tvärtom har Sverige fört fram hård kritik, och det gör också EU. Det är i den änden vi ska börja, genom att använda de kontaktytor vi har för att föra fram våra synpunkter och vår kritik. Men vi ska inte utesluta att det i långa loppet också kan få andra konsekvenser, möjligen i form av neddraget bistånd. Men jag tycker att Fredrik Malm far fram för fort.

Kvar är frågan som jag ställde till Fredrik Malm: På vilket sätt kan indraget bistånd till det tanzaniska finansdepartementet förbättra situationen för hbtqi-personer? Det finns de i Tanzania som är oroliga för att ett sådant agerande till och med skulle öka pressen på hbtqi-personer och att de skulle få skulden.

När det gäller diskussionen om överflyttning mellan olika budgetområden är detta omdiskuterat i forskningen.

Anf. 109 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Jag blir lite bekymrad när Kenneth G Forslund säger att jag far fram för fort. Jaha, låt oss ta det lite långsammare då och fråga oss hur många fler sådana här miliser som ska startas för att jaga minoriteter i Tanzania. Hur mycket ska korruptionen och maktmissbruket öka i landet innan Kenneth G Forslund tycker att det är dags för Sverige att vidta åtgärder?

Sanningen är att Sverige ger ett antal hundra miljoner till myndigheterna i Tanzania varje år. Det utgör dock mindre än 1 procent av den samlade statsbudgeten i Tanzania. Det betyder att om Sverige visar en starkare lojalitet med svenska skattebetalare och säger att vi inte vill att våra medel går till ett land där utvecklingen går bakåt och där man begår dessa övergrepp utan att vi i stället kanaliserar våra resurser i andra biståndsmottagarländer får nog Tanzania faktiskt klara av att allokera om resurser till dessa sektorer om man anser dem viktiga.

Anf. 110 ANNICA HJERLING (MP):

Fru talman! Det är med blandade känslor jag står i kammaren och debatterar biståndsbudgeten för 2019. Utifrån det rådande politiska läget hade jag hoppats stå här och tala väl om en avskalad övergångsbudget, en budget byggd på ett fåtal principer för att värna ordning och reda i den situation vi befinner oss i, efter ett val och innan en regering tillträder.

Övergångsbudgeten var ingen progressiv budget; politiska ambitioner fick stå åt sidan. Men den stod för ordning och reda i styret av ett land med en övergångsregering.

Fru talman! Jag är stolt över Sveriges utrikes- och utvecklingspolitik och över den röst vi har i världen. Jag är stolt över det svenska biståndet, som är rankat som bäst i världen. Jag är självklart också stolt över Sveriges minister för klimat, utvecklingsarbete och bistånd, som är miljöpartist.

Det är väldigt bra att vi här i kammaren i stort sett har samsyn kring enprocentsmålet. Men allt tal om långsiktighet och förutsägbarhet i biståndspolitikens ekar ganska tomt när Moderaterna och Kristdemokraterna i det parlamentariska läget vi nu befinner oss i utan att blinka lägger fram en gemensam budgetmotion som vinner stöd i kammaren med hjälp av SD.

Fru talman! Vi är i ett läge där världen håller på att transformeras i grunden. Ojämligheten skenar och den auktoritära högerpopulismen växer. På många håll utmanas de mest grundläggande värderingarna och mänskliga rättigheter av konservativa krafter. Antalet människor, vuxna och barn, som drabbas av katastrofer växer för varje år. Vi ser också bakslag för kvinnorrättsaktivister, inte minst i och med det krympande demokratiska utrymmet.

Vi måste fortsätta att stå upp för yttrandefrihet, för dem som försvarar mänskliga rättigheter, för oliktankande och för pluralism i det civila samhället. Kvinnors rätt och möjlighet att delta i de rum där besluten fattas är av högsta prioritet.

Det handlar såklart också om klimatförändringarna. Klimatförändringarna är en realitet som varenda människa med politiskt ansvar borde göra allt för att bromsa.

Fru talman! År 2018 går till historien som året då utsläppen globalt ökat mest någonsin. Det är alarmerande bråttom nu, och världen behöver samla kraft och öka takten för att vi ska kunna vända utvecklingen de närmaste tio åren.

Jag måste erkänna att jag först blev positivt överraskad av M:s och KD:s klimatfokus inom biståndet. Men vid närmare genomläsning hittar jag ingen ny skarpare styrning. I varenda relevant strategi – bilateral, multilateral eller global – har regeringen den förra mandatperioden fört in miljö, klimat och hållbart nyttjande av naturresurser som en viktig prioritering.

Det kanske mest väsentliga är att M och KD tar 1 miljard av fattiga, döper om det till klimatbistånd och sedan ger tillbaka det. Detta kan knappast ses som en ökning av klimatbiståndet, då det inte är additionellt. Ni har inte ökat biståndsramen. Tvärtom ville ju ni i Moderaterna till att börja med sänka den lite, innan ni skrev ihop er med Kristdemokraterna.

Fru talman! Vi kan inte fly vårt klimatansvar och låta de fattiga länderna göra hela jobbet. Det står i strid med Parisavtalet, där alla länder åtagit sig att minska utsläppen inom landets gränser. M:s och KD:s omprioritering i biståndsbudgeten ska ställas mot de miljarder av nedskärningar som nu kommer att göras på klimatarbetet här i Sverige.

Sverige är ett litet land med stort inflytande. Långsiktiga strategier och förutsägbarhet i den svenska biståndspolitikerna har avgörande effekt på resultaten till exempel i internationella klimatförhandlingar. Brist på detsamma skapar osäkerhet och riskerar att resultera i onödiga låsningar.

Isabella Lövin kom precis hem från Katowice och klimatförhandlingarna där. Vad vi gör här hemma spelar en oerhört stor roll för den trovärdighet vi har byggt upp de senaste fyra åren. Vi kan inte kräva av andra länder att de ska dra ned sina utsläpp om vi inte gör detsamma här. Världen behöver fortsatt svenskt klimatledarskap.

Därför måste jag säga att jag är bedrövad över den M-KD-budget som röstats fram här i kammaren med stöd av SD, det enda parti i kammaren som inte står bakom enprocentsmålet. I sin egen budgetmotion skär SD ned biståndet med hela 11 miljarder. Det gäller särskilt satsningar som rör demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Detta är en väldigt oroande utveckling även inför nästa års budgetdebatt. Vad kommer vi att ha att ta ställning till då om det högerkonservativa blocket i svensk politik tillåts att bli regeringsbärande med stöd av SD?

Fru talman! Målet för svenskt internationellt bistånd, som det är fastlagt av riksdagen, är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

I dag ser vi att fattigdom koncentreras till sviktande och konfliktfyllda länder. Konflikterna är också mer utdragna än tidigare. Arbetet för fred handlar om att lösa de konflikter som pågår men också om långsiktiga och förebyggande insatser för att konflikterna inte ska kunna få fäste. Detta

präglade regeringens fredsarbete under föregående mandatperiod, och den inriktningen behöver fortsätta. Vi måste finnas närvarande i just de länder som har det allra svårast. I detta sammanhang är det också nödvändigt att bekämpa klimatförändringarna och de resursbrister ett förändrat klimat ger.

Överlag kräver de globala utmaningarna ännu mer och närmare samarbete mellan länder, multilaterala organisationer, civilsamhälle, företag och forskning. Vårt engagemang för Agenda 2030 är bara ett exempel. Jag kan inte nog betona vikten av att fortsätta hålla i det holistiska arbetet och synsättet.

Vi har elva år på oss att uppnå de globala målen. Det är väldigt kort tid. Vi har framför oss ett gigantiskt arbete som inte ska eller kan vara avhängigt av biståndet. Hela det ekonomiska systemet, civilsamhället, lokalsamhällen, företag och politik måste leverera för att vi ska ha möjlighet att lyckas. Och vi måste lyckas.

Därför ska vi med all kraft hålla i de viktigaste prioriteringarna i vår biståndspolitik: att stärka demokrati och jämställdhet, möta klimatutmaningarna och öka respekten för mänskliga rättigheter. Det här är grundläggande värden och byggstenar för en hållbar utveckling och en fredlig värld.

MP deltar inte i beslutet utan har lämnat ett särskilt yttrande tillsammans med Socialdemokraterna och Vänstern.
(Applåder)

Anf. 111 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik:

Fru talman! Klimatet kan inte vänta, stod det på Miljöpartiets valaffischer under valrörelsen. Jag håller verkligen med. Men återigen skulle jag vilja påminna kammaren om att politiker inte har pengar, utan tar pengar. Därför måste varje krona som investeras investeras där den gör som mest nytta för klimatet. Klimatet kan som sagt inte vänta.

Vi i Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår i vår budget att 1 miljard extra ska gå till internationellt klimatbistånd. Vi föreslår också att 10 procent av satsningarna på bilaterala samarbeten ska gå till att minska utsläppen. Jag skulle vilja fråga Miljöpartiet, fru talman, om Miljöpartiet tycker att 1 miljard extra till internationellt klimatbistånd är en dålig prioritering.

Anf. 112 ANNICA HJERLING (MP) replik:

Fru talman! Vi kan inte fly vårt klimatansvar och begära att andra länder ska göra det vi inte gör här hemma. Ni har inte redovisat varifrån ni tar den extramiljard som ni lägger på biståndsbudgeten. Klimatkonventionen uttrycker explicit att klimatfinansiering måste vara additionell. Jag uppfattar inte att ni har ökat biståndsramen. Alltså tar ni från någonting för att lägga på någonting annat. Jag vet inte om det är att göra mest nytta för pengarna. Det måste också ställas mot de miljarder i nedskärningar som ni gör på hemmaplan.

Det handlar inte om att göra antingen eller. Det handlar i det här läget om att göra både och.

Anf. 113 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik:

Fru talman! Självklart ska vi inte fly vårt ansvar. Men vi måste också göra allt vi kan för att minska utsläppen. Det gör vi dels här hemma, dels

och framför allt i världen. Varje krona måste investeras där den gör som mest nytta.

Fru talman! Det har kommit stark kritik från talarstolen mot att vi i Moderaterna har gått fram med vår politik, att vi för den politik vi lovade väljarna att driva och att vi också lägger fram den för kammaren att debattera och besluta om. Jag måste fråga Miljöpartiet om ni tycker att det är fel att partier efter ett val gör vad de kan för att få genomslag för den politik de lovade väljarna att driva.

Anf. 114 ANNICA HJERLING (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar för ytterligare en fråga. Ja, jag tycker att det är fel att man tar chansen att ta en genväg till att få igenom sin politik när vi har en övergångsregering. Det skapar en ryckighet och en oförutsägbarhet för till exempel myndigheter. Det var även märkbart under det klimattoppmöte som ägde rum i helgen. Det är svårt att följa vad den här regeringen som övergångsregering kan göra och inte kan göra. Jag tycker alltså att det är fel.

(Applåder)

Anf. 115 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Det känns väldigt stort och speciellt att få hålla mitt jungfrutal i riksdagen just i dag när vi firar 100 år av demokrati i Sverige. Det känns stort och fint.

När det kommer till biståndspolitiken finns det mycket att vara stolt över som svensk. Vi har tagit ett enormt ansvar för världens nödställda. Sverige är ett av få länder som når upp till FN:s rekommendation om att 0,7 procent av bni ska gå till bistånd. Enprocentsmålet ligger fast. Det innebär att vi i budgeten för 2019 lägger drygt 50 miljarder på biståndet. Det kan jämföras med resurserna vi lägger på det militära försvaret, rättsväsendet, föräldraförsäkringen eller universitet och högstskolor.

Biståndets uppgift är bidra till att skapa förutsättningar för människor att lyfta sig ur fattigdom och förtryck. De övergripande målen för Sveriges utvecklingssamarbete måste vara att hävda människovärdet, höja de fattigaste människornas levnadsnivå och främja mänskliga rättigheter och demokrati.

Även om det finns mycket att vara stolt över finns också en hel del förbättringspotential. För många av regeringens strategier de senaste åren har utvecklingen gått i oönskad riktning. Bara två av tio biståndsprojekt lever vidare när Sida slutat finansiera dem. Det är alltså åtta av tio som inte har varit hållbara.

Transparensen i biståndet är långt ifrån tillfredställande. Openaid, där insatser ska redovisas och kunna följas upp, lämnar fortfarande mycket att önska. Detta måste en ny regering ta tag i.

Vi moderater kräver en ansvarsfull hantering av biståndet. Det innebär högt ställda krav på ekonomisk styrning och rapportering, kamp mot korruption i både biståndsorganisationer och samarbetsländer och en beredskap att agera mot missförhållanden. Sveriges bistånd ska komma med krav, och om kraven inte möts måste det få konsekvenser, exempelvis genom frysta utbetalningar.

Effektiviteten i biståndet behöver öka, och vi behöver skärpa prioriteringarna. Biståndet ska fokuseras där det behövs som mest och till de mest utsatta. Därför bör biståndet fokuseras till färre länder. Genom att fokusera på färre saker och säkerställa att de verkligen ger optimala resultat är vi övertygade om att vi kan göra mer gott och få mer resultat för våra insatser.

Jag tänkte nu redogöra för ett antal av de prioriteringar som vi vill se inom biståndspolitik.

Vi vill stärka det humanitära stödet vid kriser och katastrofer och stärka det multilaterala kärnstödet. Det multilaterala stöd som Sverige ger till en rad olika FN-organ bör fokuseras och i större utsträckning än tidigare samlas hos de organ som har störst verksamhet bland flyktingar och som arbetar med barns säkerhet och rättigheter. För att i större utsträckning möjliggöra detta höjer också Moderaterna och Kristdemokraterna ramen för beställningsbemyndiganden från 90 till 103 miljarder.

Vi vill se en förbättrad miljö- klimatpåverkan.

Vi vill arbeta för jämställdhet och SRHR.

Vi vill bekämpa förtryck mot minoriteter och oliktankande.

På alltför många håll förföljs människor i dag för sin tro och drivs på flykt från sina hem under de mest vedervärdiga hot. Religions- och övertygelsefriheten är en viktig fråga att ta hänsyn till i utformningen av svenskt utvecklingssamarbete. Det handlar om frihet från tvång, om frihet att uttrycka sig och om icke-diskriminering. Därför bör nya landstrategier som tas fram alltid innehålla en analys av situationen för religions- och övertygelsefriheten.

Vi vill stärka det civila samhället. Enskilda organisationer är inte bara oersättliga som genomförare av offentligt bistånd utan också mycket betydelsefulla då de ger oss enskilda människor en möjlighet att ge ur egen ficka och vara med och ta ansvar för utvecklingen i världen. I stora delar av världen begränsas i allt större utsträckning människors möjlighet att organisera sig. Sverige måste sätta hårdare press på partnerländer där det civila samhällets utrymme krymper.

Sist men inte minst handlar det om jobb och frihandel. Forskning visar att den ekonomiska tillväxten i mottagarländer till ytterst liten del är biståndets förtjänst. I stället beror tillväxten alltmer på breda ekonomier där jordbrukets roll krymper och andra samhällssektorer växer. Jobb, vilket är vad fattiga mest av allt önskar sig, skapas till 90 procent inom den privata sektorn. Det är en oerhört viktig insikt att ha med sig i biståndspolitik. Vägen ur fattigdom går via ekonomisk tillväxt och handel. För att vinna kampen mot fattigdomen krävs mer frihandel. Fler entreprenörer och en bred samverkan med privata aktörer är en förutsättning för positiv utveckling i samarbetsländerna.

Fru talman! Jag kan inte låta bli att återigen nämna målet med biståndet, att lyfta människor ur fattigdom och förtryck. Ytterst borde målsättningen vara att helt och hållet kunna avskaffa utvecklingsbiståndet och att det inte längre ska behövas. Vägen dit är såklart oerhört lång, möjligtvis oändlig. Men ett bistånd med resultat i fokus borde rimligtvis också gå hand i hand med en nollvision. För att ta steg i den riktningen måste vi ärligt granska vad som fungerar och varför, vad som inte fungerar och varför samt hur digitaliseringens möjligheter kan användas.

Det är viktigt att aldrig luta sig tillbaka och vara nöjd enbart för att man är en stor givare. Det viktigaste är inte summan på våra utbetalningar utan

resultaten av våra insatser. Här har svenska skattebetalare rätt att ställa krav på att biståndet gör skillnad.

Det är ju så – det blir tredje gången jag säger det här i dag – att politiker inte har pengar, utan politiker tar pengar ifrån människor som arbetar. I en värld där behoven är oändliga är det viktigt att vi säkerställer att svenska skattebetalares pengar går till de biståndsinsatser där de gör som mest nytta. Det ställer krav på resultatuppföljning, transparens och förmågan att våga prioritera. Svenskt bistånd kan inte göra allt. Men där svenskt bistånd verkar ska skattebetalarna se resultat av sitt givande.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 116 YASMINE POSIO (V) replik:

Fru talman! Magdalena Schröder talade i sitt anförande varmt om att bistånd ska träffa rätt och vara väldigt effektivt. Som Magdalena Schröder själv poängterade har det tre gånger sagts att politiker inte har pengar utan tar pengar.

Men skatter är något som vi demokratiskt beslutar om och som vi politiker fått förtroende att förvalta. Låt mig poängtera att kapitalister inte heller bara plötsligt har fått pengar utan har tagit dem från arbetares mervärdesbildande arbete. Det är något som inte beslutas om gemensamt.

Jag skulle vilja veta hur Magdalena Schröder ser på enprocentsmålet. Moderaterna vill inte uppnå det förrän år 2022. Tack vare Kristdemokraterna lyckades det ses till att den sänkningen inte skedde redan i år. Men hur ser det ut kommande år? Kommer Moderaterna att driva igenom sin politik och minska biståndet för att långsamt uppnå målet först 2022?

Trots allt skulle era minskningar om de gick igenom försämra långsiktigheten i biståndet. Samtidigt skulle det krävas större administration när biståndet ändras över tid mot vad mottagarna hade förväntat sig, och det skulle minska effektiviteten.

Min andra fråga gäller privatsektorbiståndet. Det har många gånger visat sig att det har gått till företag i rika länder i stället för till fattiga människor i fattiga länder. Vi i Vänsterpartiet har inga som helst problem med att stärka länders infrastruktur och governance så att befolkningen i respektive land kan starta egna företag och i dessa betala ut löner som går att leva på. Men att som i dag låta bistånd gå till företag i rika länder kan väl ändå inte Magdalena Schröder se som att biståndet träffar rätt.

Anf. 117 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik:

Fru talman! Som Yasmine säkert känner till ändrade man för ett antal år sedan sättet att räkna på enprocentsmålet. Moderaterna står bakom enprocentsmålet, och vi hade en trappa för hur man skulle nå upp till målet med det nya sättet att räkna.

Det är inte helt oproblematiskt att i väldigt hög takt öka biståndsramen. Moderaterna hade trots detta i sin budgetmotion en ökning av biståndsramen, dock inte lika hög som den regeringen hade i övergångsbudgeten.

Vad gäller biståndet sa jag i mitt anförande att vi vill ha en tydlig granskning av vad som fungerar och inte fungerar. Det som fungerar ska vi göra mer av, och det som inte fungerar ska vi göra mindre av.

Anf. 118 YASMINE POSIO (V) replik:

Fru talman! Tack, Magdalena Schröder, för försöken till svar! Men jag fick fortfarande inget tydligt svar när det gäller privatsektorbiståndet. När ni nu ändå vill se att det träffar rätt, hur träffar det rätt när det går till rika företagare i rika länder?

Magdalena Schröder nämner ofta att skattebetalarna måste få veta vart biståndspengarna går. Dels dokumenteras det noga redan när de fördelas vart de går någonstans, dels görs det utvärderingar av ackrediterade utvärderare och civila organisationer.

Min fråga till Magdalena Schröder är: Finns det någon gräns för hur mycket skattemedel som ska gå till kontroll av bistånd?

Anf. 119 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik:

Fru talman! Jag måste säga emot Yasmine. Jag tycker inte att det är tillräcklig transparens och granskning. Som jag sa i mitt anförande lämnar Openaid fortfarande mycket att önska. Där är det många insatser där det inte går att se vad pengarna går till.

Om det finns någon gräns för hur mycket pengar man kan lägga på granskning vet jag inte, men det ska läggas så mycket pengar att man kan säkerställa att pengarna som går till insatser ger resultat. Det krävs en ärlig och transparent granskning av vad som fungerar och varför, och det ska vi göra mer av, och vad som inte fungerar och varför, och det ska vi sluta med.

Anf. 120 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Det finns ju också ett europeiskt biståndssamarbete som jag vet att Moderaterna står bakom. Det behov som Europeiska unionen utgår från är att 0,7 procent av EU:s samlade medel ska fördelas senast år 2030. Om Moderaternas målsättning i den bredare kontexten är att avsätta just 0,7 procent av bni senast om elva år, varför duger det inte även för Sverige? Varför vill ni chockhöja kravet på just svenska skattebetalare i förhållande till vad ni förväntar er av våra europeiska grannar?

Anf. 121 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik:

Fru talman! Till att börja med vill jag instämma i att Moderaterna står bakom och tycker att det är positivt att EU samordnar biståndet. Det är såklart väldigt mycket som kan göras bättre, men samarbetet är bra.

FN:s rekommendation är att minst 0,7 procent av bni ska gå till bistånd. Det finns en bred uppslutning kring att det ska vara 1 procent i Sverige. Det står Moderaterna bakom, och i den här budgeten ligger enprocentmålet fast.

Anf. 122 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Jag får väl tacka för svaret, men jag känner fortfarande att frågan hänger i luften.

Det som jag är intresserad av att veta är varför Magdalena Schröder tycker att det är okej att kräva 1 procent av svenska skattebetalare samtidigt som hon inte är beredd att kräva 1 procent av de europeiska grannarna inom det europeiska biståndssamarbetet. Varför ska svenska skattebetalare betala mer? Det är det som jag är intresserad av att veta.

Anf. 123 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik:

Fru talman! Som jag sa i mitt anförande är det inte summan av våra utbetalningar som är det absolut viktigaste, utan det absolut viktigaste är resultatet av våra insatser. Om insatserna går rätt kan vi få mer resultat med den här budgeten.

FN:s rekommendation är 0,7 procent av bni, men det finns ett brett stöd i Sverige för 1 procent av bni.

Anf. 124 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! I den rika delen av världen har vi ett moraliskt och mänskligt ansvar att bidra till att utrota fattigdom och förtryck. Omsorgen om vår nästa och idén om att varje människa är unik och har ett okränkbart värde är grundbultar i kristdemokratins ideologi. Den människosynen, den solidariteten, stannar inte vid Sveriges gränser.

Att EU:s bistånd nu minskar för första gången sedan 2012 understryker vikten av att riksdagen även under det kommande budgetåret står fast vid enprocentsmålet.

Övergripande för Sveriges utvecklingssamarbete måste vara att hävda människovärdet, att höja levnadsnivån för de fattigaste och att främja mänskliga rättigheter och demokrati.

Kopplat till detta är också klimatpolitiken. Klimatförändringarna hotar främst den fattiga delen av världen. Därför är det ett viktigt steg som vi tar att öka det multilaterala biståndet i syfte att sänka utsläppen av växthusgaserna globalt. I Kristdemokraternas och Moderaternas gemensamma budgetförslag fördubblar vi det internationella klimatbiståndet till 2 miljarder kronor.

Fru talman! Sveriges biståndsbudget är större än någon gång tidigare. Det ger oss utrymme att hjälpa fler i en värld med skriande behov, men det ger oss också en skyldighet att granska och höja kvaliteten på biståndet.

Det multilaterala stödet som Sverige ger till olika FN-organ bör i högre grad fokusera på de stora behoven. Det handlar exempelvis om insatser för världens flyktingar, och det handlar om arbetet för barns säkerhet och rättigheter. Ökat stöd till organisationer som exempelvis UNHCR, WFP och Unicef är en nödvändighet.

Sverige bör också verka för att i ökad utsträckning kanalisera det humanitära stödet genom civilsamhällets olika organisationer. Ofta är det frivilligorganisationer och religiösa samfund som arbetar i den direkta frontlinjen i katastrofområden. Ofta är det kyrkorna som genom lokala kontakter och erfarenheter har de bästa förutsättningarna att arbeta effektivt och långsiktigt i utvecklingsarbetet.

Insatser för att bekämpa förtryck mot minoriteter eller oliktänkande är ett annat område som jag vill lyfta fram och som vi vill prioritera.

Religionsfriheten är i dag hotad runt om i världen, inte minst i Mellanöstern. Rätten att fritt få utöva sin religion är och förblir en grundbult i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Det måste det även vara i utformningen av svenskt utvecklingssamarbete. Därför bör nya landstrategier som tas fram alltid innehålla en analys av situationen när det gäller religions- och övertygelsefrihet. Den rödgröna regeringens ointresse och förutfattade meningar när det gäller religionsförföljelse, i synnerhet mot kristna, måste nu ersättas av nya slutsatser och politisk handling.

För Kristdemokraterna är några områden, några uppdrag, särskilt angelägna när det gäller biståndspolitiken.

För det första måste fattigdomsbekämpningen intensifieras. Enligt Världsbankens statistik från 2018 sker nu en inbromsning i arbetet med fattigdomsbekämpning. Världsbanken beräknar att målet att utrota den extrema fattigdomen till 2030 inte kan nås med nuvarande takt. För att den extrema fattigdomen ska utrotas måste fattigdomsbekämpningen både bli effektivare och öka i omfattning.

För det andra måste Sverige tillsammans med andra länder i större utsträckning bidra till att hjälpa människor på flykt. I många fall är förhållandena i flyktingläger och tillfälliga boenden miserabla. Vatten, mat, utbildning och hälsovård måste finnas på plats när det internationella samfundet tar på sig ansvaret för människor i akut behov av hjälp.

För det tredje måste demokratin utvecklas och värnas. Runt om i världen hotas i dag demokratiska värderingar. Politisk opposition, civilsamhälle, medier och jurister är under hårt tryck. Stödet till dessa institutioner och grupper måste stärkas.

Fru talman! I en tid när miljontals människor tvingas fly från diktaturer och förtryck måste tydliga krav ställas på mottagarländer och politiskt ansvariga. För att biståndet ska ha effekt och möjliggöra ett bättre liv för människor krävs respekt för mänskliga rättigheter men också en vilja att ta itu med grundläggande problem som korruption och maktmissbruk. Tyvärr saknas detta i alltför hög utsträckning.

Tanzania har nämnts. Kuba har nämnts. Men även i exempelvis palestinska områden ser vi i dag hur utvecklingen går i helt fel riktning. Uppvigling till våld, spridning av antisemitism och hat mot Israel i medier och skolundervisning blir allt vanligare. Som viktig biståndspartner måste Sverige därför bilateralt och tillsammans med andra länder ställa hårdare krav på den palestinska ledningen. Upphör inte regimens allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter och stoppas inte avlöningen av terrordömda och deras familjer måste Sverige göra som flera andra länder och frysa biståndet till palestinska områden.

Fru talman! Det är ingen tvekan om att det överlag behövs omtag i svensk biståndspolitik. Att sitta fast i gamla strukturer är inte att arbeta effektivt. Att reflexmässigt pumpa in miljardbelopp i ett trögt FN-system är inte att ta ansvar där behoven är som störst. Biståndsarbete handlar om långsiktighet. Resultatet av fattigdomsbekämpning, flyktingstöd och demokratiutveckling följer inte i en handvändning. Ändå är det resultaten som är avgörande för de mest utsatta, för skattebetalarna och inte minst för legitimiteten i Sveriges biståndspolitik.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 125 ANNICA HJERLING (MP) replik:

Fru talman! Jag är lite nyfiken på det som Lars Adaktusson benämner som en höjd klimatambition med 1 miljard i biståndsbudgeten. Jag såg att ni skriver i budgetmotionen att ni noterar att det bilaterala biståndet har ökat kraftigt de senaste åren men att det inte har avspeglats i en ökad satsning på klimatåtgärder inom strategierna. Det bilaterala klimatbiståndet bör alltså också öka, skriver ni, och utskottet vill säkerställa att minst 10 procent av det ska ha som huvudsyfte att minska växthusgasutsläppen senast 2022.

Det här stämmer inte. Som jag lyfte upp i mitt anförande har den röd-gröna regeringen i varje relevant strategi lyft in den här prioriteringen kring miljö, klimat och hållbart nyttjande av naturresurser i bilaterala, multilaterala och globala avtal.

Min fråga är: På vilket sätt är det här en höjd klimatambition? Jag skulle också vilja veta var ni tar de här pengarna ifrån.

Anf. 126 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Pengarna tas från den biståndsram som ökar med ungefär 2 miljarder per år inom ramen för att vi satsar på att leva upp till enprocentmålet. Det är ingen tvekan om att det här är en ökning. Det är en fördubbling från 1 miljard till 2 miljarder. Det är också en tydlig viljeinriktning och en tydlig signal om hur vi ser på behovet av att stärka klimatarbetet inom ramen för biståndet. Vi ser sambandet och vi ser att många av de insatser som görs när det gäller miljöpolitiken är av symbolkaraktär. Här handlar det om konkret, riktigt stöd för att minska utsläppen i de länder som är svårt drabbade av klimatförändringarna.

Med all respekt vill jag säga att Miljöpartiet inte alltid vet bäst när det gäller miljöpolitiken. Vi har sett under den senaste mandatperioden att utsläppen inte har minskat. Tvärtom har de legat kvar eller till och med kanske ökat något under den tid som ni har haft ansvar för politiken i Sverige och inte minst för klimatfrågorna.

Miljöpartiet är viktigt för att driva på i klimatfrågorna, men återigen, med all respekt, vill jag säga att vi andra partier också kan ha goda idéer om hur miljöarbetet ska drivas och hur klimatförändringarna ska bekämpas.

Anf. 127 ANNICA HJERLING (MP) replik:

Fru talman! Jag vill ändå stanna kvar lite vid frågan om hur det här kan ses som en ökning. Det är alltså inte en ökning i jämförelse med det förslag som övergångsbudgeten hade, utan det är en ökning i ert perspektiv. Vi ligger fortfarande inom samma biståndsram. I avtalen som jag nämnde har det här funnits som en prioritering under hela förra mandatperioden.

Anf. 128 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Vi kan fördjupa oss i teknikaliteter och ägna oss åt sådant, men jag tycker att det viktigaste är, som jag sa, att vi satsar dubbelt så mycket och höjer från 1 miljard till 2 miljarder. Det ska ses som ett uttryck för en medveten satsning på det här området. Vi vet att det är viktigt, och vi kommer att fortsätta att satsa på att höja anslagen när det gäller klimatfrågan kopplad till biståndspolitik.

Låt oss förenas i detta, och låt oss ta vara på att vi tycker att detta är en god och riktig insats i stället för att söka fel och diskutera detaljer.

Anf. 129 YASMINE POSIO (V) replik:

Fru talman! I sitt anförande lyfter Lars Adaktusson fram Israel och Palestina. Vi i Vänsterpartiet lyssnar dock inte till NGO Monitor vars finansiering kan ifrågasättas. Däremot välkomnar vi rapporten från Human Rights Watch om oegentligheter i Palestina och i Israel. Den har delvis tillkommit tack vare svenskt bistånd. Kritiken är allvarlig, och Sverige

måste i alla relationer med både den palestinska myndigheten och Israels regering framföra kritik mot de övergrepp som har begåtts.

Därför har även vi i Vänsterpartiet när vi har besökt Israel och Palestina och träffat både palestinska och israeliska politiker lyft fram detta. Samtidigt får vi inte glömma proportionaliteten i denna konflikt. Det är inte jämberdiga parter. Palestina är antingen ockuperat eller kringskuret.

När, Lars Adaktusson, kommer vi att höra dig kritisera Israel? I rapporten riktas även stark kritik mot deras ockupation av Västbanken och isolering av Gaza. När får vi höra Lars Adaktusson nämna Israels kränkningar av mänskliga rättigheter? Exempel på sådana är när militären använder prickskytte mot personer som inte utgör ett militärt hot eller när bosättningarna tar vatten i början av källan så att de kan producera sitt vin till export medan palestinierna blir utan vatten och inte kan odla mat eller utfodra sina djur.

Human Rights Watchs rekommendationer är bland annat att inte handla med bosättningar eller israeliska företag som är verksamma i bosättningar. Hur ställer sig Lars Adaktusson till dessa rekommendationer?

Anf. 130 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Yasmine Posio!

Det här är ett viktigt område. Det är bra att Human Rights Watchs rapporter nämns. Det är bra att Vänsterpartiet tar larmrapporterna om tortyr, fängslanden och allvarliga brott mot mänskligheten på allvar. Men jag har aldrig hört er från Vänsterpartiet säga att ”vi ska ta konsekvenserna av vad de allvarliga brotten mot mänskliga rättigheter innebär”. Ni säger att ni tar upp det och att ni diskuterar det. Men det händer ingenting.

I Vänsterpartiets värld kan uppenbarligen en genomkorrumpad politisk ledning förfölja sin egen befolkning, bryta mot mänskliga rättigheter, fängsla människor, tortera människor som har en annan uppfattning och systematiskt sprida antisemitism och hat mot Israel. Ni vill ändå inte göra någonting när det gäller det svenska biståndet.

Det räcker inte att säga att ni talar med palestinierna. Den här ledningen fortsätter hela tiden med sin destruktiva politik. Uppenbarligen har varken ni eller den rödgröna regeringen något inflytande i frågan.

När kritiserar jag Israel? Det gör jag ofta. Det finns anledning att kritisera den israeliska regeringen, till exempel för bosättningspolitiken, vilket jag har gjort vid ett flertal tillfällen.

Att kritisera Israel är inget som helst problem. Israel är en demokrati. Om man vill lyssna på kritik mot Israels politik ska man besöka det israeliska parlamentet. Där är det tuffa tongångar. Där får regeringen kritik.

Anf. 131 YASMINE POSIO (V) replik:

Fru talman! Den kritik mot Israel som Lars Adaktusson säger sig framföra har jag ännu inte hört, vare sig i utskottet eller här i kammaren. Men det kanske kommer så småningom. Däremot har man hört oss lyfta upp kritiken mot Palestina här i kammaren.

Det är ändå lite fascinerande; all kritik som lyfts fram är nämligen inte sprungen ur Human Rights Watchs rapporter. Den kommer även från NGO Monitor. Där går det faktiskt att ifrågasätta riktigheten i kritiken.

Samtidigt är proportionaliteten trots allt inte densamma, eller hur? De är inte jämbördiga parter i en konflikt. Israel ockuperar och isolerar Palestina på ett sätt som inte följer de mänskliga rättigheterna.

Prot. 2018/19:31

17 december

Internationellt bistånd

Anf. 132 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! I fråga om proportionaliteten har Israel sedan det grundades för 70 år sedan varit omgivet av diktaturstater och terroristorganisationer med ett enda mål: att utplåna staten Israel. Runt Israel lever i dag en halv miljard människor i diktaturstater. Alla världens stora terrororganisationer finns vid Israels gränser. Om inte det är en utsatthet lika stor som den palestinska vet jag inte vad.

Den bristen på insikt säger möjligen mer om Vänsterpartiets verklighetsuppfattning än om hur verkligheten egentligen ser ut. Israels utsatthet har varit ett faktum från dag ett, sedan Israel grundades.

När det gäller biståndet är det en sak att ta avstånd. Men vad gör ni, Yasmine Posio? Vilka är slutsatserna av er kritik? Inga alls än så länge, tyvärr.

(Applåder)

Anf. 133 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Ansvar för de allra flesta flyktingar i världen vilar på FN:s flyktingorgan UNHCR. Flyktingarna definieras enligt 1951 års Genèvekonvention. Det finns dock en grupp som skiljer sig från alla övriga. Det är 5,4 miljoner palestinier i Jordanien, Libanon, Syrien, Gaza, Judeen och Samarien. Dessa är registrerade som flyktingar enligt Unrwa.

Unrwa är en FN-organisation som många gånger har kritiserats starkt för korruption och för sitt antiisraeliska och antisemitiska utbildningssystem. Förra året avslöjade den icke-statliga organisationen UN Watch Unrwa-anställdas antisemitism och våldsbejakande extremism. Det föranledde mig att ställa en fråga till biståndsministern angående Sveriges stöd till organisationen, vilket då uppgick till hela 370 miljoner svenska kronor.

Svaret från Isabella Lövin var: ”Regeringen har därmed fullt förtroende för att UNRWA och dess personal kan utföra sitt viktiga mandat, och ser ingen grund för att ifrågasätta UNRWA:s opartiskhet.” Detta svarade hon trots att 41 namngivna anställda på Unrwa hyllade Hitler, spred antisemitism och gav stöd till terrorism på sina Facebooksidor.

Låt mig ge ett annat exempel. På Unrwa-skolan Tiras Facebooksida kan man hitta bilder på våldsbejakande och antisemitiska teckningar som hänger i ett av skolans klassrum. På en av teckningarna föreställande ett barn med vapen förklaras det på arabiska att skolans elever ska befria landet med sina vapen och med sitt blod. Detta inbegriper enligt den ideologi som lärs ut i skolorna att erövra allt land mellan i öster Jordanfloden och i väster Medelhavet. Israel finns helt enkelt inte på Unrwa-skolornas kartor.

De våldsbejakande budskapen upprepas gång på gång i Unrwas skolor. I stället för att lära sig att sluta fred med den judiska staten lär sig eleverna i Unrwas skolor att hålla konflikten med Israel vid liv.

Annan viktig kritik som förs fram av kritikerna av Unrwa är att oberoende medier, civilsamhällsorganisationer och de stater som finansierar FN-organet Unrwa inte har möjlighet att fritt granska organisationen. All granskning görs i stället internt av FN. Att det finns så dålig transparens

och möjlighet för Sverige att själv oberoende granska Unrwas verksamhet är ett allvarligt problem.

Unrwa bildades för att ta hand om de palestinska flyktingarna efter att arabländerna förlorade sitt anfallskrig mot Israel 1948. De judiska flyktingar i arabländerna som i samband med kriget fick sina hem konfiskerade och tvingades fly gavs ingen större hjälp från omvärlden, medan man skapade Unrwa för palestinerna.

Unrwa understöder palestinier som lever som fullständiga medborgare i bland annat Jordanien men som också styrs av de palestinska myndigheterna. Flyktingstatusen går i arv. Har ni hört? Flyktingstatusen går i arv. Vi är nu inne på fjärde generationen som fortsätter att erhålla flyktingstöd från FN-organet. Ingen annanstans kan någon grupp arva flyktingstatus. Det är sannerligen mycket märkligt då många av dessa palestinier har etablerat sig i andra länder, där de till och med har erhållit medborgarskap. Men enligt Unrwa är de fortfarande flyktingar och erhåller därmed stöd.

Man kan med fog anta, vilket också flera bedömare i Israel och västvärlden gör, att arabvärlden och världssamfundet håller den palestinska flyktingsituationen vid liv för att den ska användas som ett politiskt vapen.

I detta spel deltar Sverige, genom sina stora bidrag av skattemedel. Den nu före detta utrikesministern Margot Wallström utlovade nyligen nya miljarder till Unrwa. Dagen efter att hennes chef, statsminister Löfven, avsattes av riksdagen tog hon regeringsplanet till New York för att samla in pengar till organisationen. Det skedde tillsammans med bland andra Jordaniens utrikesminister och i närvaro av Islamiska konferensen och Arabförbundet, vilket tidningen Inblick avslöjat.

Redan strax före valet lovade hon att skänka 2 miljarder svenska skattekronor till Unrwa under fyra år. Sverige ska alltså fortsätta skänka pengar till en organisation som gång efter gång kritiserats för korruption, antisemitism och hyllningar av terrorism. Det får vara slut nu.

Socialdemokraterna kampanjar för att stå på rätt sida av historien. Det har ni alla hört. Men den sida de anser är rätt är det nog ingen mer än de själva som vill stå på. Den sida som de har valt att stå på har allt som oftast genom historien varit samma sida som blodbesudlade diktaturer runt om i världen stått på. På den sidan får de stå själva.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation.
(Applåder)

I detta anförande instämde Lars Andersson, Ludvig Aspling, Sara Sepälä och Markus Wiechel (alla SD).

Anf. 134 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Judeen och Samarien – varför detta användande av gammaltestamentliga geografiska Ortsbenämningar? Det skulle jag vilja att du förklarade.

Du riktade kritik mot Unrwa. Ja, det finns säkert saker i deras verksamhet som med rätta kan kritiseras. Men därifrån till att generalisera och säga att hela verksamheten är fel, nej, det håller jag inte med om. Tyvärr finns det ytterligheter på båda sidor i den konflikt som pågår mellan Israel och Palestina. Det finns extrema människor på båda sidor, och de har påfallande lika arbetsmetoder.

Skolelever får använda kartböcker där det andra området inte finns utritat och omnämnt. Det finns propaganda som uppviglar till våld mot motparten och som till och med uppviglar till mord på den andra partens president.

Men ska vi döma alla utifrån en generalisering av de extrema krafterna på bägge sidor? Jag tror inte att det för oss närmare lösningen på konflikten mellan Israel och Palestina.

Åter till min inledande fråga. Judeen och Samarien, varför detta användande av ett gammaltestamentligt språkbruk?

Anf. 135 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Sedan jag kom in i riksdagen har jag gång efter annan motionerat i det här ämnet. Jag har försökt att göra övriga ledamöter lite mer kunniga och framför allt lite mer insatta i vad som händer i Mellanöstern.

Jag har visat på exempel efter exempel där det handlar om spridande av antisemitism och om finansiering av terrorister och deras familjer. En som skjuter ihjäl en israel får per automatik pengar från den palestinska myndigheten.

Den här handlar om hur en myndighet agerar. På institutioner och skolor sprider man med myndighetens vetskap och godkännande antisemitism. Man uppfostrar elever till att känna hat mot Israel och det judiska folket. Det finns givetvis rötägg också på den andra sidan. Precis som Lars Adaktusson sa tidigare förtjänar också Israel ibland att bli kritiserat.

Men jag har inte sett den israeliska myndigheten välsigna det hat som man välsignar på den andra sidan. Trots att jag gång på gång påminner om detta och ställer frågor till den svenska regeringen om varför man inte gör någonting och om varför man fortsätter att pumpa in miljoner efter miljoner, miljarder efter miljarder till den palestinska myndigheten säger man bara att man för dialog och påtalar detta.

Men någonstans får man ju sätta ned foten. De svenska myndigheterna och de svenska skattebetalarna är i dag med och finansierar terrorism och antisemitism. Det är inget som vi kan ställa upp på.

När det gäller begreppen Judeen och Samarien så är det vad dessa områden heter. Därför använder jag de begreppen.
(Applåder)

Anf. 136 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Den israeliska regeringen gör ju sitt till för att underblåsa extremism från det hållet, tyvärr. Det gör man bland annat genom sitt stöd till NGO Monitor. Det är en organisation som med sina starkt vinklade analyser ofta torgförs här i riksdagen av Sverigedemokrater och andra. Det är en organisation som också får stöd från de mest extrema delarna av bösättarrörelsen och som ständigt för fram en högnationalistisk propaganda som ligger ganska väl i linje med den politiska linje som den nuvarande israeliska regeringen har.

Björn Söder säger att det heter Judeen och Samarien. Ja, det heter så i Gamla testamentet, men det är väl inte dagens språkbruk, Björn Söder.

Jag ser fram emot att få höra Björn Söder kritisera övergrepp och annat från den israeliska sidan.

Anf. 137 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Det talades tidigare här om proportionalitet. Kenneth G Forslund kan inte på allvar mena att proportionerna står i paritet med varandra när det gäller den palestinska myndighetens och den israeliska myndighetens agerande. Det är klart att det finns kritik att rikta mot Israel, och det framförs också. Men det är inte alls på samma nivå.

Det är ju inte så att Israel hyllar terrorism och terroristdåd som dödar oskyldiga barn, kvinnor och män. Det gör den palestinska myndigheten. Den finansierar och hjälper människor som begår dessa övergrepp. Den kallar dem för martyrer. Det är en stor skillnad.

Israels myndighet uppviglar inte till hat mot araber. De araber som bor i Israel har samma rättigheter och skyldigheter som israelerna, judarna. Det har de inte på andra sidan. Det är till och med så att judar inte får åka in i Palestinakontrollerade områden eftersom det är med fara för sina liv.

Proportionaliteten är inte densamma. Här handlar det om stora skillnader.

(Applåder)

Anf. 138 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Tack för en bra debatt! Det är klart att vi människor har ett inneboende ansvar att hjälpa andra människor i hela världen, inte som svenskar och inte som européer – man kan kalla sig för vad man vill. Vi har som människor ett ansvar att hjälpa andra människor i hela världen.

Sverige är tyvärr ett litet land med begränsade resurser även om vi har och ska ha en ambitiös politik. När det kommer till bistånd krävs det att vi också vågar prioritera och lägga pengar där de gör skillnad. Vi ska använda pengarna till sådant som är bra och inte till sådant som är dåligt.

I Liberalernas budgetförslag väljer vi att stärka de fria journalisternas utbildning samtidigt som vi minskar på den informationskampanj som Sida driver mot våra egna svenskar.

Det finns skarpa skiljelinjer i svensk politik när det kommer till demokrati. Jag och Liberalerna tror att man behöver stärka demokratiarbetet i hela världen. Biståndet bör gå till att stärka och säkra demokratin. Demokrati är det som säkerställer en utveckling på det ekonomiska området, att lyfta människor ur svält, att stoppa krig, att stärka internationella relationer och att säkerställa en bättre klimatpolitik för framtiden.

Det är mot den bakgrunden sorgligt att se att den tidigare regeringen har fortsatt att ge pengar till Tanzania där det begås hetsjakt på homosexuella. Samma parti har varit vid makten i 40 år. Det är nästan bara Socialdemokraterna i Sverige som har haft en så lång regeringsperiod. Då kan man undra om Tanzania är en demokrati – naturligtvis inte.

Man har fortsatt att ge pengar till Rwanda där det finns förtryck och icke-demokrati.

Man har fortsatt att ge pengar till Palestina. Man har pumpat in pengar i palestinska områden.

Fru talman! Jag och Liberalerna är kritiska till detta. Det är klart att det ekar falskt när Socialdemokraterna och Vänsterpartiet gång på gång säger att man vill se en lösning på konflikten mellan Israel och Palestina. Samtidigt pumpar man in pengar i de palestinska områdena. Vi vet att den palestinska myndigheten understöder förtryck av hbtq-personer och hbtq-rättigheter. Den palestinska myndigheten drar in på demokrati. Det finns

ingen positiv demokratiutveckling. Vi vet att man sanktionerar terrorism av olika slag mot israeler.

Samtidigt som man gör detta har man bränt alla sina relationer till den israeliska staten. Man erkände Palestina trots att man inte har pekat ut ett område, ett folk och ett våldsmonopol så som folkrätten föreskriver. Man har gång på gång gjort saker som har bränt de diplomatiska broarna med Israel.

Fru talman! Jag undrar hur seriös man är med ambitionen att nå ett slut på konflikten när man samtidigt som man bränner sina diplomatiska kontakter pumpar in pengar som går till bland annat terrorism, våldspropaganda, kränkning av hbtq-rättigheter och att se till att demokrati inte införs.

Fru talman! Det är uppenbart att ett demokratibistånd värt namnet behövs. Det är också uppenbart att den regering vi nyss har haft har misslyckats på punkt efter punkt. Den har inte bara misslyckats med att stärka demokratin utan har dessutom gett pengar till en icke-demokrati och har finansierat det som leder till terrorism och våld mot demokratier.

Fru talman! Jag hoppas att vi kommer att kunna nå konsensus i denna sal framöver med att använda skattepengar och biståndspengar som vi rätteligen lägger. Men vi måste använda dem till sådant som är bra och inte sådant som är dåligt. Vi måste använda dem till att stärka demokrati och inte till att finansiera till exempel den palestinska myndigheten och dess propagandamaskineri för terrorism.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 6 Internationell samverkan

Utrikesutskottets betänkande 2018/19:UU1
Utgiftsområde 5 Internationell samverkan (prop. 2018/19:1 delvis)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 139 KENNETH G FORSLUND (S):

Fru talman! Jag vill börja med att hänvisa till det jag sa inledningsvis i debatten om utgiftsområde 7 när det gäller det jag anser är ett dubbelt förhållningssätt hos de fyra borgerliga partierna.

Fru talman! Moderaterna och Kristdemokraterna har med stöd av Sverigedemokraterna fått igenom sitt förslag till budgetramar. När det gäller utgiftsområde 5 Internationell samverkan är det dock ingen skillnad mellan den ram som expeditionsregeringen föreslagit och den som beslutades om här i kammaren förra veckan.

Fru talman! Vi socialdemokrater deltar inte i beslutet, då det samlade förslaget till budgetramar i expeditionsregeringens budget röstades ned förra veckan.

Det har sedan dess varit bråda tider i riksdagens utskott med att forma utgiftsområdesbudgetar, så även i utrikesutskottet. Även när det gäller

Prot. 2018/19:31
17 december

Internationellt bistånd

*Internationell
samverkan*

detta utgiftsområde vill jag tacka för den öppenhet och lyhördhet som ni i Moderaterna och Kristdemokraterna har uppvisat i diskussionerna i utrikesutskottet och att ni har tagit till er av de synpunkter som förts fram.

Anf. 140 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Med anledning av den rådande politiska situationen och att vi tvingas senarelägga både justering av och debatt om detta utgiftsområde var vi i utskottet överens om att vara sparsamma med talartiderna.

Jag vill av respekt för detta endast framföra att Sverigedemokraterna inte deltar i beslutet i detta utgiftsområde eftersom vår föreslagna ram ligger högre än den av riksdagen antagna. Jag hänvisar till det särskilda yttrande som vi har fogat till betänkandet där våra särskilda satsningar på Svenska institutet och det nordiska samarbetet framgår.

Anf. 141 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! I dag och de kommande dagarna lär en diskussion föras om huruvida en riksdag har rätt att lägga ett annat budgetförslag än övergångsregeringens. Vi ska kanske inte trötta ut kammaren genom att ännu en gång föra de principiella resonemangen kring det. Min egen syn är att en riksdag inte är av övergångskaraktär, utan vi är sedan september en vald riksdag och har därmed rätt att lägga de förslag vi vill.

Fru talman! Inom detta område är det precis som socialdemokraten Kenneth G Forslund sa – här finns inga stora skillnader. Ska vi vara väldigt ärliga finns det inga skillnader alls, vare sig i nivå eller i fördelning. Därför finns det ingen större anledning att föra en djupare diskussion om det.

Det är inte samma sak som att det inte finns stora sakpolitiska skillnader. Detta kommer säkert att visa sig under kommande månader och år, beroende på vilken regering vi får. Jag hoppas naturligtvis, fru talman, att mitt parti kommer att representera regeringssidan på samma sätt som jag utgår från att de rödgröna partierna tror att de kommer att göra det. Vi får utifrån utfallet föra den sakpolitiska debatten kring detta.

Avslutningsvis vill jag i detta mitt sannolikt kortaste inlägg någonsin i kammaren också uttrycka ett tack varmt tack till utskottets alla ledamöter för en konstruktiv ton som vi ändå har haft under året inklusive detta betänkande. Jag vill även uttrycka ett tack till personal och medarbetare på kansliet som ibland på grund av omständigheterna får arbeta extra intensivt och hårt.

Jag yrkar härmed bifall till utskottets förslag till beslut och tackar ledamöterna och kansliets personal.

Anf. 142 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! I utskottets ställningstagande till utgiftsområdet Internationell samverkan, som vi nu behandlar, heter det: ”Sverige ska vara en stark röst för fred, frihet och försoning.”

Sveriges engagemang ska styras av resultatfokus. Med den situation som råder i stora delar av världen är det arbetet viktigare än på många år. Det handlar om allt från kriget i Syrien, den humanitära krisen i Jemen, den ökade konfliktnivån i stora delar av Mellanöstern och den ryska aggressionen mot Ukraina.

Denna osäkra värld ställer krav på Sverige som internationell aktör och understryker vikten av en värderingsbaserad utrikespolitik. Sverige ska alltid prioritera mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

Jag vill också säga – och det är viktigt i just denna debatt – att den centrala arenan för svensk utrikespolitik är Europeiska unionen. EU:s styrka ligger i den gemensamma värdegrunden och i den historiska förmågan att åstadkomma fred och överbygga motsättningar.

Att EU:s medlemsländer talar med en röst i just utrikespolitiken är oerhört viktigt. Utan enighet blir Europas länder aktörer i marginalen. Utan ett närmare utrikespolitiskt samarbete minskar också Sveriges möjligheter att påverka och göra skillnad. Agerar inte EU agerar någon annan. Det uppstår inget vakuum. I avsaknad av gemensam europeisk politik har vi sett detta när det handlar om länder som Ryssland, Kina och Turkiet. De har flyttat fram positionerna. Inte minst i Mellanöstern ökar de sitt geopolitiska inflytande.

Tyvärri försvagas därmed arbetet för demokratiska reformer, frihet och mänskliga rättigheter. En liknande dystert utveckling ser vi också i länder som Iran, Kuba och Belarus.

Fru talman! Med grundläggande värderingar om människovärde, frihet och demokrati får vi aldrig kompromissa. När dessa värderingar i dag utmanas av auktoritära regimer och våldsbejakande rörelser är det mer angeläget än tidigare att gemensamt arbeta för fred och säkerhet. Det gör vi inom ramen för EU. Vi gör det genom att stärka samhörigheten med våra nordiska och baltiska grannländer. Vi gör det också genom att fördjupa samarbetet med de västliga demokratiernas försvarsallians, Nato.

Jag yrkar härmed bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 10.)

§ 7 Försvar och samhällets krisberedskap

*Försvar och samhällets
krisberedskap*

Försvarsutskottets betänkande 2018/19:FöU1
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (prop. 2018/19:1
delvis och skr. 2017/18:290)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 143 CLASGÖRAN CARLSSON (S):

Fru talman! Låt mig börja med att understryka att Socialdemokraterna väljer att avstå från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 6. Vi har lämnat våra synpunkter i ett särskilt yttrande. I övrigt yrkar vi bifall till utskottets förslag i betänkandet. Det är alltså försvarsutskottets betänkande 1 *Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap*.

Fru talman! Svensk försvarsmakt utvecklas i en positiv riktning. Vi stärker den operativa förmågan i våra krigsförband, och vi stärker den samlade förmågan i totalförsvaret. Det är ett omfattande och målmedvetet arbete som har krävt en grundlig omprövning av tidigare fattade beslut. Det är beslut som visat sig bygga på felbedömningar, en naiv syn på omvärldsutvecklingen och en orealistisk syn på hur man återuppbygger förmåga.

Historien är i stora stycken beklaglig, men den har lett fram till den situation vi har i dag och som vi här och nu måste hantera. Åtta år med borgerligt styre var inget som löste problemen. Men det ska i ärlighetens namn sägas att många försvarspolitiker från många olika partier har ett stort ansvar för den förda politiken sedan murens fall. Nedrustningen av det militära försvaret och, kanske ännu mer, det civila försvaret gick för långt. Det är priset för det som vi betalar i dag.

Under de senaste fyra åren har tre huvudinriktningar varit i fokus för den förda försvarspolitiken:

- att öka den svenska nationella militära förmågan
- att med utgångspunkt från en militärt alliansfri position fördjupa våra internationella samarbeten bi- och multilateralt
- att utveckla ett totalförsvaret anpassat till moderna förhållanden.

Fru talman! Om vi ska klara av att fullfölja det trendbrott som nu inletts måste vi komma ihåg dels var någonstans vi kom ifrån, dels att det inte finns några enkla lösningar eller snabbspår. Det är tillsammans vi måste klara denna utmaning. Det handlar om ett långsiktigt och uthålligt samspel där många krockar arm – riksdag, regering, landsting, kommuner, näringsliv, organisationer, Försvarsmakten, civila myndigheter och det svenska folket. Det är det som gör att vi steg för steg tillsammans bygger upp den samlade försvarsförmågan igen. Det är tillsammans som vi klarar denna utmaning.

Det som kommer att avgöra resultatet är förmågan att prioritera. Att enbart ropa efter högre anslag kommer inte att lösa problemen. Det är de konkreta åtgärderna som är det intressanta. Det är förmågan att välja vilka åtgärder som ska vidtas och när de ska vidtas som kommer att lösa problemen. Att ägna sig åt budgivning om alltmer resurser kommer inte att lösa problemen. Det är viktigt att vi vet vad pengarna ska användas till och att det finns personal och andra resurser så att tillförda medel kan användas på bästa sätt. Det är så vi får ett effektivt resursutnyttjande.

Vi har ständigt nya ekonomiska utmaningar att ta itu med. För Försvarsmakten kan det handla om allt från fördyringar i materielprojekt till valutakursförändringar eller andra oförutsedda händelser. Såväl inom Försvarsmakten som inom politiken måste det finnas en förmåga att hantera situationer som dessa. Även om vi nu tillför nya resurser och bygger ny förmåga kommer inte resan att bli enkel. Problemen finns där, och nya problem lär tillkomma. Dessa måste hanteras. Vi kan och ska vara stolta över det som har uppnåtts hittills, men vi kan definitivt inte vara nöjda.

Fru talman! Utmaningarna inför framtiden är stora. Dels handlar det om det säkerhetspolitiska läget som helhet. Dels handlar det om det uppbyggnadsarbete som vi nu är inne i. Vår ambition är att det som nu inletts genom tre försvarsöverenskommelser ska fortsätta i samverkan. Breda

riksdagsmajoriteter är en stabil grund i förhållande till Försvarsmakten, men det är också en viktig signal till omvärlden.

Hur ser då vi socialdemokrater på situationen i riksdagen denna dag i december 2018? Låt mig först konstatera att det ser ut som om vi har ett läge där 92 av kammarens 349 ledamöter kommer att stå bakom förslaget i betänkandet om försvar och samhällets krisberedskap – 92! Det står i skarp kontrast mot de ambitioner som funnits om breda överenskommelser framför allt inom försvars- och säkerhetspolitikens område.

Fru talman! Låt mig understryka att övergångsregeringens förslag till budget inom detta utgiftsområde håller sig inom det regelverk som gäller en övergångsregerings möjlighet att lägga fram förslag för riksdagen.

Ingen, vare sig i denna kammare eller någon annanstans, kan på allvar tro att detta skulle vara en socialdemokratiskt ledd regerings förslag om den hade fått riksdagens mandat att lägga fram en budget utan begränsningar till följd av detta regelverk.

Fru talman! Ingen, vare sig i denna kammare eller någon annanstans, kan på allvar tro att de senaste årens breda överenskommelser med alltmer pengar till försvaret skulle mynna ut i ett förslag från en socialdemokratiskt ledd regering med i princip oförändrade ramar.

Nej, fru talman, alla här i kammaren och utanför vet att en socialdemokratiskt ledd regering skulle ha fortsatt återuppbyggnaden av vår gemensamma militära förmåga – med breda överenskommelser i denna riksdag, med höjda anslag och genom att alla goda krafter krokas arm.

(Applåder)

Anf. 144 BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag om anslag inom utgiftsområde 6 för 2019 och förslag om beställningsbemyndiganden. Utskottets förslag innebär delvis bifall till anslagsförslagen i regeringens budgetproposition, delvis bifall till 15 av Moderaternas och Kristdemokraternas yrkanden i denna del och att riksdagen anvisar anslagen inom utgiftsområdet enligt utskottets förslag i bilaga 4 med de anslagsvillkor som utskottet har angett.

Från Moderaterna finns också två reservationer. Den ena tydliggör målet att försvarsanslagen ska höjas till 2 procent av bnp inom en tioårsperiod, och den andra rör Försvarsmaktens uppgift vid civila kriser. Vi står givetvis bakom båda, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 2.

Utskottet behandlar också regeringens skrivelse om anskaffning av medelräckviddigt luftvärn i betänkandet och tre följdmotioner. Vi har även följt upp regeringens resultatredovisning till riksdagen, och vi lägger stor vikt vid att resultatredovisningen i budgetpropositionen gör det möjligt för utskottet att bedöma hur utvecklingen ser ut på olika områden i förhållande till de 15 mål som riksdagen har beslutat.

Vidare avstyrker utskottet regeringens förslag om att bemyndiga regeringen att under 2019 besluta om export av JAS 39 C/D genom upplåtelse och överlåtelse av materiel. Vi tycker att det är viktigt att riksdagen får ha ett ord med i laget. Utskottet föreslår också ett tillkännagivande om reviderade investeringsplaner för Försvarsmakten och att regeringen bör redovisa livscykelkostnaden för det medelräckviddiga luftvärnssystemet Patriot.

Fru talman! Denna höst liknar ingen annan i riksdagen. Det har gått månader sedan valet, och vi har fortfarande en övergångsregering. Hur länge vi får vänta på en lösning vet ingen av oss i dag.

Men vi har riksdagen. Det finns viktiga verksamheter utanför det här huset, och det finns åtaganden att hantera. Med all respekt för övergångsregeringens arbete med övergångsbudgeten: Den hanterar inte och kunde kanske inte hantera tämligen akuta anslagsproblem.

Jag noterar att S, MP och V ändå tycker att det räcker och att vi ska vänta. Det är viktigare att få en regering än att se till att verksamheterna fungerar. Vi gör en annan bedömning, vilket också är skälet till att Moderaterna och Kristdemokraterna har lagt ett gemensamt förslag. Vi ser att det är nödvändigt och viktigt.

För försvarets del har vårt budgetförslag stor betydelse. Utan det tillskott på nära 3,9 miljarder kronor nästa år, som nu kommer att ges, hade det till exempel blivit neddragningar, inställda övningar och ytterligare problem när det gäller att behålla personal och rekrytera.

I ett läge när flertalet partier ändå varit överens om inriktningen framåt hade konsekvensen inte bara varit ett stopp utan ett rejält kliv tillbaka, detta i en tid när vi vet att osäkerheten i vår omvärld ökar och behovet av ett starkare totalförsvar är uppenbart.

Man kan prata vackert om detta, och jag tyckte att ClasGöran Carlsson gjorde det. Jag delar helhetsbedömningen att det är väldigt många olika faktorer som måste komma på plats, att det finns stora problem och allt det här. Men om det är på det sättet kan vi inte ställa oss i en situation där vi kanske tar månaders kliv tillbaka i den bräckliga uppbyggnadsfas där vi befinner oss. Försvarsmakten har varit väldigt tydlig med de konsekvenser som blir om man inte agerar, och vi tycker att det är viktigt att lyssna på detta.

Vi tillgodoser i huvudsak Försvarsmaktens budgetäskande, men vi är väldigt tydliga med att vi tar Statskontorets, ESV:s och andras rapporter om problem på allvar när det gäller ekonomistyrning, planering, transparens med mera. Det finns flera förslag som absolut måste följas upp och komma på plats, och vi är bekymrade över kostnadsutvecklingen när det gäller försvarsmaterial och en hel del annat. Det är lite av en gökunge som riskerar att putta allting annat ur boet, och det här är ett problem som vi alla måste slåss för att hantera.

Vårt förslag innebär också, och det är viktigt med tanke på helheten, tillskott till närliggande myndigheter, Försvarets radioanstalt, Rekryteringsmyndigheten, Försvarets forskningsinstitut och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, också detta viktiga pusselbitar när det gäller att göra det svenska totalförsvaret starkare.

Fru talman! Sverige är värt att försvara. Vårt land är stort och vackert, även på vintern, och ger oss medborgare en levnadsnivå som många i vår omvärld avundas. Det senare har generationer skapat genom sitt arbete. Vår uppgift är att förvalta och utveckla Sverige. Vi ser revor i trygghetssystemen, och det finns problem som vi måste lösa. Men försvaret av vårt land, vår frihet och inte minst vårt öppna samhälle och vår demokrati – som vi firar i dag – är kanske vårt allra viktigaste åtagande. Det kräver kunskap, en levande debatt, mod och kreativitet, och det kräver resurser och anslag till de verksamheter som ska försvara oss mot yttre hot.

Vi i Moderaterna och Kristdemokraterna har lagt våra förslag just med den utgångspunkten. Vi försöker att ta vårt ansvar för att säkerställa att den förstärkning av svenskt försvar som vi tror är nödvändig också kommer på plats och att vi inte tar ett steg tillbaka i de små steg som nu har tagits efter många år av neddragningar och problem.
(Applåder)

Anf. 145 CLASGÖRAN CARLSSON (S) replik:

Fru talman! Till väldigt stor del skulle jag kunna instämma i vad Beatrice Ask säger i sitt anförande, och jag understryker återigen att det är viktigt att vi så långt det är möjligt är överens om de försvars- och säkerhetspolitiska beslut som fattas.

Med det sagt kan jag också säga att jag inte hade planerat att begära replik på Beatrice Ask, och jag gör det egentligen inte heller mot bakgrund av något som Beatrice Ask sa. I stället var det någonting som jag tog del av i medierna i helgen, där en av Beatrice Asks kollegor i den moderata riksdagsgruppen i en debattartikel uttryckte sig, i alla fall i mina ögon, en bit ifrån vad som är rimlig måtta och sans.

Jag citerar från artikeln: "Socialdemokraterna och den rödgröna regeringen valde att inte göra några satsningar på försvaret i sin övergångsbudget, trots kunskap om de ekonomiska behov som Försvarsmakten har för att upprätthålla svensk försvarsförmåga. Ett osäkert politiskt läge och svårigheter att bilda regering kan inte vara en ursäkt för att äventyra vårt lands säkerhet."

Mot bakgrund av det regelverk som jag vet att både Beatrice Ask och flera andra moderata och borgerliga ledamöter av den här kammaren står bakom, nämligen att en övergångsregering ska vara försiktig med att lägga nya förslag som kostar pengar i budgeten, är det då rimligt att som moderat riksdagsledamot påstå att övergångsregeringen äventyrar Sveriges säkerhet? Hur ser Beatrice Ask på det uttalandet?

Anf. 146 BEATRICE ASK (M) replik:

Fru talman! Jag tänker inte stå i talarstolen och recensera några riksdagskollegor över huvud taget, vare sig de är moderater eller något annat. Det är många av oss som ska vara försiktiga med orden.

Jag har respekt för att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet gör en väldigt formalistisk tolkning av regelverket. Jag utgår också från att det svider ganska hårt, eftersom ClasGöran Carlsson med flera ändå säger att man vill se förstärkning.

Jag kan beklaga att ni inte drog den slutsats vi drog, för det får allvarliga konsekvenser om man skjuter upp övningar, om man får svårigheter med rekrytering och gör alla de här sakerna som blir konsekvensen om övergångsbudgeten skulle gälla. Det innebär ett väldigt avbräck i det sköra arbete som pågår.

Jag vet också att i politik är väldigt få nyansernas mästare. Jag köper gärna att man ska vara försiktig med orden. Jag säger själv dumheter mellan varven i stridens hetta och när jag känner väldigt starkt. Det är viktigt att se detta.

Jag tar också ClasGöran Carlsson på orden när han säger att Socialdemokraterna är beredda att säkerställa att vi får förstärkningar och en förbättring. Det kommer att bli nödvändigt. Jag sitter i Försvarsberedningen,

liksom flera här i salen. Vi vet vilka utmaningar som finns och vad som måste hanteras. Det kommer inte att bli enkelt, men jag är alldeles tvärsäker på att de medel som nu kommer försvaret till del kommer att kunna användas på ett vettigt sätt till något som faktiskt var intentionerna med den överenskommelse vi gjorde 2015. Det är det centrala för min del.

Anf. 147 CLASGÖRAN CARLSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Beatrice Ask – jag uppfattar det trots allt som en markering mot den sortens uttalanden.

Återigen: Min bedömning är att vi förmodligen hade legat väldigt nära varandra i slutsatserna om vi inte hade varit bakbundna av regelverket kring övergångsregeringens möjligheter. Jag tror definitivt att vi hade hittat en betydligt bredare lösning i utskottet även när det gäller anslagsfördelningen.

Med detta sagt tror jag att det är viktigt att vi gemensamt ser till att hålla oss inom mått och sans när det gäller uttalanden kring det säkerhetspolitiska läget och utvecklingen för vårt gemensamma försvar.

Anf. 148 BEATRICE ASK (M) replik:

Fru talman! Låt mig säga så här: Den här hösten har inte varit lik någonting annat. Det är väldigt stökigt. Vi har faktiskt inte särskilt mycket praktiskt att hålla oss i. Men vi har inte en övergångsriksdag. Jag tror att vi ska träna oss i att testa musklerna och att faktiskt göra det som är rätt. Det kommer att kräva många diskussioner över partigränser, i partier och annat.

Det är besvärligt. Det är väldigt lätt att vi fastnar i att så här kan vi inte göra och låt oss vänta och så vidare. Men verkligheten väntar inte. Pondera att det tar fyra fem månader innan vi får en regering på plats – vad gör vi då?

Vi måste i den här salen fundera över vad vi med vårt mandat kan göra för att bringa saker någorlunda i ordning, och det säger jag med den långa erfarenhet jag har av riksdagsarbete. Detta är oprövad mark. Vi har inte gjort det tidigare. Men om man har en säker ideologisk kompass och vet vad man vill brukar det kunna hanteras. Vi får fortsätta att slita i försvarsutskottet.

Anf. 149 ROGER RICHTOFF (SD):

Fru talman! När det gäller utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap stöder vi Moderaternas och KD:s budgetförslag. Vi hade ett annat budgetförslag, med drygt 28 miljarder under de tre kommande åren och 7 ½ miljard för 2019. Men det blir i alla fall ett tillskott på drygt 3,8 miljarder, vilket är vad man från Försvarmakten begär för nästa år. Därför blev det naturligt att stödja detta.

Det var lite oroande att KD ville skära ned på försvaret, innan man gick över till att dela Moderaternas uppfattning. Man ville alltså skära ned på försvaret, vilket var mycket oroande. Ledamoten Caroline Nordengrip kommer dock att tala mer om budgeten om senare; jag ska tala om några andra områden som sällan framkommer tillräckligt tydligt.

Jag har uttryckt min oro över bristen på officerare och det så kallade snabbspåret, den nya utvecklingen när det gäller att utbilda officerare. Jag har vid ett tidigare tillfälle talat med ledamoten Oscarsson, och jag tycker

att de är på rätt spår där. Vi kommer i andra sammanhang att tydliggöra detta mer i detalj; framför allt i Försvarsberedningen lämnar vi in ett fullständigt förslag där vi redogör för hur vi ser på den här utbildningen.

Snabbspåret har blivit nästan som en överakademisering i den bemärkelsen att den som har läst en akademisk utbildning – till exempel statsvetenskap under två år, vilket är ett antal poäng – ska kunna tillgodogöra sig detta. Det är fullständigt obegripligt. Krigsvetenskapen som man läser i fem år handlar om helt andra saker. Idén att man ska kunna korta ned utbildningen genom att komma in i yrket med akademiska poäng i filosofisk teori eller någonting annat är ju fullständigt obegriplig.

Jag ber er alla att läsa på noggrant om det sätt som många förespråkar nu, det vill säga snabbspåret. Det kommer att försämra officerarnas kunskaper. Det viktigaste för officeren är väpnad strid och ingenting annat. Det är det absolut viktigaste. Han ska lära sig att leda, skicka folk i döden och dö själv. Det är det viktigaste han har att göra med vapen i hand. Det lär man sig inte om man inte läser de här kurserna. Vi har ingenting emot akademiseringen, men den ska syssla med krigsvetenskap.

En annan oro är att man försöker paketera det här. Om ni läser vissa förslag på Försvarshögskolan ser ni att man vill trycka ihop utbildningen. Officersprogrammen har olika förkortningar, och jag väljer att säga "Karlberg" eftersom många lyssnare då känner till vad jag talar om. Då ska man trycka ned annan, högre utbildning dit ned. Man trycker alltså ihop det här och betar av taktiken, eller krigsvetenskapen, och så är det klart. Fan, det är inget Excelark, det här!

Fru talman! Oavsett var officeren verkar ingår det att utbilda, leda och planera. Det ingår också stabsarbete, och i stabsarbetet ingår taktik. Det måste hela tiden genomsyra detta. När man har gjort värnplikten går man in på till exempel en plutonchefsutbildning. Sedan går man till Karlberg, och där kan man ju korta ned det ett år om man nu går en plutonchefsutbildning. Man går Karlberg, och sedan kommer man tillbaka och övar. När man har goda vitsord från att ha övat i sitt förband, truppslagsvis, går man upp och övar till kompanichef. Då läser man kompanichefskursen. Sedan går man tillbaka till förbandet och övar i den befattningen i ett eller två år. Med goda vitsord blir det bataljonschefs kurs – det har helt andra förkortningar och beteckningar än dem jag nu använder – och därefter går man ned till förbanden. Man övar i krigsförbanden och övar i sin roll.

Hela tiden finns det truppföring och trupputbildning med i detta – att leda och planera. Det snurrar hela vägen. Man kan inte tenta av detta. Det går inte att, som vissa officerare gjorde, säga: "Specialistofficeren ska sköta utbildningen. Officeren ska inte kunna trupputbilda. Det gör specialistofficeren." I så fall är det ju bättre att han är plutonchef, eller hur? Det här är ett annat system, inte det som är väl beprövat i Sverige under alla dessa år.

Sedan 60-talet har det ansetts vara ett krav att officeren som ska studera vidare vid högre operativ kurs måste ha genomgått bataljonchefsutbildningen med goda vitsord. Det är man på väg att ta bort. Man har lagt ned den. Jag vill bara göra er uppmärksamma på detta, och boken jag håller upp nu – *Från yrke till profession* av Berndt Brehmer – borde alla som sitter i försvarsutskottet läsa. Det är en bibel att läsa. Den är viktig.

Jag släpper det ämnet nu och går över till anskaffning av medelräckviddigt luftvärn. Där har vi som ni vet sagt tidigare att köpet av Patriot är kasst. Det är en gökunge i försvaret, som alla ni här är ansvariga för. Liberalerna är lite grann undantagna, men i övrigt är ni ansvariga för denna gökunge. Ni har vägrat låta andra komma till försvarsutskottet och föredra alternativa lösningar. Detta får ni också ta budgetansvar för sedan; det kommer att vara en gökunge. Vi har skrivit en motion om att undersöka möjligheten att avbryta detta. Vad kostar det? Så länge det här kostar betydligt mindre än att köpa ett riktigt luftvärnssystem, där svenskt radarsystem kan vara med – CAMM-robotar – kommer vi att fortsätta kämpa för det här. Vi vill utreda detta. Det är det motionen handlar om.

Nu kommer vi till Iris-T. Patriotsystemet duger nämligen inte, utan nu ska vi ha en ny robot: Iris-T. Men den är ju gjord för våra JAS-flygplan – ska vi nu bygga om dem, sätta dem på bandvagnar? Ja! Men vet ni hur den fungerar?

Alla vi politiker måste bli bättre, mer insatta och kunna vara med och diskutera när det gäller alla dessa miljarder av skattepengar. Det går inte att lägga detta i händerna bara på tjänstemännen. De kan ha rätt och jag kan ha fel, men jag vill vara med och diskutera varför – helhetssynen. Iris-T – ja, men vad ska vi ha på korvetterna sedan? Vilket luftvärnssystem ska vi ha på våra krigsfartyg? Har ni tänkt på det? CAMM-robotar? Vilken typ? Vi måste alla kräva att det måste bli bättre.

När det gäller miljötillstånden för skjutfält är det fullständigt orimligt att vi ger i uppdrag att bilda stridsgrupper på Gotland men att de inte får skjuta som de vill. Det är nämligen överklaganden i årtal och miljötillstånd. Här måste vi samlas så att vi får till en ordning. När de får uppdraget att gå till skjutfälten ska de naturligtvis få skjuta. Hur svårt kan det vara? Det har vi också haft uppe tidigare.

Jag ber att få återkomma med ytterligare två minuter i slutet av debatten.

(Applåder)

(TREDJE VICE TALMANNEN: Jag vill påminna ledamöterna om att använda vårdat språk och inte svära i talarstolen.)

Anf. 150 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman och ärade ledamöter! Detta blir min femte debatt med anledning av försvarsekonomi här i kammaren, utöver dem vi har haft tidigare kopplat till inriktningsbeslutet.

Det är intressant att se var vi är i dag, 2018, med ett par veckor kvar till nästa år. Man kan fundera på hur offentlig verksamhet planerar när det gäller ekonomi och även på myndigheternas möjligheter att planera för att genomföra den ekonomi riksdagen bestämmer. Det är oerhört viktigt att ta dessa frågor på största allvar – att ge planeringsförutsättningar och en horisont på både kort och längre sikt. Det handlar om att ge Försvarsmakten och övriga myndigheter som håller på med totalförsvarsverksamhet bästa möjliga förutsättningar att dimensionera och genomföra de åtgärder som nu krävs.

För ungefär ett år sedan presenterade vi i Försvarsberedningen det första delbetänkandet om den civila beredskapen och totalförsvaret. Vi kunde konstatera att utmaningarna i vårt land är enorma när det handlar

om hur detta är dimensionerat och organiserat. Partiernas företrädare i Försvarsberedningen gav en hyfsat samstämmig bild som åskådliggjorde vad som behöver göras de närmaste åren, men också inför nästa försvarsbeslut. Logistiken, infrastrukturen, planeringsfrågorna och beroendet av import av förnödenheter, vacciner, läkemedel och inte minst livsmedel – det finns mycket att reflektera över, planera för och åtgärda för att få en mycket bättre beredskap.

Sedan gick det några månader, och så kom torkan, som höll i sig under en stor del av sommaren. Vi såg hur detta påverkade svenskt jordbruk och livsmedelsföretagande men också skogsföretagandet och skogsbruket. För varje vecka utan regn blev problematiken steg för steg värre och värre.

För att koppla ihop detta: I december presenterade vi Försvarsberedningens rapport, och sedan såg vi hela sommarens utmaningar. Man kan problematisera helheten i den rapporten och fundera igenom hur vi klarar att hantera samhällets kriser, hur robust beredskapen egentligen är och hur vi samverkar militärt och civilt för att möta det oväntade.

Vi ser inte alltid längre fram så att vi är beredda. Det var inte många som kunde förutse sommaren som varit. Då ska vi tala om en militär planering för de närmaste åren. Vad är det som väntar? Under mina år i försvarsutskottet har jag fått lära mig mycket om sårbarheterna, om hur det säkerhetspolitiska omvärldsläget har försämrats, om det oväntade som har hänt och om hur vi har planerat för något annat.

Nu befinner vi oss i ett mycket känsligt läge. Vi genomför försvarsbeslutet från 2015, och vi ser att resurserna inte är tillräckliga. Vi har sett det efter det att vi har kompletterat beslutet två gånger. Nu behöver vi komplettera det ytterligare för de återstående två åren, men också för att lägga grunden inför 2021 och framåt. Annars blir den operativa risken för stor – förmågeglappet ökar, och omvärlden fortsätter att rusta. Vi ser det i Ryssland; vi ser att det är långsiktigt och målmedvetet och att man följer planen. Samtidigt diskuterar vi här att inte gå hela vägen.

Vi måste nu ge de förutsättningar som krävs för att Försvarsmakten ska kunna genomföra det fattade inriktningsbeslutet. Men vi måste också ge planeringsförutsättningar för de kommande fem åren och åren därefter, för det tar tid att återta och bygga förmåga när det handlar om militära frågor.

Därför känns det bra att också Centerpartiet i sin motion har föreslagit de resurser som Försvarsmakten presenterat och som krävs för dessa tre år, även med hänsyn till de minskade medlen. Utifrån övergångsbudgetens förslag behöver nu nämligen mer läggas än vad Försvarsmakten begärde i våras.

Det är också intressant att notera att Sverigedemokraterna stöder ett förslag som är betydligt lägre än vad man tidigare har sagt och även yrkat på här i kammaren och dessutom i år motionerat om. Det är intressant att se hur snabbt det svänger.

Fru talman! Vi har ett ansvar i försvarsgruppen och i de partier som har ingått överenskommelsen från 2015. Vi är överens om att vårda den överenskommelsen. Alla partierna – fem vid det tillfället, och nu fyra – har att följa upp genomförandet. Detta kräver resurser. Jag kan tänka mig att vi ser nya förutsättningar om några månader, när förutsättningarna för 2020 presenteras.

Detta är också en erfarenhet vi bär med oss: hur snabbt det ändras. Vi får förutsättningarna i augusti, och sedan ändras de några månader senare inför kommande år. Därför är också Ekonomistyrningsverkets analys och rekommendationer viktiga att jobba vidare med, för att se hur vi på bästa sätt kan förvalta de medel som anslås.

Behoven inom försvarsområdet är väldigt stora. Vi behöver en personalrekrytering och en personalförsörjning som fungerar över tid. Vi behöver se till att materielen finns, i nuvarande organisation men också i en kommande större. Officersrekryteringen är en oerhört viktig fråga att arbeta med.

Vi måste också se över vilka värden som finns runt om i landet i form av infrastruktur som en gång har byggts för militära ändamål. Detta är oerhört viktiga resurser som vi nu kan ta vara på i kommande försvarsplanering och nyttja tillsammans i militär–civil samverkan för att stärka försvarsförmågan ytterligare i hela landet. Inte minst ser vi hur utvecklingen i Arktis kräver ökad uppmärksamhet i vår kammare och i vårt riksdagsarbete för att vi ska förstå vad som krävs de närmaste åren, när klimatet förändras uppe i norr.

Vi har oerhört stora behov på armésidan – på marksidan. Vi i Centerpartiet betonar i vårt budgetförslag att detta kräver förmågeökning på alla områden. Inte minst behöver vi säkerställa att hemvärnet har de förutsättningar som krävs när det gäller det dagliga, materiel, mörkerseende och andra nödvändiga delar, men också en tydlig målsättning för framtiden.

Under dessa år har vi medverkat till lite drygt 28 miljarder. Vi har valt att sitta kvar vid bordet och förhandla och åstadkomma uppgörelser. Vi ser att det är oerhört viktigt för säkerhetsarbetet och den försvarspolitiska trovärdigheten att vi gör breda överenskommelser, även med längre tidsperspektiv.

Vi har sett att dessa kompletteringar har varit viktiga. Det är inte alltid man ser längre än till horisonten. Vi gjorde vår bedömning 2015, och sedan har vi kompletterat. Nu gör vi ytterligare en bedömning, och det känns bra att få vara med och bidra till att ge förutsättningar för Försvarsmakten och totalförsvaret att ytterligare öka sin samlade förmåga när det handlar om vårt lands försvar.

Fru talman! Jag vill avsluta med att yrka bifall till reservation 4 i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 151 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Först vill jag be om ursäkt om jag svor.

Jag tänker på kommentaren om varför vi stödde förslaget. Vi hade ju betydligt högre krav. Vi fick inte igenom våra egna krav – konstigt nog röstade inte kammaren på vårt förslag. Då fick vi ta det näst bästa alternativet. Det var detta det berodde på.

Jag konstaterar också att detta inte hade gått igenom om inte Centern och Liberalerna hade lagt ned sina röster. Det är lätt att säga: Vi har gått fram med en egen budget, men vi lägger ned rösterna. Ni visste ju att den här budgeten skulle gå igenom då. Det är det ena.

Det andra är: Vad säger Centern om det så kallade snabbspåret, som jag berättade om nyss? Och vad säger ni om det säkerhetspolitiska läget?

Ni skriver om att det kräver en uppbyggnad av försvaret. Om det blir lugnare på andra sidan Östersjön, ska ni då börja avveckla igen? Hur ser ni på detta?

Prot. 2018/19:31
17 december

*Försvaret och samhällets
krisberedskap*

Anf. 152 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Roger Richtoff förvånar mig ändå i dag, när han lyfter vad som har skrivits i hans egen partimotion men ändå tydligt ställer sig bakom ett mycket lägre belopp. Det är första gången vi är på samma nivå när det handlar om försvarsanslag under de år som jag har varit med och debatterat försvarsfrågor.

De närmaste månaderna kommer vi i Försvarsberedningen att göra en gemensam analys av säkerhetsläget. Vi har avsiktligt väntat till slutet av Försvarsberedningens arbete för att kunna få en så uppdaterad och relevant omvärldsbild som möjligt. En hel del är gjort. Vi gav slutsatser i delbetänkandet i december förra året.

Det finns inget som talar emot den bilden. Omvärldsläget fortsätter att förändras. Kriget i Ukraina pågår fortsatt. Den militära upprustningen, inte minst i Ryssland, fortsätter i hyfsat samma riktning som beslutat.

Det är klart att den kommande våren är viktiga månader i Försvarsberedningens arbete för att man ska få ett underlag för rätt prioriteringar i förhållande till omvärldsläget och kunna sätta en tydlig målbild för försvarrets verksamhet 2021–2025, också för personalrekrytering, som Roger Richtoff tar upp i sin frågeställning.

Vi behöver en officersrekrytering som både tillgodoser behovet och också fungerar praktiskt. Vi kommer att diskutera också detta i Försvarsberedningens arbete under de närmaste månaderna. Där har både Roger Richtoff och vi övriga ledamöter i Försvarsberedningen chansen att komma med goda förslag med utgångspunkt i vad vi ser behövs för att få Försvarsmakten att växa de kommande åren, för det behöver ske.

Anf. 153 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Jag tycker att arbetet i försvarsutskottet går väldigt bra. Det är konstruktiva och vänliga samtal, tycker jag. På det här sättet försöker jag trycka på några viktiga punkter som jag tycker att ni ska ta med er och tänka på. Det handlar om officersrekryteringen, snabbspåren, kommande luftvärnssystem och så vidare, som ni tankemässigt måste ta med er in i Försvarsberedningen, som väl kör igång i morgon bitti igen.

Anf. 154 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Behovet av långsiktighet hör också ihop med officersrekryteringen och de modeller som vi behöver utveckla för detta i Sverige. För Centerpartiets del strävar vi i Försvarsberedningens arbete att landa i minst det nordiska genomsnittet när det gäller resurser. Det gör vi för att vi ska klara att utbilda fler, anställa fler officerare och rekrytera fler till Försvarsmaktens olika delar.

När det handlar om tidsperspektivet är vi absolut beredda att se över vad som behöver göras. De närmaste åren finns det en sårbarhet när det gäller personalrekrytering och officersförsörjning. Detta måste finnas med i samma takt som vi nu växlar upp när det gäller försvarsförmågan och också diskuterar hur organisationen ska se ut i sin helhet och i olika delar.

Det kan handla om kompletteringar och kanske också nyetableringar runt om i landet för att stärka försvarsförmågan för svensk del i dess helhet.
(forts. § 11)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 december

NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 december

KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Punkt 1 (Anslag m.m. inom utgiftsområde 1)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

108 för utskottet

54 för res.

141 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 26 S, 59 M, 1 C, 1 V, 20 KD, 1 MP

För res.: 54 SD

Avstod: 63 S, 26 C, 22 V, 18 L, 12 MP

Frånvarande: 11 S, 11 M, 8 SD, 4 C, 5 V, 2 KD, 2 L, 3 MP

Johan Andersson, Marie Axelsson, Marlene Burwick, Johan Büser, Mikael Dahlgvist, Jamal El-Haj, Åsa Eriksson, Thomas Hammarberg, Per-
Arne Håkansson, Kadir Kasirga, Sultan Kayhan, Serkan Köse, Dag Larsson, Hillevi Larsson, Åsa Lindestam, Ingela Nylund Watz, Leif Nysmed, Lawen Redar, Mathias Tegnér, Anna Vikström, Hanna Westerén och Carina Ödebrink (alla S) samt Lotta Johnsson Fornarve (V) och Amanda Palmstierna (MP) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

SfU4 Utgiftsområde 8 Migration

1. utskottet
2. res. (SD)

Votering:

94 för utskottet
54 för res.
154 avstod
47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 12 S, 59 M, 1 C, 1 V, 20 KD, 1 MP

För res.: 54 SD

Avstod: 76 S, 26 C, 22 V, 18 L, 12 MP

Frånvarande: 12 S, 11 M, 8 SD, 4 C, 5 V, 2 KD, 2 L, 3 MP

Johan Andersson, Marlene Burwick, Jamal El-Haj, Thomas Hammarberg, Hillevi Larsson, Ingela Nylund Watz, Leif Nysmed och Anna Vikström (alla S) samt Lotta Johnsson Fornarve (V) och Amanda Palmstierna (MP) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Punkt 2 (Bostadspolitiskt mål)

1. utskottet
2. res. 1 (V)

Votering:

233 för utskottet
23 för res. 1
47 avstod
46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 66 S, 59 M, 54 SD, 27 C, 1 KD, 18 L, 8 MP

För res. 1: 23 V

Avstod: 23 S, 19 KD, 5 MP

Frånvarande: 11 S, 11 M, 8 SD, 4 C, 5 V, 2 KD, 2 L, 3 MP

Marlene Burwick, Teresa Carvalho, Åsa Eriksson, Thomas Hammarberg, Kadir Kasirga, Sultan Kayhan, Gustaf Lantz, Sanne Lennström, Eva Lindh, Magnus Manhammar, Leif Nysmed, Markus Selin och Anna Vikström (alla S) samt Maria Ferm, Maria Gardfjell, Rebecka Le Moine och Åsa Lindhagen (alla MP) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Robert Halef (KD) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 3 (Konsumentpolitiskt mål)

1. utskottet
2. res. 3 (SD)

Votering:

244 för utskottet

54 för res. 3

4 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 59 M, 27 C, 22 V, 20 KD, 18 L, 12 MP

För res. 3: 54 SD

Avstod: 3 S, 1 MP

Frånvarande: 11 S, 11 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 2 KD, 2 L, 3 MP

Kadir Kasirga och Sultan Kayhan (båda S) samt Amanda Palmstierna (MP) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Lotta Johnsson Fornarve (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Punkt 2 (Tullverkets befogenheter och verksamhet)

1. utskottet
2. res. 1 (M)
3. res. 2 (SD)
4. res. 3 (C)

Förberedande votering 1:

54 för res. 2

27 för res. 3

222 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

59 för res. 1

54 för res. 2

190 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

134 för utskottet

61 för res. 1

107 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 23 V, 11 L, 13 MP

För res. 1: 59 M, 2 SD

Avstod: 2 S, 51 SD, 27 C, 20 KD, 7 L

Frånvarande: 11 S, 11 M, 9 SD, 4 C, 5 V, 2 KD, 2 L, 3 MP

Sultan Kayhan (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Maria Arnholm, Gulan Avci, Jan Björklund, Juno Blom, Bengt Eliasson, Joar Forssell, Helena Gellerman, Johan Pehrson, Mats Persson, Arman Teimouri och Allan Widman (alla L) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 3 (Stärkande av Tullverkets befogenheter)

1. utskottet

2. res. 6 (M, C, KD, L)

Votering:

178 för utskottet

124 för res. 6

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 53 SD, 23 V, 13 MP

För res. 6: 59 M, 27 C, 20 KD, 18 L

Frånvarande: 11 S, 11 M, 9 SD, 4 C, 5 V, 2 KD, 2 L, 3 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Biståndsram och anslag inom utgiftsområde 7)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

86 för utskottet

53 för res.

162 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 7 S, 59 M, 20 KD

För res.: 53 SD

Avstod: 82 S, 27 C, 22 V, 18 L, 13 MP

Frånvarande: 11 S, 11 M, 9 SD, 4 C, 6 V, 2 KD, 2 L, 3 MP

Johan Andersson, Jamal El-Haj, Patrik Engström, Åsa Eriksson, Thomas Hammarberg och Hillevi Larsson (alla S) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Lotta Johnsson Fornarve (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Anf. 155 HANNA GUNNARSSON (V):

Fru talman! Ärade ledamöter, och hej till er som lyssnar och tittar!

Vi debatterar nu den del av budgeten som handlar om säkerhet, krisberedskap och försvar. Det ger mig såklart ett gyllene tillfälle att säga några ord om Vänsterpartiets försvarspolitik.

För Vänsterpartiet är den militära alliansfriheten och neutraliteten de absolut viktigaste beståndsdelarna i försvars- och säkerhetspolitiken. Detta är så viktigt att jag kommer upprepa det varje gång som jag får tillfälle.

Vänsterpartiet säger ett tydligt nej till ett svenskt medlemskap i Nato. Vi menar också att världslandsavtalet mellan Sverige och Nato bör rivs upp. I stället för att närma oss en kärnvapenallians bör Sverige markera fredens betydelse genom att skriva under FN:s konvention mot kärnvapen. Vi kommer, tillsammans med de organisationer som driver dessa frågor, varje gång vi får möjlighet att påminna om och kräva att detta avtal skrivs under.

För Vänsterpartiet är det viktigt att Sveriges försvar har en stark folklig förankring. De som deltar i försvarsarbetet ska representera hela befolkningen och ha olika bakgrund, kunskaper och erfarenheter. Vi har alla ett gemensamt ansvar för att möta alla former av hot om de så är klimatrelaterade, kommer från desinformation eller från rasism och extremism. Värnplikten bör framöver innehålla även civila delar och stärka vår beredskap mot natur- och miljökatastrofer. Det är någonting som vi vet kommer att bli mer förekommande i klimatförändringarnas spår.

Vänsterpartiet är ett feministiskt parti. Kvinnors rättigheter och erfarenheter måste alltid ges stor plats även i försvarspolitik. Kvinnor och barn är de som drabbas hårdast under och efter konflikter. Det är därför mycket glädjande att se och höra den senaste månadens alla reportage och diskussioner om kvinnors rättigheter i krig och konflikt med anledning av de mycket värdiga mottagarna av Nobels fredspris.

Fru talman! Politik handlar om att prioritera. Utifrån våra olika ideologier och de olika ställningstaganden vi gör prioriterar vi utgifterna olika i den budget vi nu diskuterar. Som väljare handlar det sedan om att fundera på vad som är viktigast för en själv och sedan välja parti utifrån det.

Vänsterpartiet prioriterar alltid jämlikhet i alla beslut som vi fattar. Varje gång vi gör en budget funderar vi på hur vi kan få maximalt med jämlikhet i Sverige. På vägen dit fördelar vi resurser och pengar från dem som redan har till dem som behöver mer. Av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov.

Den budget som riksdagen beslutade om förra veckan är inte en budget som ger ökad jämlikhet. Det är i stället en budget som innebär nedskärningar i välfärden, en drastiskt försämrad miljö- och klimatbudget och skattesänkningar för dem som redan har stora inkomster. En sådan budget kan Vänsterpartiet aldrig stå bakom. Det spelar roll hur vi prioriterar utgifterna när vi tar fram en budget.

Vänsterpartiet stödde i stället den övergångsbudget som övergångsregeringen hade lagt fram. Vi ser det som det mest logiska att den regering som vi så småningom kommer att få också får lägga fram en budget.

Vänsterpartiet deltar inte i budgetbeslutet, då vi anser att budgeten ska ses som en helhet. Men jag vill att kammaren noterar vårt särskilda yttrande, som vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet, där vi förklarar våra ställningstaganden ytterligare.

Fru talman! Slutligen vill jag lyfta fram och yrka bifall till Vänsterpartiets reservation nr 6 angående anskaffningen av medelräckviddigt luftvärn. Vänsterpartiet anser att vi bör avvakta med detta köp så att en ordentlig analys av köpet och dess kostnader kan göras. Vi är också oroliga för att ett köp av systemet Patriot knyter oss närmare till USA och Nato, vilket vi i Vänsterpartiet inte önskar.

(Applåder)

Anf. 156 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att i likhet med Beatrice Ask yrka bifall till Moderaternas och Kristdemokraternas budgetförslag. Jag vill också yrka bifall till reservation 7 som gäller Försvarsmaktens bredare roll.

Det vi diskuterar i dag, försvaret och vår trygghet, är väldigt viktigt, för vad det ytterst handlar om är att kunna bygga upp ett försvar som kan försvara Sverige mot yttre hot. Det finns otroligt mycket godhet i världen. Men det finns också ondska, och Sverige behöver ett försvar som kan försvara oss. Därför är det mycket viktigt att stärka försvaret.

Vi har ett speciellt läge här i riksdagen eller framför allt vad gäller regeringen som är en övergångsregering och som har lagt fram ett budgetförslag, precis det som man skulle göra. Men vi kan konstatera att det saknar de viktiga tillskott som behövs. Därför är det glädjande att Kristdemokraternas och Moderaternas budgetförslag nu ger de tillskott som behövs och fyller upp de behov som Försvarsmakten själv pekar på.

Fru talman! Försvarsmakten har talat om vad det skulle få konsekvenser om man inte fick de tillskott som behövs, och det skulle få väldigt stora konsekvenser. Det hade betytt en rejäl neddragning av övningar, att man inte hade kunnat skaffa materiel, lastbilar, och det hade varit negativt för uppfyllande av förband. Därför är det viktigt att de här pengarna nu skjuts till. Vi aviserar att pengarna som krävs kommer in både 2020 och 2021.

Vi har ett fortsatt allvarligt läge. Spänningen har ökat. År 2008 angrep Ryssland Georgien, och två av landets provinser är fortfarande ockuperade. Ockupationen av Krim och det pågående anfallskriget mot Ukraina visar att Ryssland ser militära maktmedel som instrument för att nå politiska mål.

Vi ser nu tydligt att det är ett ännu mer spänt och allvarligt läge med den ryska blockering som pågår just nu. Ukraina kan inte komma ut och in med sina fartyg, och det finns besättningar som fortfarande sitter i arrest i Ryssland. Tre ukrainska fartyg med fredliga avsikter blev hindrade av aggressiv rysk militär. Kriget i Ukraina är intet nytt. Regelbundet dör människor i ett krig i Europa igen. Och de proryska så kallade separatisterna är inget annat än Kremels förlängda arm.

Den här konflikten har pågått sedan 2014. Hittills har över 6 000 människor dött mitt i Europa. Ukrainas huvudstad Kiev ligger bara två timmar bort med flyg, och det finns en regering som har delar av landet i krig.

Detta har skapat oro i Baltikum, men jag tror att det också gör att många svenskar känner att det finns stora brister i vårt försvar som behöver rättas till. Det är därför som det är så viktigt att de här tillskotten sker.

Fru talman! Det är värt att påminna om att Kristdemokraterna vill att Sverige går med i Nato. Det är den försvarsgemenskap som står till buds och som vi har ett nära samarbete med. Vi är partner, och det är bra, men vi borde uppgradera oss till en fullvärdig medlem i Nato. Det skulle stärka tryggheten både för Sverige och för våra grannländer.

Samtidigt behöver vi stärka vår egen armé. Där vill vi på tio år se en fördubbling, gå från dagens två brigader till fyra. Det förutsätter att antalet värnpliktiga ökas från dagens 4 000 till åtminstone 8 000.

Vi ser framför oss att det upprättas en brigad i Revinge i Skåne, en i Skövde och en i Boden. Dessutom vill vi se förstärkta stridsgrupper här i Stockholm och på Gotland.

Därutöver ser vi framför oss en brigad norr om Dalälven med uppgift att verka i övre Norrland alternativt i Stockholmsområdet.

När det gäller marinen är det väsentligt att det skapas närvaro på västkusten och att antalet fartyg utökas för att tillåta operationer på ostkusten och västkusten samtidigt. Det är också viktigt att dagens fartyg moderniseras så att de kan uppträda i en modern stridsmiljö. Till exempel måste korvetterna utrustas med luftvärnsrobotar.

Flygvapnet är förstås av yttersta vikt för Sverige. Där är det allra viktigaste att vi kan utöka basystemet så att våra JAS-plan kan spridas och därmed inte bli bekämpade från marken. Det krävs också en utökad basorganisation för flygvapnet så att man kan använda reservflygplatser. Det är också viktigt att antalet JAS Gripen-plan inte minskar utan att vi behåller nivån på 100 plan. Då krävs det att vi använder de JAS Gripen C/D-plan vi har för överskådlig framtid. Det är också viktigt att flygflottiljerna utökas till fyra, vilket betyder att F 16 i Uppsala utvecklas till en komplett flottilj.

Jag vill påminna om det civila försvaret som ju har stora utmaningar. En av dessa är självförsörjningen av livsmedel som är på bottenivå, under 50 procent. Det betyder att här i Stockholm till exempel klarar vi oss i två dygn innan matvarorna är slut på hyllorna. I Sverige som helhet klarar vi oss kanske i sju dygn. Detta ska jämföras med exempelvis Finland där man klarar sig i mer än sex månader. Här är det stora utmaningar som också gäller andra politikområden som jordbrukspolitik. Det måste skapas ett livskraftigt lantbruk. Men vi måste också ha en fördelning som fungerar vid en kris eller i värsta fall ett krig, för det vill ju till att vi ser till att människor inte svälter ihjäl utan att det finns mat att tillgå.

Till sist när det gäller frågan om en bredare roll för Försvarsmakten pekar vi på vikten av att Försvarsmakten kan hjälpa det civila samhället när resurserna inte räcker till. I reservationen pekar vi särskilt på vikten av att Försvarsmakten kan hjälpa till vid bränder.

(Applåder)

Anf. 157 CLASGÖRAN CARLSSON (S) replik:

Fru talman! Jag delar Mikael Oscarssons engagemang och ambitioner för att stärka förutsättningarna för det svenska totalförsvaret. Jag var själv en del av försvarsutskottet mellan 2010 och 2014 och var med och drev på för att stärka de ekonomiska ramarna bland annat för Försvarsmakten.

Jag uppskattar verkligen att Kristdemokraterna var med och träffade den breda försvarsöverenskommelsen 2015. Vad jag däremot inte förstår är utvecklingen det senaste året. Kristdemokraterna lämnade den breda uppgörelsen i augusti 2017, och partiet har därefter drivit iväg någon helt annanstans.

I tal efter tal och tidningsartikel efter tidningsartikel är budskapet att försvaret måste få rejäla tillskott och att Sverige måste nå den allmänt vedertagna och så ofta använda nivån på 2 procent av bnp när det gäller försvarets budget. Döm om min förvåning när jag för några veckor sedan fick ta del av Kristdemokraternas kommittémotion. Försvarmaktens äskande på rejäla tillskott 2019–2021 möts av Kristdemokraterna med, tro det eller ej, 0,871 miljarder. Jag säger det igen: 0,871 miljarder 2019 – eller 0,871 miljarder att lägga till de drygt 47 miljarder som finns i övergångsregeringens budgetförslag för posterna 1.1, 1.2 och 1.3. Känn på den!

Hur ska vi tolka den kristdemokratiska retoriken? Behöver Försvarmakten rejäla tillskott? Och hur definierar i så fall Mikael Oscarsson ordet ”rejäla” när det gäller Försvarmaktens budget?

Anf. 158 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Det är väldigt trevligt att höra ClasGöran instämma med engagemang och i att Försvarmakten behöver mer pengar. Jag hoppas att vi kan växla in det här engagemanget som nu finns till stöd för det förslag som ligger med rejäla tillskott.

Kristdemokraterna hade i sitt budgetförslag lagt till 7,9 miljarder mer än övergångsregeringen på tre år. Samtidigt var vi hela tiden inställda på att det här skulle samskrivas med Moderaterna – det hade även kunnat bli fler partier. Vi enades om behovet, nämligen att Försvarmakten får de här 18 miljarderna som är mer än de 7,9 miljarder som Kristdemokraterna först hade föreslagit. Vår utgångspunkt var hela tiden att vi skulle ha en samskrivning, och därför är jag glad att det nu blir det här rejäla tillskottet som behövs.

Samtidigt ser vi framför oss att vi måste fortsätta uppåt i trappan. Det här är ett viktigt steg på vägen, men vi måste ta oss upp till 2 procent i likhet med de flesta av våra grannländer som redan har bestämt sig för att ta sig upp dit.

Det vore intressant att höra hur ClasGöran och hans parti ser på framtiden. Ska vi stå med armarna i kors på den nivå som vi har nu, eller är också Socialdemokraterna inne på den vägen att vi måste upp på en två-procentsnivå för att kunna göra de satsningar som krävs på armén, flygvapnet och marinen?

Anf. 159 CLASGÖRAN CARLSSON (S) replik:

Fru talman! Mikael Oscarsson kan vara övertygad om att den socialdemokratiska partigruppen här i riksdagen har en ambition att förstärka resurserna för försvaret. Men det blir lite egendomligt om Mikael Oscarsson ena veckan tycker att 871 miljoner är tillräckligt, och sedan är han nöjd när han får den moderata hjälpen så att han kan ansluta sig till 3,829 miljarder veckan efter. Att förklara det med att det skulle ske någon sorts samskrivning låter lite egendomligt.

Den kristdemokratiska retoriken om betydligt mer resurser till försvaret faller platt till marken när man orkar med 0,871 miljarder.

Anf. 160 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! När det gäller att falla platt till marken tycker jag väl att ClasGöran blir svaret skyldig när det gäller att man inte tar chansen när den finns att stödja en uppgörelse och ett förslag som faktiskt ger de tillskott som vi tycks ha en grundläggande enighet om att de krävs. Det är uppenbart att pengarna krävs, och jag är jätteglad att vi har fått möjlighet att lägga till de pengar som krävs så att vi kan rätta till de brister som Försvarsmakten pekar på och undvika de konsekvenser som annars hade blivit följden.

Vi är väldigt nöjda och glada över att Försvarsmakten får precis de tillskott som man själv har begärt.

Anf. 161 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Låt mig inledningsvis kommentera ClasGöran Carlssons påstående om att han och Socialdemokraterna var med och drev på ökningarna i försvarsanslagen mellan 2010 och 2014. Vi har låtit riksdagens utredningstjänst jämföra anslagsramarna som oppositionen då redovisade med det som alliansregeringen lade fram. Hade Socialdemokraternas budgetar 2006–2014 gått igenom skulle försvaret haft 5 miljarder mindre att röra sig med.

Fru talman! Man brukar säga att försvarsbudgeten i Sverige alltid ligger på 40 miljarder. Efter i dag kan vi konstatera att det inte längre stämmer. Vi kommer redan 2019 att närma oss 60 miljarder. Jag ska gärna ge Socialdemokraterna erkännandet att jag är övertygad om att hade man inte nu varit med i en övergångsregering skulle väsentligt högre anslag kommit i fråga för Försvarsmakten. Det är väl till och med så att i de samtal som fördes med oppositionens företrädare ville regeringen gå längre när det gällde försvaret, men det tilläts man inte. Det är ett besked jag litat på.

Fru talman! Liberalerna ville i sin alternativa budget anslå 25,3 miljarder de kommande tre åren och 4,2 miljarder redan 2019.

Den här stora, breda enighet som nu finns om att förstärka svensk försvarsekonomi är på ett sätt väldigt glädjande men samtidigt också i grunden skrämmande. Den vittnar om ett omvärldsläge som dag för dag fortsätter att försämrats. Det har inte gått mer än två timmar sedan Moskva beordrade mer än tio stridsflygplan till Krim för att hantera den förväntade provokationen från Ukraina. Jag skulle kunna fortsätta att exemplifiera här på många sätt, men jag avhåller mig från att göra det.

Fru talman! Det är reservationerna som normalt sett syns i ett betänkande. Här står jag i dag helt utan några reservationer. Jag hade planerat att yrka bifall till två sådana. Den första handlade om punkt 3, nämligen regeringens vilja att få en in blanco-fullmakt att sälja av fullt fungerande, betalda och beprövade JAS Gripen 39 C/D. Att göra det i det rådande omvärldsläget, mitt under att landet befinner sig i en ombeväpning till ett nytt stridsflygplan, hade varit minst sagt äventyrligt.

Liberalerna säger inte nej till varje form av export av begagnad försvarsmateriel, men vi anser att regeringen ingående måste förklara för utskottet vilka bevekelsegrunder man i det enskilda fallet kan ha för detta. Jag är mycket nöjd med att utskottet i enighet avslog den här begäran om bemyndigande.

Liberalerna hade också motionerat om att regeringen skulle redovisa livscykelkostnaden för luftvärnssystemet Patriot. Även detta fann utskottets gillande. Mindre nöjd är jag dock med de beskrivningar som regeringen gör i sin skrivelse där man lakoniskt konstaterar att det ryms inom ram men också tillägger att efter 2021 kommer vi att behöva prioritera för att klara av uppdateringar av systemet.

Genom att en livscykelkostnad redovisas får vi i utskottet möjlighet att följa upp anskaffningen, inte bara under de kommande åren utan under kommande decennier då systemet kommer att vara verksamt i Sverige.

Fru talman! Sverigedemokraterna vill anslå ännu lite mer pengar till försvaret än Liberalerna ville. Men det är värt att notera att med Sverigedemokraternas försvarsbudget kommer inte ett Natomedlemskap. Därmed kommer varje siffra som Sverigedemokraterna yrkar bifall till att vara otillräcklig i förhållande till partier som inser det självklara faktumet att vi inte på egen hand kan möta utmaningar från militära stormakter.

Fru talman! Det är nära till jul. Man ska avsluta med något positivt. Efter att ha läst Sverigedemokraternas motion kan jag konstatera att de inte längre kräver exklusivt manlig värnplikt i det här landet. Det är väl en glädjande tilldragelse att vi kan se att det även inom Sverigedemokraterna finns en rörelseriktning mot en feministisk försvarspolitik.

Fru talman! Vårt förslag har fallit. Jag avstår därför från att yrka bifall till vårt förslag. I stället hänvisar jag till det särskilda yttrande som vi har lämnat in.

(Applåder)

Anf. 162 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Jag vill kommentera det här med Nato. Den passningen kommer varje gång.

Nej, vi vill inte vara med i Nato. Vi vill gärna gå mot ett försvarsförbund med Finland. Som Socialdemokraternas mycket duglige försvarsminister har sagt är det ett samarbete bortom fredstida förhållanden. Där fick jag sagt att han har varit en duktig försvarsminister.

Det är bra att Liberalerna berömmar SD för att vi gör vissa justeringar i vår politiska uppfattning.

Jag har en fråga till Liberalerna. EU har stridsgrupper. Sverigedemokraterna vill lägga ned dem. Skälet är att det som inte övas kommer inte att fungera i krigstid. Vill man ha kvar dem måste man öva dem. Den första frågan är: Hur ser Liberalerna på att ha kvar stridsgrupperna? Tror Liberalerna att de kommer att fungera?

Den andra frågan gäller att vi har strategiska partner, bland annat Brasilien. Jag vet att även Linköpings universitet har ett samarbete med den strategiska partnern i vissa utvecklingsfrågor. De signaler som man kan få i tidningarna tycker jag andas en viss irritation hos den strategiske partnern över att det går ganska sakta med de så kallade motköpen.

Nu står man snart inför leverans av JAS igen. Jag skulle gärna vilja ha en kommentar om vår strategiska partner Brasilien. Hur ser Liberalerna på motköp? Ska vi ha till exempel transportflygplan? De har också utmärkta brandsläckningsplan och så vidare. Jag vill gärna ha en kommentar till det.

Anf. 163 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Det var inte det lilla det här. Det handlar om vitt skilda områden.

När det gäller ett försvarsförbund med Finland kan man konstatera att om svenska och finska politiker skulle vara beredda att offentligen eklatera ett sådant förbund – vilket jag inte alls tror – är den volymen ändå för liten, när det gäller både konventionella medel och massförstörelsevapen. Det förekommer tämligen frekvent att Ryssland och Rysslands ambassadörer hotar med kärnvapenattacker i olika riktningar runt om i Europa. Hur hanterar man det inom ramen för ett försvarsförbund med Finland?

Fru talman! Dessvärre lever vi i en värld där Nato är nödvändigt. Vårt beroende av Nato är i dag så starkt att jag vågar hävda att vi inte längre kan använda alla våra delar i det militära försvaret självständigt utan Natos bistånd. Det beroendet behöver nu bytas mot ett motsvarande inflytande som medlemmar i alliansen.

När det gäller stridsgrupperna i EU var vi väl så där entusiastiska när de tillkom 2004–2005. Vi såg att det fanns en risk för att man i stället för att göra insatser internationellt skulle byta dem mot en dyrbar beredskap, och så har det dessvärre blivit.

Jag tycker inte att man ska ge upp hoppet om EU som säkerhetspolitisk aktör internationellt. Jag tror att man kan hitta former som är mer kostnadseffektiva än de vi har haft tidigare.

Motköp är någonting som jag tycker genuint illa om, Roger Richtoff. Det är någon form av juste retour, någonting som påminner om hur man gräddar anbud i olika mer eller mindre skumma branscher. När vi köper från till exempel USA finns det aldrig några krav på motköp över huvudet taget. Jag tycker att det är bra. Det är transparenta, rena affärer där man vet vad man betalar och vad man får.

Anf. 164 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Motköp är ingenting som Sverigedemokraterna har kommit på. Det har man bestämt i samband med affären. Kände ledamoten inte till det, att vi är förpliktigade att köpa från vår strategiske partner?

En annan fråga gäller vårt luftvärnssystem. Enligt FOI är kryssningsrobotar det största hotet. Hur ser Liberalerna på ett Patriotsystem som inte kan hantera kryssningsrobotar?

Anf. 165 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Det är riktigt att när Sverige genomför export ingår normalt berörd industri avtal om så kallade motköp. Det är ingenting som per definition gynnar vare sig svensk försvarsindustri eller vårt näringsliv i allmänhet.

Jag tog tillfället i akt att uttrycka min skepsis mot motköp. Jag är glad över att det inom Europeiska unionen finns ganska långtgående försök att komma till rätta med det i olika sammanhang.

Fru talman! När det gäller kryssningsrobotar är min uppfattning att Patriotsystemen kan bekämpa såväl ballistiska missiler som kryssningsrobotar. Och det är normalt sett mycket enklare att bekämpa kryssningsrobotar än ballistiska missiler, som kommer ned mot vårt land med en hastighet av drygt sju kilometer i sekunden.

Anf. 166 ELISABETH FALKHAVEN (MP):

Fru talman! I dag fyller demokratin 100 år. Det har ni här i kammaren hört många gånger. Men det är en högtidsdag. Jag står faktiskt här framför er eftersom jag just nu gör min demokratiska värnplikt.

För att vi ska ha en fungerande demokrati krävs det att vi har en transparent överenskommen spelplan som följs av inblandade parter. Vi människor har olika åsikter i många frågor. Det ska vi ha. Det är demokratins stora utvecklingspotential. Men för att det ska vara just en utvecklingspotential och inte ett hot mot själva demokratin är det oerhört viktigt att vi som representerar svenska folket följer de överenskommelser och regler som finns.

Just nu är vi i ett ingenmansland vad gäller hur riksdagen ska hantera en övergångsregering och en övergångsbudgetproposition. Vi skapar alltså den praxisen nu när vi står här och genom hur vi har agerat efter valet.

Innan jag går in specifikt på försvarsbudgeten vill jag kort lyfta fram lite fakta – ni kan den, men jag vill ändå lyfta fram den – om den övergångsbudgetproposition som övergångsregeringen lade fram till riksdagen för beslut och som riksdagen röstade ned i onsdags.

Det finns bestämmelser kring vad en övergångsbudgetproposition ska innehålla och inte:

- En övergångsregering bör endast avgöra löpande eller brådskande ärenden.
- Den bör inte lägga fram propositioner som är politiskt kontroversiella eller har en tydlig partipolitisk inriktning.
- Regeringsformen säger att den senast beslutade budgeten ska fortsätta att gälla för det fall riksdagen inte har beslutat om en ny budget.
- Särskilda principer har tagits fram för utformningen av övergångsbudgetpropositionen efter kontakter med företrädare för regeringspartierna samt Moderaterna, Centern, Kristdemokraterna, Liberalerna och Vänsterpartiet.

Övergångsregeringen har utefter detta bedömt att övergångsbudgetpropositionen för 2019 bör utformas utifrån budgeten för 2018 med uppräkningsar för det som krävs – detta i väntan på att en ny regering tillträder som kan lämna de förslag till ändringar som följer av just den regeringens politiska inriktning.

En övergångsbudgetproposition läggs alltså med avsikten att ge utrymme för den politik som blir vald att sitta vid rodret och att också bestämma vart vi ska. Samtidigt ska man ge våra myndigheter ute i landet en tydlighet i så god tid som möjligt för att de ska kunna planera sin verksamhet för det kommande året. Det är avsikten. Regering först, budget sedan. Och här står vi i dag med något helt annat.

Att vi vid detta första tillfälle, när en regeringsbildning drar ut på tiden, inte kan enas om en ordnad process för att demokratin ska kunna fungera även i utmanande tider är oroande. Att de ekonomiska ramarna fastställdes i onsdags, innan effekterna av budgeten tydliggjorts, tycker jag är en demokratisk förlust.

Prot. 2018/19:31

17 december

*Försvar och samhällets
krisberedskap*

Prot. 2018/19:31
17 december

*Försvaret och samhällets
krisberedskap*

Fru talman! Visst, övergångsbudgetpropositionen för utgiftsområde 6 var oroande för verksamheterna eftersom just våra verksamheter är inne i en expanderingsfas med att förstärka totalförsvaret – en förstärkning som regeringen, Moderaterna och Centerpartiet kommit överens om och som fanns med i regeringens förslag till budget för 2018. Det gällde 2,7 miljarder kronor årligen från och med 2018 för en ökad operativ förmåga i krigsförbanden och förstärkt förmåga inom totalförsvaret som regeringspartierna hade kommit överens med Moderaterna och Centerpartiet om. Det fanns dock inte med i övergångsbudgetpropositionen då det ju bör hänföras till partipolitik.

Nu är dessa våra verksamheter lugnare, eftersom M-KD-budgeten har gått igenom där de förstärkningarna finns med så att man kan fortsätta bygga upp totalförsvaret enligt planerna, vilket är både viktigt och nödvändigt. Det tycker vi är bra. Men Naturvårdsverket och länsstyrelser runt om i landet är mycket oroad, vilket ju inte alls är bra eftersom allt hör ihop.

Många jobb kommer att försvinna från dessa myndigheter. 40 procent av Naturvårdsverkets samlade anslag för att arbeta med klimat, miljö och natur försvinner, och detta ska verkställas ute i verksamheterna över jul och nyår då lugn och ro ska vila över oss. Så mycket nedskärningar blir ju naturligtvis nedskärningar på personal också.

Klimatförändringarna medför stora utmaningar och påfrestningar på vårt samhälle.

Nära till hands när vi pratar om klimatförändringarna inom just försvaret ligger ju vatten och livsmedelsförsörjningen och säkerheten för vårt civila samhälle. De låga grundvattennivåerna under de senaste åren ger en föraning om en framtid där vattenbrist och torka blir vanligare. Regeringen föreslog därför i förra årets budget satsningar på att restaurera och anlägga våtmarker, fördjupa kartläggningen av våra grundvattenresurser samt utveckla länsstyrelsernas arbete med skydd av dricksvatten. Våtmarker är nämligen mycket viktiga med sin vattenhållande förmåga.

I den budgetmotion som nu gick igenom skär man bort stora anslag just inom detta område. Länsstyrelserna, som är vår förlängda arm ned till befolkningen, får betydligt mindre resurser generellt. Självklart får det effekter.

Livsmedelsförsörjningen är också avhängig av väl fungerande kringorganisationer, såsom länsstyrelserna. I somras var Länsstyrelsen i Halland en avgörande spelare för att få det att fungera i torkan med vatten till djuren, samordning för bete och så vidare. Säkert var det så i övriga delar av landet också. De nedskärningar som görs på klimat och miljö, nedskärningar som aldrig tidigare skådats i omfattning, kommer att slå hårt även inom områden som vårt utskott har ansvar för.

För mig är ärlighet oerhört viktigt, så även i politiken. Demokratin tar stryk om vi tappar bort just den ingrediensen i det vi säger, skriver och gör. Demokratin bygger på förtroende för att tydliga överenskomna spelregler finns och följs. Den kan inte fungera annars.

Jag deltar inte i beslutet utan hänvisar till övergångsbudgetpropositionen och det särskilda yttrande vi lämnat från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

(Applåder)

Anf. 167 CAROLINE NORDENGRIP (SD):

Fru talman! I dag firar vår demokrati 100 år. Att Sverige fått åtnjuta detta privilegium är ingen slump, och om vi ska få uppleva 100 år till av frihet kommer det sannolikt inte att ske utan fortsatta ambitiösa ansträngningar från vår sida.

Att Sverige behöver ett starkt försvar är vi alla partier överens om. Vi är dock inte eniga om prioriteringarna och medlen för att lyfta vårt försvar till den nivå som vi sverigedemokrater anser nödvändig för att värna vår frihet över en längre tidsperiod. Det säkerhetspolitiska läget kan komma att snabbt förändras, det har vi nyligen bevittnat, men militär förmåga är något som byggs långsamt och vi bör därför stå starkt rustade även under fredsförhållanden.

Sveriges försvar bygger på en deklarerad folkvilja att Sverige ska vara en självständig och fri nation samt på en försvarsmakt som på ett trovärdigt sätt kan hävda förmågan att skydda hela landet genom ett organiserat totalförsvar i samverkan med det civila samhället.

I början av 1980-talet var försvarets andel av bnp hela 2,9 procent för att sedan successivt minska till dagens nivå om närmare 1 procent. Hela försvarsgrenar hotas av att inte leva upp till den operativa förmåga som vi har satt som mål, och detta kan ske inom loppet av bara några få år.

Vi ser dock tyvärr i dag ett samhälle som inte tar fred och frihet på det stora allvar som behövs, ett samhälle som låtit försvaret bli ett särintresse med de yttersta beslutshavarna i spetsen för att successivt dra ned på anslagen som behövs för att bibehålla grundpelarna för vår självständighet. Vi är lättade att det nu är bestämt att skjuta till mer resurser till vårt försvar, något som vi sverigedemokrater under lång tid påtalat som nödvändigt.

Vi behöver börja om från grunden, att återinföra beredskapslager av livsmedel, läkemedel samt andra basprodukter vitala för att samhället ska vara funktionellt i händelse av kris eller krig. Vi behöver även stärka det civila försvaret med en tydligare ansvarsfördelning och direktiv samt uppföljning under återuppbyggnaden. Vi behöver utbilda befäl, manskap och frivilliga samt även utöka dessa i antal.

Materielbeställningen behöver ta fart, och man behöver även säkerställa tillgången på allt från skyddsrum till övningsområden. Lagar behöver justeras för att underlätta för övningsverksamhet, och det kommer att krävas ytterligare ansträngningar för att åstadkomma ökad kunskap för att möta relativt nya hotbilder såsom terrorism och cyberhot.

Fru talman! Jag skulle kunna fortsätta att måla bilden av de förstärkningar som snarast behövs efter den nedrustning som skett under decennier, men jag anser nu att det är viktigare att blicka framåt.

Det har satts upp ambitiösa mål för försvaret, men medlen har visat sig inte räcka för att säkerställa att de ska bli verklighet. Vi vill se ett nytt tankesätt där man sätter budgeten efter uppdragen som man gett till Försvarsmakten och inte tvärtom. Det riskerar annars att skapa orimliga förväntningar på resultatet av de tilldelade medlen, och det kan komma att ständigt saknas tillräckliga medel för den givna uppgiften.

För att garantera rikets säkerhet och självständighet måste nedrustningen genast få ett slut. Länderna i vår absoluta närhet har försvarsanslag på nära 2 procent av bnp eller har tagit beslutet att detta är en väg som den ekonomiska politiken runt försvaret nu måste ta. Även vi bör gå i denna

Prot. 2018/19:31

17 december

*Försvar och samhällets
krisberedskap*

riktning och i lag säkerställa att medlen stannar på den nivå som är nödvändig.

Inledningsvis kan vi tillfälligt behöva gå längre än 2 procent eftersom uppbyggnaden av vårt försvar kommer att vara mycket kostsam, för att därefter plana ut kring 2 procent, det vill säga om läget i omvärlden inte har försämrats ytterligare.

Det är viktigt att vi ger de militära och civila delarna av försvaret möjlighet att jobba långsiktigt, och vi ser det därför som nödvändigt att grundlagen ändras för att inte tillåta regeringar att åter i framtiden använda försvaret som en budgetregulator.

Fru talman! Vi står givetvis bakom alla våra reservationer, men för tidsvinnande yrkar jag bifall endast till Sverigedemokraternas reservationer nr 3 och nr 7.

(Applåder)

I detta anförande instämde Sara Seppälä (SD).

Anf. 168 MARIA NILSSON (L):

Fru talman! Jag vill i mitt anförande återvända till anledningen till att vi behöver ett starkt försvar. Vad består det säkerhetspolitiska hot av som vi har hört så mycket om?

Fru talman! Låt mig ge ett konkret exempel. Nästan alla städer i det forna Sovjetunionen har en Ulitsa Lenina, en gata i centrum uppkallad efter Vladimir Lenin. Jag har själv promenerat på åtskilliga sådana. Jag har även promenerat på den som följande händelse utspelade sig på.

I centrum av staden Kertj på Krim i Ukraina dök den 3 mars 2014 stridsklädda män utan nationalitetsbeteckning upp just där och började blockera militära förband. Nästan samtidigt började busslaster med fler krigsklädda män anlända med vapen som de gömde i rysk-ortodoxa kyrkor.

Fru talman! Under plenum i svensk riksdag ter detta sig som en beskrivning i en dålig deckare. Det var det inte. Den 5 mars stängdes alla ukrainska tv-kanaler på Krim av. I stället sändes endast ryska kanaler. Någon månad senare genomfördes en så kallad folkomröstning, och Krim blev de facto en del av Ryssland. Ryssland hade genom militär aggression genomfört en olaglig annektering av ett territorium tillhörande ett annat europeiskt land.

Några veckor senare startade Ryssland ett krig i östra Ukraina som skördat mer än 10 000 människors liv. Det är ett krig som fortfarande pågår.

Vi talar ofta och ganska lättvindigt om frihet, inte minst i det parti som jag tillhör. Men vad är frihet? Frihet är att självständigt kunna bestämma över sitt liv.

Olga, Andrej och Tanja berövades den friheten den 3 mars 2014. I stället för att fortsätta sina liv på Krim lever de i dag som internflyktingar.

Fru talman! Detta är inte en historia om Kertj på Krim i Ukraina. Det här är historien om när det säkerhetspolitiska läget för alltid förändrades i Europa. Det är historien om varför Sverige behöver ett starkt försvar. Ryssland har befäst sig som en militärt överlägsen stormakt i Östersjöregionen. Skulle en konflikt uppstå kommer Sverige att drabbas direkt eller indirekt.

I en intervju i Svenska Dagbladet konstaterade Säpochefen att han var särskilt oroad över det omfattande spionage och underrättelsehot från Ryssland som Sverige utsätts för. Syftet är att destabilisera Sverige.

För Liberalerna är det givet att försvarsförmågan på flera sätt måste öka. Försvaret av Sverige är Försvarsmaktens huvuduppgift. Detta försvar är inte gratis. Vi behöver öka budgeten till 2 procent av bnp. Liberalerna har i sin budgetmotion en tydlig färdplan för hur detta ska uppnås. Försvaret måste kosta.

Problemet är tyvärr att hur mycket pengar Försvarsmakten än tillförs kan Sverige inte mäta sig med en militär stormakt. Därför är det viktigt att internationellt samarbete stärks och utvecklas. Regeringen måste omedelbart ansöka om Natomedlemskap.

Fru talman! Min partikamrat har redan redovisat våra yrkanden. Vårt förslag har fallit, och vi stöder därför vårt särskilda yttrande.
(Applåder)

I detta anförande instämde Allan Widman (L).

Anf. 169 PÅL JONSON (M):

Fru talman! Låt mig inledningsvis hänvisa till och ställa mig bakom Beatrice Asks yrkande.

Försvarspolitikens huvudfokus måste vara att här och nu öka den operativa förmågan i krigsförbanden och intensifiera arbetet med totalförsvaret. Skälet till det är ytterst att säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt närområde fortsätter att försämrats. Risker för ett väpnat angrepp mot Sverige kan tyvärr inte uteslutas.

Med det sagt tror jag att det är angeläget att vi klarar av att hålla två tankar i huvudet samtidigt när vi diskuterar den framtida inriktningen på försvarspolitik.

Samtidigt som vi här och nu stärker den operativa förmågan genom att tillföra mer mängdmateriel och skapa förutsättningar för mer övningsverksamhet inom Försvarsmakten behöver vi också följa och ta in den snabba teknikutveckling som vi ser äga rum i vår omvärld.

Denna teknikutveckling är starkt präglad av ökad automation, robotik och artificiell intelligens. Den kommer att förändra hur vi lever våra liv under de närmaste årtiondena. Men den kommer även att i grunden förändra det moderna slagfältet. Detta kommer att leda till större användning av till exempel drönare, autonoma system i alla arenor, bättre fjärrstridsförmåga och alltmer avancerade cyberangrepp.

Allt detta måste vi ta höjd för när vi nu försöker balansera mål och medel i försvarsbudgeten. Det finns nämligen en risk att Europa och Sverige faller tillbaka på det militärtekniska området. Inom EU har satsningarna på försvarsforskning minskat med 40 procent under det senaste årtiondet. Under samma period har även Försvarsmaktens anslag för forskning och teknikutveckling minskat med 70 procent från 2 miljarder ned till ungefär 600 miljoner per år. Detta är förenat med vissa säkerhetspolitiska risker, eftersom militär verksamhet som bekant är mycket teknikintensiv.

Fru talman! Den budget som vi debatterar i dag kommer med tre angelägna besked på detta område.

För det första är det bra att Försvarsmaktens anslag för forskning och teknikutveckling nu förstärks. Man får ändå säga att det är ett trendbrott. Det sker för första gången på nästan 20 år.

För det andra är det bra att mer medel tillförs Totalförsvarets forskningsinstitut.

För det tredje är det i grunden positivt att EU nu ökar sina ambitioner på detta område, genom att bland annat inrätta en försvarsfond. Rätt utformad kan försvarsfonden bidra till att bättre koordinera de europeiska satsningar som görs på detta område och även stärka svensk försvarsförmåga. Men då krävs att vi har en proaktiv och inflytelserik regering som kan värna Sveriges intressen i Bryssel.

Här finns det skäl att rikta viss kritik mot regeringens passiva och förhållandevis låga ambitionsnivå när det gäller deltagande i Pescoprojekt.

Fru talman! Jag har uppehållit mig mycket vid det framtida slagfältet och teknikutvecklingen. Traditionellt brukar det delas in i mark, luft och sjö, men alltmer talar vi också om cyberarenan som den fjärde arenan inom modern krigföring. Det är ett område där Sverige dras med stora problem.

I internationella mätningar av länders cybersäkerhet brukar Sverige komma långt ned när vår samlade förmåga utvärderas. Problemen inom cyberområdet i Sverige är både organisatoriska och juridiska och handlar även om brist på resurser.

Moderaterna har därför lagt fram ett antal skarpa förslag för att förbättra det samlade greppet om cyberförsvarsförmågan i Sverige. Bland annat vill vi inrätta en cyberkoordineringsfunktion i Regeringskansliet. Vi har också föreslagit att det ska införas ett cyberoperationscentrum under FRA:s huvudmannaskap.

Genom det budgetförslag som debatteras i dag får även Must och FRA ökade anslag för att stärka arbetet med cyberförsvaret. Det är helt nödvändigt för att vi i framtiden ska stå bättre rustade även inom denna arena.
(Applåder)

Anf. 170 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Med Moderaternas och Kristdemokraternas förslag till budget blir det ökade anslag till försvaret – ja, faktiskt till hela totalförsvaret. Det är viktigt, och jag är stolt som moderat över att vi har gjort denna viktiga prioritering. Den behövs nämligen.

Gör vi inte denna prioritering nu kommer det att kosta ännu mer senare utan att man får mer för pengarna. En fördröjning av satsningarna inom försvaret skulle alltså bli en fördyring. Och det, fru talman och ärade ledamöter, är onödigt.

Vi alla vet att säkerhetssituationen i vårt närområde har försämrats under senare år. Östersjöregionen befinner sig åter i fokus. Vi kan bara se i Ukraina, som flera har pratat om här i dag, att Ryssland inte väjer för att använda militära medel mot sina grannländer. Sverige skulle oundvikligen bli påverkat vid en väpnad konflikt i Östersjöområdet. Detta måste vi alla ta på allvar.

Försvarsmakten måste i det korta perspektivet färdigställa den beslutade krigsorganisationen. Men det behövs också läggas stor vikt vid att förstärka förmågan att mobilisera hela krigsorganisationen i händelse av höjd beredskap. Här är det självklart viktigt att de mål som satts upp för personalförsörjningen uppfylls.

För marinstridskrafterna är närvaron i Östersjön av särskild betydelse. Vi ser också att marinen står inför omfattande utmaningar under de kommande åren. Där behövs god planering men självklart också god kostnadskontroll, spårbarhet och uppföljning, precis som inom hela försvaret. Det är ju inga små investeringar vi pratar om när vi pratar om ubåtar, till exempel.

MSB får ökade resurser i vår budget för att stärka arbetet med att bygga upp det civila försvaret. Det är mycket bra. Jag har skrivit en insändare i år där jag har sagt att jag hoppas att ett krispaket ska bli årets julklapp. Det är en julklapp som man faktiskt inte skulle behöva öppna men som är ack så viktig. Visst, fru talman, vore det en bra julklapp!

Det är inte bara den ökade osäkerheten i världen som utgör ett hot som vi måste vara förberedda på. Det handlar också om bland annat skogsbränder, översvämningar och it-attacker. Vi själva – varje individ – måste ta ett ansvar. Men MSB har till uppgift att utveckla hela samhällets förmåga att förebygga och hantera olyckor och kriser.

Här tycker vi moderater att det är viktigt att stärka arbetet med att bygga upp det civila försvaret. Det handlar exempelvis om stöd för beredskapsplaneringen, utveckling av räddningstjänsten vid höjd beredskap och sjukvårdens säkerhet i kris och krig.

Vi har tidigare här i kammaren debatterat Riksrevisionens granskning av livsmedels- och läkemedelsförsörjningen, och vi har alla sett stora brister. Det måste helt enkelt förbättras. Med det budgetförslag som M och KD lagt fram finns dessa möjligheter.

Det är med stolthet som jag står här i dag och lägger fram samma yrkande som Beatrice Ask gjorde alldeles nyligen för att få en riktigt bra budget för Sveriges totalförsvar.
(Applåder)

Anf. 171 ROGER RICHTOFF (SD):

Fru talman! Jag vill bara ge en kort kommentar till Patriotsystemet. Det hävdas att det kan bekämpa kryssningsmissiler. Det har en radar som täcker 120 grader. Man sköt bort det systemet under Auroraövningen. Det är det systemet vi pratar om. Kryssningsmissilen ska komma från rätt håll. Jag behöver inte säga mer än så.

Man kan ju komplettera med att köpa många extra. Du har en datalänk in. Klipper du den har du inget system alls. Nu pratar man om att utöka till flera datalänkar.

Jag tänkte bara lägga in en liten stänkare om en kommande sak som jag tycker att man på något sätt skulle kunna beröra i detta sammanhang. Det gäller samhällets krisberedskap. Jag har många gånger i kammaren talat om det största hotet mot vårt sätt att leva och vår frihet. Är det riktat utifrån mot Sverige, eller finns det innanför landets gränser? Har den utveckling vi ser i landet någonting med samhällets krisberedskap att göra? Ja, vi tycker det.

Jag tror att vi måste vara uppmärksamma på detta och ta med det i våra tankar när det gäller den utveckling som sker. Det är bomber, dödsskjutningar, våldtäkter, rån och en alltmer eskalerande våldsspiral inom landets gränser. Har det någonting att göra med samhällets krisberedskap? Ska vi någon gång beröra detta? Ja, vi tycker det. Jag kommer att återkomma till detta. Har vi snart någon form av lågintensivt inbördeskrig i landet?

Det är viktiga frågor att diskutera. Jag ville bara förvarna om att jag kommer att ta upp detta i ett längre debattinlägg vid ett senare tillfälle.
Tack för debatten!

Anf. 172 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Det är alldeles korrekt att de sensorer som finns i Patriot-systemet enbart täcker in 120 grader, inte 360, vilket vore hela varvet runt. Det är just därför man väljer att köpa flera sensorer till de skjutande förbanden. Man gör det för att få just en täckning runt hela horisonten. Så enkel är den förklaringen.

Jag vet inte om jag ska ge mig in i det som Roger Richtoff säger om en upptrappad kriminalitet i Sverige och om det är en fråga för vår civila krishantering eller vårt civila försvar. Nu lovade Roger Richtoff att återkomma till detta vid tillfälle. Kanske ska vi ta den diskussionen då, men det är klart att olika företeelser inom landets gränser på olika sätt kan beskrivas som osäkerheter när det gäller vårt samhälles fortbestånd och stabilitet.

Jag kan notera att när det gäller synen på Ryssland har inte Sverigedemokraterna alla gånger varit överens med de övriga politiska partierna. Eller jag kan citera Roger Richtoffs partiledare från valrörelsen: Macron eller Putin – pass.

Anf. 173 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Macron har ju vissa problem själv. Han var i Sverige för ett tag sedan och kritiserade oss – mitt parti. Han har stora problem själv i sitt land i dag. Jag tillmäter honom inte något större värde, måste jag säga, i den allmänpolitiska debatten. Jag tror att sagan snart är över.

Vad det gäller det inrikespolitiska sa jag att jag återkommer. Jag tror på något sätt att vi inte kan sätta en tydlig gräns vid den eskalerande våldspiralen i Sverige och säga att det inte har med samhällets krisberedskap att göra. Vi borde, tycker jag, ta höjd för detta i någon form av diskussioner framgent, kanske inte här och nu.

Sedan gäller det Patriotsystemet. Ja, man köper in två radarsystem till med länkar. Nu börjar miljonerna rulla i de här systemen. Andra länder har dessa system – Polen och Tyskland till viss del. Om ni läser de tidningarna kan ni se att de har uttryckt att de har svårigheter med underhållet. Väldigt mycket i dessa system är hemligstämplat. Och det finns mycket kritik mot hur det fungerar.

Det har utvecklats sedan jag i olika former deltog under Gulfkriget 1991. Det går inte att jämföra riktigt, men där träffade väl ungefär var tredje. Det har utvecklats, så den jämförelsen haltar väsentligt. Men det är inget system som vi kan applicera på våra krigsfartyg.

Vi behöver ett skydd, och vi behöver ett system som är sammanhängande. Jag tycker att vi inom ramen för Pesco borde ha ett försvarssamarbete när vi ändå är där, till exempel inom det här området, som gynnar svensk försvarsindustri i allt högre omfattning.

Anf. 174 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Det är roligt att höra att ledamoten Richtoff uttrycker sin uppskattning för Pesco. Det är ju en viktig mekanism inom Europeiska unionen som syftar till en bättre gemensam säkerhet. Detta är roligt att höra. Det är samtidigt lite överraskande.

När det gäller systemet Patriot måste jag säga att jag delar oron för de kostnader som kommer att krävas när det gäller uppdatering av systemet. Jag beklagar återigen att regeringen valt att lakoniskt konstatera att det ryms inom ram, åtminstone fram till 2021.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 december.)

§ 12 Inrättande av försvarsgrensstaber

Försvarsutskottets betänkande 2018/19:FöU3
Inrättande av försvarsgrensstaber (prop. 2018/19:18)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 175 LARS PÜSS (M):

Fru talman! I dag debatterar vi försvarsutskottets betänkande nr 3, *Inrättande av försvarsgrensstaber*.

Det här tycker vi moderater är ett förslag i helt rätt riktning. Genom det ges inte bara ett stärkt ansvarstagande i försvarsorganisationen, utan det ökar också robustheten i vår försvarsförmåga. Det skapar även bättre förutsättningar att kunna skala upp vår förmåga på sikt.

Det är i dag tydligt att organisation, styrning och uppföljning inom Försvarsdepartementet och inom försvarsmyndigheterna inte fungerar optimalt. En rad problem har lyfts fram från olika håll. Det gäller till exempel en asymmetrisk relation och en bristande dialog mellan departement och myndighet samt mellan myndighet och myndighet, alltför stor detaljstyrning av myndigheten i mindre viktiga frågor, bristande spårbarhet i beslut och i vissa fall undermåliga underlag. Utifrån att försvaret kommer att växa och försvarsanslaget öka måste dessa brister åtgärdas.

Att i det sammanhanget inrätta försvarsgrensstaber är som sagt ett förslag i rätt riktning, men det behövs fler förändringar. Försvarsberedningen föreslår att den avdelning som nu finns på Justitiedepartementet och som har ansvar för civilt försvar ska föras över till Försvarsdepartementet och där bilda en egen avdelning som har samlat ansvar för totalförsvarsplanering.

Moderaterna anser att även Fortifikationsverket bör överföras till Försvarsdepartementet för att det verkligen ska bli ett totalförsvarsdepartement. I Alliansens gemensamma förslag för en stärkt civil beredskap finns även ett förslag om att Kustbevakningen ska föras över till Försvarsdepartementet.

När det gäller Försvarsmakten finns det ett behov av att stärka generaldirektörens och den ekonomiska styrfunktionens roll. Försvarsberedningens förslag om en självständig myndighet för uppföljning och utvärdering av totalförsvaret är ett viktigt steg för att förbättra långsiktigt byggande av förmåga och kostnadskontroll.

Prot. 2018/19:31
17 december

*Försvar och samhällets
krisberedskap*

Inrättande av försvarsgrensstaber

I föregående ärende, gällande utgiftsområde 6, var det ett enigt utskott som ställde sig bakom både det moderata förslaget om att revidera investeringsplanen för Försvarsmakten och Liberalernas förslag om redovisning av livscykelkostnaderna för medelräckviddigt luftvärn. Båda dessa förslag handlar om att få en bättre kostnadskontroll men också att säkerställa Försvarsmaktens förmåga.

Vi tog förra veckan beslut om att öka ramarna för Försvarsmakten med över 3 miljarder. Det är väldigt mycket pengar. Problemet är att det långt ifrån räcker. Det kommer att behöva skjutas till betydligt mer om vi ska stärka vår försvarsförmåga. I det sammanhanget är det vällovligt att försvarsministern för tio månader sedan gav Ekonomistyrningsverket i uppdrag att "analysera och bedöma om de ekonomiska underlagen från Försvarsmakten är ändamålsenliga som underlag för budgetprocessen". ESV:s slutsatser är att det finns betydande brister inte bara inom Försvarsmakten och FMV utan också i Regeringskansliet.

Kvarstår de här bristerna riskerar vi bokstavligen att kasta pengarna i sjön. Därför borde det från riksdagens sida finnas ett tydligt fokus på att rätta till bristerna och i varje beslut vi fattar säkerställa att åtgärder kontinuerligt vidtas för att se till att bristerna försvinner. Att då inte hela utskottet ställer sig bakom Liberalernas motion i detta ärende tycker jag är ganska anmärkningsvärt.

Vi moderater yrkar självklart bifall till reservationen under punkt 2.
(Applåder)

Anf. 176 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Vi debatterar nu inrättande av försvarsgrensstaber. Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservationen under punkt 2. Den handlar om löpande rådgivning och utvärdering inför och under Försvarsmaktens omorganisation och utlokalisering. Motionen har väckts av Allan Widman.

Utlokaliseringen är någonting väldigt bra. Armén kommer att ledas från Enköping, marinen från Muskö i Haninge och flygvapnet från Uppsala. Det här är någonting som i grunden är bra och positivt. Men precis som det står i den motion som Allan Widman väckt och som vi stöder behöver man ju säkerställa att fördyring och försening inte uppstår. Statskontoret har under det senaste året med biträde av Ekonomistyrningsverket stöttat Försvarsmakten när det gäller ändamålsenligheten i Försvarsmaktens ekonomiska underlag. Det gäller att se till att det här följs när man gör omorganisationen. Vi föreslår en särskild ordning med löpande rådgivning och utvärdering under omorganisationen för att man på det viset ska ha kontroll över att kostnaderna inte drar iväg.

Anf. 177 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Jag misstänker att avsikten med det uppdrag som i våras gavs till ESV och Statskontoret när det gällde att kontrollera ändamålsenligheten i Försvarsmaktens ekonomiska planering kanske inte var att ESV skulle komma tillbaka och säga att det saknas ytterligare 29 miljarder i den nu liggande materielplanen. Men vem vet. Det kanske var syftet. Man ska i politiken vara noga när man bestämmer sig för vad man önskar. Det är nämligen mycket möjligt att man får det.

Det som vi i dag har på bordet är resultatet av det som ÖB uttalade för snart tre år sedan, nämligen att det inte är så klokt att ha alla ägg i en och samma korg. Vi har tidigare diskuterade både ballistiska missiler och kryssningsrobotar och de enorma räckvidder de har, liksom den höga precision dessa vapen också besitter. Det är viktigt att vi inte blir ett lätt mål för en eventuell motståndare, och genom att utlokalisera våra försvarsgrensstaber minskar den risken påtagligt.

Liberalerna har därför alls inga problem med den grundläggande tanken bakom det här förslaget. Vi måste dock även erkänna att det finns en lång rad risker förenat med en sådan här omorganisation. En viktig sådan risk handlar om att många medarbetare i Försvarsmakten nu inom kort kommer att byta arbetsplats. Det innebär inte att man byter från ett kvarter till ett annat kvarter på Östermalm, utan det kan plötsligt bli 50, 60 eller 70 kilometer till arbetsplatsen. När sådant genomförs vet vi av erfarenhet att det finns risk för kompetensförluster, det vill säga avhopp.

Man kan inte heller bortse från att när man rumsterar om i den centrala försvarsmaktsledningen finns det, åtminstone under själva omflytten och kanske en tid därefter, risk för att också ledningsförmågan nedgår. Beroende på omvärldssituationen är det mer eller mindre dåligt.

Fru talman! Det som slår en när man läser propositionen är framför allt de ekonomiska riskerna. Regeringen har inte bemödat sig om att göra någon som helst ekonomisk bedömning av kostnaderna i det här fallet, utan man nöjer sig med att säga att initialt blir det höga kostnader och att, som man säger, ”över tid ska det vara självfinansierande”.

Hur lång den tiden är vet inte Sveriges riksdag och inte heller regeringen. Vi vet heller inte hur höga de initiala kostnaderna blir.

Det här kan i bästa fall liknas vid förhoppningar, och det duger inte, fru talman. Vi talar nämligen om en omorganisation och en omflyttning som enligt min bedömning handlar om rätt många hundra miljoner kronor. Det är inte en tvårummare på Södermalm som man ska flytta, utan vi talar om ledningsstruktur, infrastruktur, tekniska lösningar och system – och ett stort antal medarbetare. Av det skälet föreslog vi att man ska ha en särskild löpande rådgivning och utvärdering under det att omflyttningen genomförs. Erfarenheten har visat att det kan vara mycket klokt, fru talman.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 178 PAULA HOLMQVIST (S):

Fru talman! I dag är det en stor dag. Den 17 december 1918 togs ett historiskt beslut om att även kvinnor skulle få rösträtt i Sverige. Det firas även här i riksdagen i dag; invigningen av riksdagens demokratijubileum pågår. Vi har haft 100 år av demokrati, och dagen till ära har det införts en tillfällig allmän flaggdag just för att uppmärksamma denna dag och detta viktiga beslut. Därför känns det faktiskt extra högtidligt att stå i denna talarstol i dag.

Fru talman! Det är en viktig fråga som vi nu debatterar i betänkandet – inrättandet av försvarsgrensstaber. En viktig del i Försvarsmaktens roll är att skydda och värna vår demokrati. Det är ytterst viktigt då vårt säkerhetsläge och omvärldsutvecklingen har försämrats över tid.

Fru talman! Riksdagen har beslutat att målet för det militära försvaret från och med 2016 ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet genom att

- hävda Sveriges suveränitet och värna suveräna rättigheter och nationella intressen
- förebygga och hantera konflikter och krig
- skydda Sveriges handlingsfrihet vid politisk, militär eller annan påtryckning och om det krävs försvara Sverige mot incidenter och väpnat angrepp
- skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

Fru talman! Det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016–2020 är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. I budgetunderlaget för 2019 begärde Försvarsmakten att få inrätta försvarsgrensstaber med lokalisering till Enköping, Haninge och Uppsala. Utformningen av försvaret bör i första hand bygga på förmågan att möta ett väpnat angrepp, och den måste medge politisk och militär handlingsfrihet samt ha en inneboende flexibilitet för att kunna hantera föränderligheten i utmaningar och hot.

Den nuvarande ledningen av Försvarsmakten har sedan länge utgått från en centraliserad styrning av myndighetens uppgifter. Centraliseringen av ledningskapaciteten till Stockholms innerstad skapar i det förändrade omvärldsläget en ökad sårbarhet, vilket många har varit inne på. Därför är det nu viktigt att inrättandet och lokaliseringen av försvarsgrensstaberna sker, vilket enligt Försvarsmakten motiveras bland annat av just den försämrade omvärldsutvecklingen. Syftet med att inrätta staberna är, precis som ni andra har varit inne på, att öka robustheten i ledningsorganisationen genom en ökad geografisk spridning.

Regeringen delar Försvarsmaktens bedömning att nämnda organisationer bör inrättas och anser det angeläget att detta kan ske så snart som möjligt.

Med detta sagt, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 179 ROGER RICHTOFF (SD):

Fru talman! Vi är positiva till detta. Det har vi varit länge – i flera år. Vi anser att det är absolut nödvändigt att göra detta.

Efter att ha hört ledamoten Widman från Liberalerna kan jag säga att jag delar uppfattningen att detta kommer att kosta pengar. Det kommer att bli riktigt dyrt, tror jag – betydligt dyrare än vad man säger. Trots detta tycker vi att det är bråttom och motiverat. Det finns en hel del byggda säkerhetssystem på de baser man har valt. Muskö och Enköping har uppbyggt via signalregementet, och det finns även i Uppsala. De riktigt stora kostnaderna bör därför kunna begränsas.

Jag tror inte heller att man räknar på rätt sätt om man tänker att kostnaderna minskar när man flyttar ut från ett högkvarter. Nej, det gör de inte. Hyreskostnaden är ju kvar. Det är lite kallställda rum, om man inte fyller dem med annan personal. Men så länge man sitter kvar i denna byggnad, som kostar jättemycket pengar, samtidigt som regeringen tyvärr har ställt

krav på att i praktiken ta ut högre hyror – man ska öka kraven på hyres-sättningen, och det landade på Försvarsmakten med ökade hyror – kommer det att bli dyrare.

Trots detta är det jätteviktigt att man flyttar ut staberna, av säkerhets-skäl. Det går inte att lägga alla äggen i en korg. Om Försvarsmakten sedan kommer tillbaka och tycker att det kostade 100 miljoner eller 200 miljoner – ja, då är det så. Det ska bli intressant att se vad det landar på, men jag tror att det landar på runt 200 miljoner i slutändan. Det tror jag. Jag hoppas att jag har fel. Vi har hört siffran 50 miljoner – bra! Men jag tycker ändå att detta ska göras. Vi kan inte ha den samlade försvarsförmågans ledningar sittande på ett ställe, framför allt inte om de ska skyddas av ett Patriotsystem.

Någon nämnde här att kompetens kan tappas och att officerare slutar. I dag tappar vi ungefär 25–30 procent av dem som går ut från Karlberg. Varför? Ja, man läser ju den akademiska delen, och det kostar inga pengar. Man läser även andra akademiska utbildningar. Jag tror att kompetensför-sörjningen börjar tidigt. Som vi har sagt börjar det med värnplikten, och sedan går det uppåt hela tiden: trupperingsvis utbildning från regementet, tillbaka till regementet, och där övar man. Då får man en känsla för trupp-förbandet. Nu kommer man in från många olika ställen, utan den förbands-känsla som behövs.

De officerare som sitter i Stockholm och jobbar med de här delarna – om det man själv har undersökt nu stämmer – kommer i allt väsentligt att vara kvar. Om det stämmer eller inte vet vi ju inte, men det är de signalerna vi får. Ett visst kompetenstapp tror jag också kommer att ske, men det övergripande är att flytta ut staberna. Jag tycker att regeringen gör helt rätt, och vi stöder detta.

Anf. 180 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! När jag lyssnar på Roger Richtoff undrar jag om han har förstått vad som föreslås i Liberalernas motion. Vi instämmer till fullo i att man ska genomföra den här flytten, men vi är oroade över att Försvars-makten kan behöva stöd – inte bara i ekonomiska beräkningar utan också av expertmyndigheter för att begränsa de risker som finns med detta. När det gäller grundförslaget verkar alltså alla i den här salen vara helt överens.

Jag blir dock lite konsternerad när jag hör Roger Richtoff säga: Ja, det kommer förmodligen att kosta långt mycket mer pengar än vad man har planerat, och det kommer att ta mycket längre tid. Det ska vi tydligen acceptera utan att på något sätt försöka begränsa sådana skadliga konsekvenser. Det är för mig svårt att förstå att vi här inne, som faktiskt har rätten att anslå samtliga medel till staten, kan resonera på ett så lättvindigt sätt – ja, det blir förmodligen dyrare och tar längre tid, och kanske förlorar vi dessutom kompetensen – men inte på något sätt vara beredda att förhålla sig till den risken eller agera för att den ska minska.

Anf. 181 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Vi har, som ledamoten Caroline nyss framförde, som prin-cip att tilldela Försvarsmakten uppgifter som den genomför. Sedan talar man om vad det kostar, men man kommer att genomföra dem.

Ni har en helt annan princip. Först ska ni tilldela en påse pengar och diskutera om de ska flytta. Men Försvarsmakten jobbar ju med detta nu,

och med kostnaderna. Den uppgift som ska lösas är att utlokalisera detta, och det jobbar man med. Sedan kommer man tillbaka, och kommer vi att säga nej? Nej, det kommer vi inte att göra.

Det är skillnad om Försvarsmakten säger: Det här sköter vi själva; vi kommer inte att återkoppla med hur mycket det kostar. Så gör man ju inte. Så vad är poängen med att säga detta? Ska vi sätta dem i mer arbete och skicka ytterligare signaler till Försvarsmakten? Sitt nu ned och börja planera igen! De är skyldiga att – och säger att de ska – återkomma med vilka pengar som krävs för att lösa den uppgift som vi säger åt dem att lösa.

Anf. 182 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Jag börjar ana att Sverigedemokraterna är inne på en ny, revolutionerande budgetteknik, som innebär att vi delar ut uppgifter i denna kammare och sedan i efterhand, när de återkopplar, som ledamoten Richtoff säger, får se vad det har kostat och vad man har åstadkommit för den kostnaden.

Fru talman! Jag är, som engelsmännen säger, still confused but on a higher level. Jag förstår inte varför man inte ska agera för att minimera de ekonomiska och andra risker som man ser redan på förhand, utan vänta in smällen efteråt.

Anf. 183 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Om jag tolkar Liberalerna rätt räknar ni med en besparing på utflyttningen. Redan förra året räknade ni med besparingar. Stämmer inte det?

I vilket fall som helst skiljer vi oss åt. Vi i Sverigedemokraterna anser att man har en uppgift – vi ska till exempel ha tre, fyra eller fem brigader, som ska utplaceras enligt Försvarsmaktens direktiv. Sedan kommer man tillbaka till oss och talar om att de här målen, att försvara hela landet, kostar så här många miljarder. Vi behöver ubåtar för att göra detta, och vi behöver ett luftvärnssystem. Vi säger åt dem att skaffa ett luftvärnssystem, och de begär pengar för detta.

Liberalernas tankar och idéer är att vi först ska dela ut uppgifter till dem. Sedan ska vi över åren föra en dialog, och sedan får de en påse pengar. Det är precis så ni har gjort förut. Sedan börjar man att hela tiden dra ned på detta, och då måste vi ändra på målsättningarna för försvaret. Vi måste bestämma oss för om vi ska ställa krav på Försvarsmakten att kunna göra vissa saker. Ska man försvara hela landet? Återkom då och tala om vilka resurser som behövs.

Antingen delar vi ut pengar för de mål vi sätter, eller också måste vi ändra målsättningarna för försvaret. Nu ska ni flytta ut! Ja, säger de, och så sitter de och räknar och återkommer med var de behöver förstärka budgeten. Då ska vi ge dem de pengarna, efter en noggrann redovisning. Är det någon här som vill backa, om de nu säger 50 miljoner? Vill ni då backa och säga att de ska sitta kvar? Det är Liberalernas idé, men den idén har inte vi. Så där skiljer vi oss.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 december.)

§ 13 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Prot. 2018/19:31
17 december

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2018/19:28 Riksrevisionens rapport om nationellt försvar på regional nivå

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelse skulle förlängas till och med *fredagen den 18 januari 2019*.

Kulturutskottets betänkande

2018/19:KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 17.43.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 4 anf. 58 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 5 anf. 138 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.52 och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte	1
Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 2 JESSIKA ROSWALL (M).....	3
Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	3
Anf. 4 JESSIKA ROSWALL (M).....	4
Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	4
Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD).....	4
Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	5
Anf. 8 LUDVIG ASPLING (SD).....	5
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	6
Anf. 10 ESKIL ERLANDSSON (C).....	6
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	6
Anf. 12 ESKIL ERLANDSSON (C).....	7
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V).....	7
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	8
Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V).....	8
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 18 ROBERT HALEF (KD).....	9
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	10
Anf. 20 ROBERT HALEF (KD).....	10
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	10
Anf. 22 FREDRIK MALM (L)	11
Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	11
Anf. 24 FREDRIK MALM (L)	11
Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	12
Anf. 26 ÅSA WESTLUND (S).....	12
Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	12
Anf. 28 ÅSA WESTLUND (S).....	13
Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	13
Anf. 30 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	13
Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	14
Anf. 32 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	14
Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	14
Anf. 34 JÖRGEN WARBORN (M).....	15
Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	15
Anf. 36 JÖRGEN WARBORN (M).....	16
Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	16
§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning	16
§ 3 Ärenden för bordläggning	16
§ 4 Skatt, tull och exekution.....	17
Skatteutskottets betänkande 2018/19:SkU1	17
Anf. 38 JÖRGEN HELLMAN (S).....	17
Anf. 39 CECILIA WIDEGREN (M) replik	18
Anf. 40 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	19
Anf. 41 CECILIA WIDEGREN (M) replik	19
Anf. 42 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	20

Anf. 43	CECILIA WIDEGREN (M)	20
Anf. 44	RASMUS LING (MP) replik	22
Anf. 45	CECILIA WIDEGREN (M) replik	22
Anf. 46	RASMUS LING (MP) replik	22
Anf. 47	CECILIA WIDEGREN (M) replik	23
Anf. 48	JÖRGEN HELLMAN (S) replik	23
Anf. 49	CECILIA WIDEGREN (M) replik	23
Anf. 50	JÖRGEN HELLMAN (S) replik	23
Anf. 51	CECILIA WIDEGREN (M) replik	24
Anf. 52	DAVID LÅNG (SD)	24
Anf. 53	TONY HADDOU (V) replik	26
Anf. 54	DAVID LÅNG (SD) replik	26
Anf. 55	TONY HADDOU (V) replik	27
Anf. 56	DAVID LÅNG (SD) replik	27
Anf. 57	PER ÅSLING (C)	27
Anf. 58	TONY HADDOU (V)	29
Anf. 59	CECILIA WIDEGREN (M) replik	31
Anf. 60	TONY HADDOU (V) replik	32
Anf. 61	CECILIA WIDEGREN (M) replik	32
Anf. 62	TONY HADDOU (V) replik	32
Anf. 63	HAMPUS HAGMAN (KD)	33
Anf. 64	RASMUS LING (MP) replik	34
Anf. 65	HAMPUS HAGMAN (KD) replik	34
Anf. 66	RASMUS LING (MP) replik	35
Anf. 67	HAMPUS HAGMAN (KD) replik	35
Anf. 68	TONY HADDOU (V) replik	35
Anf. 69	HAMPUS HAGMAN (KD) replik	36
Anf. 70	TONY HADDOU (V) replik	36
Anf. 71	HAMPUS HAGMAN (KD) replik	36
Anf. 72	JOAR FORSSELL (L)	37
Anf. 73	RASMUS LING (MP) replik	39
Anf. 74	JOAR FORSSELL (L) replik	39
Anf. 75	RASMUS LING (MP) replik	40
Anf. 76	JOAR FORSSELL (L) replik	40
Anf. 77	HELENA VILHELMSSON (C)	40
Anf. 78	RASMUS LING (MP)	42
Anf. 79	REBECKA LE MOINE (MP)	43
	(Beslut fattades under § 10.)	44
§ 5	Internationellt bistånd	44
	Utrikesutskottets betänkande 2018/19:UU2	44
Anf. 80	KENNETH G FORSLUND (S)	44
Anf. 81	LUDVIG ASPLING (SD) replik	45
Anf. 82	KENNETH G FORSLUND (S) replik	45
Anf. 83	LUDVIG ASPLING (SD) replik	46
Anf. 84	KENNETH G FORSLUND (S) replik	46
Anf. 85	LUDVIG ASPLING (SD)	46
Anf. 86	KENNETH G FORSLUND (S) replik	49
Anf. 87	LUDVIG ASPLING (SD) replik	49
Anf. 88	KENNETH G FORSLUND (S) replik	49
Anf. 89	LUDVIG ASPLING (SD) replik	49
Anf. 90	KERSTIN LUNDGREN (C)	50

Anf. 91 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	51
Anf. 92 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	51
Anf. 93 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	52
Anf. 94 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	52
Anf. 95 YASMINE POSIO (V)	52
Anf. 96 FREDRIK MALM (L) replik.....	54
Anf. 97 YASMINE POSIO (V) replik	55
Anf. 98 FREDRIK MALM (L) replik.....	55
Anf. 99 YASMINE POSIO (V) replik	55
Anf. 100 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik	56
Anf. 101 YASMINE POSIO (V) replik	56
Anf. 102 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik	56
Anf. 103 YASMINE POSIO (V) replik	56
Anf. 104 ANDRE VICE TALMANNEN	56
Anf. 105 FREDRIK MALM (L)	57
Anf. 106 KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	58
Anf. 107 FREDRIK MALM (L) replik.....	59
Anf. 108 KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	59
Anf. 109 FREDRIK MALM (L) replik.....	60
Anf. 110 ANNICA HJERLING (MP).....	60
Anf. 111 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik	62
Anf. 112 ANNICA HJERLING (MP) replik	62
Anf. 113 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik	62
Anf. 114 ANNICA HJERLING (MP) replik	63
Anf. 115 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	63
Anf. 116 YASMINE POSIO (V) replik	65
Anf. 117 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik	65
Anf. 118 YASMINE POSIO (V) replik	66
Anf. 119 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik	66
Anf. 120 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	66
Anf. 121 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik	66
Anf. 122 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	66
Anf. 123 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik	67
Anf. 124 LARS ADAKTUSSON (KD)	67
Anf. 125 ANNICA HJERLING (MP) replik	68
Anf. 126 LARS ADAKTUSSON (KD) replik.....	69
Anf. 127 ANNICA HJERLING (MP) replik	69
Anf. 128 LARS ADAKTUSSON (KD) replik.....	69
Anf. 129 YASMINE POSIO (V) replik	69
Anf. 130 LARS ADAKTUSSON (KD) replik.....	70
Anf. 131 YASMINE POSIO (V) replik	70
Anf. 132 LARS ADAKTUSSON (KD) replik.....	71
Anf. 133 BJÖRN SÖDER (SD)	71
Anf. 134 KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	72
Anf. 135 BJÖRN SÖDER (SD) replik.....	73
Anf. 136 KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	73
Anf. 137 BJÖRN SÖDER (SD) replik.....	74
Anf. 138 JOAR FORSSELL (L)	74
(Beslut fattades under § 10.)	75
§ 6 Internationell samverkan.....	75
Utrikesutskottets betänkande 2018/19:UU1	75

Anf. 139 KENNETH G FORSLUND (S)	75
Anf. 140 BJÖRN SÖDER (SD)	76
Anf. 141 HANS WALLMARK (M)	76
Anf. 142 LARS ADAKTUSSON (KD)	76
(Beslut fattades under § 10.).....	77
§ 7 Försvar och samhällets krisberedskap.....	77
Försvarsutskottets betänkande 2018/19:FöU1	77
Anf. 143 CLASGÖRAN CARLSSON (S).....	77
Anf. 144 BEATRICE ASK (M)	79
Anf. 145 CLASGÖRAN CARLSSON (S) replik.....	81
Anf. 146 BEATRICE ASK (M) replik.....	81
Anf. 147 CLASGÖRAN CARLSSON (S) replik.....	82
Anf. 148 BEATRICE ASK (M) replik.....	82
Anf. 149 ROGER RICHTOFF (SD)	82
Anf. 150 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	84
Anf. 151 ROGER RICHTOFF (SD) replik.....	86
Anf. 152 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik.....	87
Anf. 153 ROGER RICHTOFF (SD) replik.....	87
Anf. 154 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik.....	87
(forts. § 11).....	88
Ajournering.....	88
Återupptaget sammanträde.....	88
§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 december.....	88
NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt.....	88
JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	88
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 december.....	88
KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	88
SfU4 Utgiftsområde 8 Migration.....	89
CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	89
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	90
SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution	90
UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	91
UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan.....	92
§ 11 (forts. från § 7) Försvar och samhällets krisberedskap	
(forts. FöU1)	92
Anf. 155 HANNA GUNNARSSON (V).....	92
Anf. 156 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	93
Anf. 157 CLASGÖRAN CARLSSON (S) replik.....	94
Anf. 158 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	95
Anf. 159 CLASGÖRAN CARLSSON (S) replik.....	95
Anf. 160 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	96
Anf. 161 ALLAN WIDMAN (L).....	96
Anf. 162 ROGER RICHTOFF (SD) replik	97
Anf. 163 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	98
Anf. 164 ROGER RICHTOFF (SD) replik	98
Anf. 165 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	98
Anf. 166 ELISABETH FALKHAVEN (MP)	99
Anf. 167 CAROLINE NORDENGRIP (SD)	101

Anf. 168 MARIA NILSSON (L)	102
Anf. 169 PÅL JONSON (M).....	103
Anf. 170 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	104
Anf. 171 ROGER RICHTOFF (SD)	105
Anf. 172 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	106
Anf. 173 ROGER RICHTOFF (SD) replik	106
Anf. 174 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	106
(Beslut skulle fattas den 18 december.).....	107
§ 12 Inrättande av försvarsgrensstaber	107
Försvarsutskottets betänkande 2018/19:FöU3	107
Anf. 175 LARS PÜSS (M).....	107
Anf. 176 MIKAEL OSCARSSON (KD)	108
Anf. 177 ALLAN WIDMAN (L).....	108
Anf. 178 PAULA HOLMQVIST (S).....	109
Anf. 179 ROGER RICHTOFF (SD)	110
Anf. 180 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	111
Anf. 181 ROGER RICHTOFF (SD) replik	111
Anf. 182 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	112
Anf. 183 ROGER RICHTOFF (SD) replik	112
(Beslut skulle fattas den 18 december.).....	112
§ 13 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	113
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 17.43.	113